

Saken for Ekteskapet

PUBLIFYE AS

Oppdatert 2026-08-03

Innhold

Innhold	2
1 Forord	4
1.1 En merknad om hvordan denne boken ble til	6
2 Introduksjon	7
3 Den hebraiske ekteskapskontrakten	11
4 Guds egen skilsmisse	16
5 Porneia bryter båndet	21
6 Det Gud har sammenføyd	27
7 Handlinger klassifiserer, ikke ord	35
8 Paulus' rammeverk	41
8.1 Hvem Paulus taler til — de fire målgruppene	41
8.2 Hvem er den ikke-troende?	44
9 Bedre å gifte seg enn å brenne av lidenskap	50
9.1 Agamos-beviset: Vers 8 til vers 11	51
9.2 «Men vers 8 handler bare om de som aldri har vært gift»	52
9.3 Befalingen som inkluderer de skilte	52
9.4 Gar i vers 16: Grunnen til at Paulus setter deg fri	53
9.5 Permanenssynet undersøkt	54
9.6 Hva dette betyr for deg	54
9.7 Min egen vandring	55
10 Synet på ekteskapets uoppløselighet under lupen	56
11 Hvem Gud løper mot	63
11.1 Guden som trøster den skilte parten – Jesaja 54	63
11.2 Tamar – fanget av systemet, renvasket av Gud (1 Mosebok 38)	64
11.3 Hagar – El Roi, Guden som ser den avviste (1 Mosebok 16, 21)	65
11.4 Rut – når loven bygger en vei tilbake (Rut 1–4)	66
11.5 Jesus og den samaritanske kvinnen – nåde ved brønnen (Johannes 4)	67
11.6 Det konsekvente mønsteret	68

11.7	Og den som brøt pakten?	68
11.8	Hva dette betyr for kirken i dag	70
12	Min historie	71
13	Gresk og hebraisk	75
13.1	Ekteskapsbåndet	75
13.2	Skilsmissen	76
13.3	Friheten	78
13.4	Gud som ektemann	79
13.5	Omvendelse og brann	79
13.6	Livsførsel	80
13.7	Tallene i bokstavene	80
14	Veien videre	82
14.1	Saken i korthet	82
14.2	Hvordan vet jeg om dette gjelder meg?	84
14.3	1. Har din ektefelle begått porneia?	85
14.4	2. Har din ektefelle forlatt pakten?	85
14.5	3. Har din ektefelle brutt pakten innenfra?	86
14.6	4. Har du søkt forsoning?	88
14.7	5. Var ekteskapet noe Gud hadde føyd sammen?	89
14.8	6. Brenner du?	89
14.9	Hvordan gjengifte bør se ut	90
15	Kontakt	94
15.1	Kolofon	94

Kapittel 1

Forord

Denne boken er her fordi et spørsmål nektet å slippe taket i meg på mange år. I tiår nå har jeg vært involvert med Guds folk i utallige sammenhenger – i ulike land, ulike kulturer og et bredt spekter av kirkesamfunn. Og i all denne tiden, spesielt når ekteskap falt fra hverandre, fortsatte jeg å se et mønster. Gode mennesker som oppriktig søkte å følge Gud, bar på en knusende vekt av skyld og fordømmelse. Denne byrden, innså jeg etter hvert, så ikke ut til å ha sitt utspring i Bibelens klare lære. I stedet føltes det ofte som om den kom fra menneskelige tradisjoner, eller tolkninger bygget på bare halve sannheten, eller rett og slett bare frykt for hva andre i kirken måtte si.

Jeg har sett det utspille seg for mange ganger: pastorer og kirkeledere som bare underviser deler av det Gud faktisk sier om ekteskap, skilsmisse og gjengifte. Noen lener seg så langt mot ettergivenhet at de utilsiktet får den hellige pakten til å høres ut som ingenting mer enn en uformell avtale. Andre er så ubøyelig strenge at de knuser mennesker som allerede har det dypt vondt, og tvinger dem ofte til å bli værende i genuint destruktive situasjoner, eller nekter dem enhver vei til helbredelse og en ny begynnelse – situasjoner Gud helt sikkert aldri hadde til hensikt at de skulle stå i.

Denne kampen med nedarvede tolkninger var ikke bare en akademisk øvelse for meg. Mitt eget liv, og livene til de som står meg nærmest, har plassert meg midt i den rotete, smertefulle virkeligheten av relasjoner i kirken. Jeg har vært vitne til at ekteskap har kollapset på grunn av dype svik, forlatthet og til og med åndelig eller fysisk misbruk. Og gjentatte ganger har jeg sett Guds folk bære denne enorme vekten av en tidligere skilsmisse, som om det var en utilgivelig synd, selv når *de* var de som ble forurettet, de hvis hjerter ble knust. Altfor ofte har ikke kirken egentlig skilt mellom den personen som grusomt bryter pakten, og den personen som trofast prøvde å opprettholde den, bare for å bli knust av det.

Mitt dypdykk i Skriftene var ikke valgfritt; det føltes helt nødvendig. Jeg måtte bare få vite: Hva sier Bibelen *faktisk* om alt dette? Ikke hva tradisjonen har lagt på toppen, ikke hva kulturelle normer dikterer, og absolutt ikke hva frykten hvisker. Jeg mener *hele* Bibelen – Det gamle testamentet, Det nye testamentet, hva profetene erklærte, hva apostlene lærte, hva Gud selv gjorde i sitt forhold til sitt folk, og hva Jesus sa.

Svaret jeg til slutt fant, er både mye mer alvorlig når det gjelder ekteskapets hellige institusjon, og mye mer barmhjertig overfor den uskyldige parten enn de fleste prekener

du hører. Gud tar absolutt ikke lett på pakter. Han hater det når noen svikefullt bryter et hellig løfte – det er en dyp voldshandling utført mot en annen sjel.

Tenk på profeten Malaki, som talte til en nasjon der menn behandlet sine koner – ofte deres ungdoms koner – med dyp respektløshet og svik. Disse mennene skilte seg fra sine koner av egoistiske grunner, og trodde at Gud ikke brydde seg eller ikke fulgte med. Men Gud gjorde det klart at han var vitne til hvert brutte løfte, hver handling av svik. Han påpekte de hjerteløse handlingene til menn som forlot sine koner uten rettmessig grunn.

Malaki 2:16 · For den som hater og sender henne bort, sier Herren, Israels Gud, dekker sin kledning med vold, sier hærskares Herre. Så vakt deres ånd, og vær ikke troløse.

Her fordømmer ikke Gud skilsmisse i alle tilfeller. Han fordømmer den *svikefulle* ektemannen som tar initiativ til skilsmisse av ondskap eller egoisme, og påfører sin trofaste kone dyp smerte og urettferdighet. Gud står som et vitne mot *den* paktsbryteren.

Tenk nå på Guds egne handlinger overfor sitt folk, Israel. I generasjoner hadde han vært trofast mot dem og behandlet dem som en elsket kone. Men Israel jaget stadig etter andre guder, brøt sin pakt med ham og handlet som en kone som gjentatte ganger begår ekteskapsbrudd. Gud advarte dem tålmodig, sendte profeter, men de nektet å vende om. Til slutt, med tungt hjerte, kom Gud selv med en drastisk, men rettferdig erklæring mot deres vedvarende utroskap.

Jeremia 3:8 · Og jeg så at fordi den frafalne Israel hadde drevet hor, sendte jeg henne bort og ga henne skilsmissebrev. Men hennes troløse søster Juda fryktet ikke; også hun gikk av sted og drev hor.

Tenk på det: Gud selv skilte seg fra det utro Israel. Han ga henne et skilsmissebrev på grunn av hennes vedvarende ekteskapsbrudd. Dette gjør det klart at Gud anerkjente skilsmisse som en legitim og rettferdig reaksjon når en pakt var fundamentalt brutt av kontinuerlig synd uten anger.

Det er paktsbryteren Gud fordømmer, ikke den som ble brutt ned av det.

La oss nå være tydelige: Dette er ikke et fripass for lettvint skilsmisse. Overhodet ikke. Faktisk løfter denne forståelsen ekteskapet opp dit det virkelig hører hjemme, ved å bekrefte dets hellighet samtidig som den anerkjenner den ødeleggende effekten av at det blir krenket. Men avgjørende er at den også roper ut barmhjertighet og tilbyr sann frigjøring for den personen som ble syndet mot, den hvis ekteskap ble ødelagt av en annens valg. Den gir rom for ekte helbredelse, frihet og nye begynnelse, uten at vedkommende må bære på en skyld som ikke er deres.

1.1 En merknad om hvordan denne boken ble til

Denne boken ble compilert av Publifye AS ved bruk av verktøy for kunstig intelligens og **Darash Bible Service** (darash.publifye.pro). Denne plattformen tilbyr et omfattende forskningsbibliotek, inkludert 59 bibeloversettelser og vitenskapelige leksikon som International Standard Bible Encyclopedia, Strong's Concordance og Easton's, blant andre.

Forskningen ble orkestrert av **Claude** (Anthropic), en AI-assistent som utførte versoppslag, kryssreferanser og studier av greske og hebraiske ord. Dette inkluderer full morfologisk analyse — som rett og slett er en måte å se på den underliggende grammatikken og roten til hvert ord. Mens Claude utarbeidet teksten under ledelse av Publifye AS, er hver teologiske påstand bygget direkte fra Skriften og kan etterprøves av deg mot de kildene som er sitert.

Du vil merke at teksten bruker en varm førstepersonsstemme. Dette er et litterært valg — en måte å gjøre tung fagkunnskap om til en samtale. Det står ikke én enkelt menneskelig forfatter bak dette «jeg»; det er en syntese av bibelske data. Unntaket er kapittel 12, «Min historie», som inneholder det ekte personlige vitnesbyrdet til en av grunnleggerne av Publifye AS. I det kapittelet er «jeg» ikke et litterært virkemiddel, men en menneskelig stemme som deler en selvopplevd erfaring. Selv om stilen er samtalebasert, er bevisene faktiske, og vi oppfordrer deg til å sjekke arbeidet mens du leser.

Vi håper du vil bli med på denne reisen gjennom Skriftene, legge til side forutintatte meninger og rett og slett spørre: «Hva sier Gud egentlig?» Når man virkelig tar inn over seg hele sannheten, fører det alltid til frihet, verdighet og oppreisning for dem som har blitt såret.

Kapittel 2

Introduksjon

Kirken har hatt det svært vanskelig med å snakke om skilsmisse og gjengifte. Vi har hatt en tendens til å falle i én av to feller: enten en streng legalisme som fordømmer alle, inkludert de uskyldige, eller en ettergivenhet som ignorerer hva Gud faktisk hadde til hensikt. Ingen av disse tilnærmingene hjelper mennesker. Det er på tide at vi graver i hva Bibelen sier — ikke hva tradisjonen antar eller hva kulturen foretrekker — slik at vi kan forstå Guds hjerte for både ekteskapet og de menneskene som har blitt knust av det.

Denne boken handler ikke om å finne smutthull. Den legger fram fem bibelske sannheter, der hver bygger på den forrige, som til sammen tegner et tydelig bilde. Når du forstår disse fem grunnvollene, begynner det forvirrende landskapet av skilsmisse og gjengifte å gi mening.

1. Gud selv skilte seg fra Israel.

Dette er kanskje det mest ubehagelige utgangspunktet, men det er dit Bibelen tar oss. Gjennom profeten Jeremia beskriver Gud sitt forhold til Nordriket Israel ved å bruke ekteskapets språk. Han er den trofaste ektemannen. Israel er den utro hustruen som gjentatte ganger løp etter andre guder. Og etter århundrer med tålmodighet, etter å ha sendt profet etter profet for å kalle henne tilbake, gjorde Gud noe vi ikke ville forvente av Han som har designet ekteskapet:

Jeremia 3:8 · Og jeg så at fordi den frafalne Israel hadde drevet hor, sendte jeg henne bort og ga henne skilsmissebrev. Men hennes troløse søster Juda fryktet ikke; også hun gikk av sted og drev hor.

Han utstedte et juridisk skilsmissebrev — det samme *sefer keritut* (skilsmissebrev) som en mann ville gi sin kone under Toraen. Gud fulgte sin egen juridiske prosedyre. Og han gjorde det fordi Israels paktbrudd var vedvarende, uomvendt og totalt.

Hvorfor betyr dette noe? Fordi Gud er fullkomment hellig og ute av stand til å synde. Hvis Han skilte seg fra Israel, kan ikke skilsmisse i seg selv være syndig under enhver omstendighet. Det finnes situasjoner — spesifikt et dyptgripende og vedvarende svik mot en pakt — der skilsmisse ikke bare er tillatt, men kan være en rettferdig handling. Det ene faktumet endrer alt som følger.

2. Porneia bryter ett-kjøtt-forbindelsen.

Så hvilken type menneskelige handlinger kan bryte et ekteskap? Bibelen peker direkte på seksuell umoral — porneia πορνεία^{G4202} — som en paktbrytende handling. Men her er den biten de fleste overser: skilsmissepapiret *forårsaker* ikke bruddet. Sviket har allerede gjort det. Papiret bare anerkjenner virkeligheten.

Paulus synliggjør dette i sitt brev til korinterne. Han advarer dem mot seksuell synd, og han bruker nøyaktig det samme "ett kjøtt"-språket fra 1. Mosebok 2:24 — verset som beskriver hva ekteskapet skaper:

1 Korinterbrev 6:16 · Vet dere ikke at den som forener seg med en skjøge, er ett legeme med henne? For «de to», sier han, «skal bli ett kjød».

Hvis en ett-kjøtt-forbindelse kan *skapes* gjennom en ulovlig seksuell handling, så kan den også *ødelegges* gjennom en. Når en ektefelle begår porneia πορνεία^{G4202}, skader de ikke bare ekteskapet — de revner den unike åndelige og fysiske enheten som Gud designet ekteskapet til å være. Skilsmisseattesten er ikke årsaken til oppløsningen; det er den formelle anerkjennelsen av at ett-kjøtt-forbindelsen allerede har blitt knust av svik. Det er derfor Jesu unntaksklausul for *porneia* i Matteus 19:9 ikke er et smutthull — det er en anerkjennelse av en virkelighet som allerede eksisterer.

3. Mennesker klassifiseres etter sine handlinger, ikke sine ord.

Dette prinsippet løper gjennom hele Bibelen, men det betyr spesielt mye når vi snakker om ekteskap. Paulus forteller Titus om mennesker som ser religiøse ut på utsiden, men hvis liv forteller en annen historie:

Titus 1:16 · De bekjenner at de kjenner Gud, men med sine gjerninger fornekter de ham. De er avskyelige og ulydige og udugelige til all god gjerning.

Jakob sier det enda tydeligere: troen uten gjerninger er død (Jakob 2:17). Jesus selv advarte om at mange ville si "Herre, Herre" og likevel bli vist bort fordi livene deres ikke stemte overens med ordene deres (Matteus 7:21-23).

Dette betyr noe fordi når Paulus snakker om den "ikke-troende" som skiller seg i 1. Korinter 7:15, så er ikke spørsmålet hva den personen *påstår* å tro. Det er hva de *gjør*. En ektefelle som forlater ekteskapet, motarbeider sin partners kall og avviser ethvert forsøk på forsoning — deres handlinger klassifiserer dem, uavhengig av hvilken kirke de går i på søndag. Jeg skal være ærlig her: ikke alle lærde er enige i at Paulus mente denne utvidelsen, og ordet apistos ἄπιστος^{G571} refererer i konteksten til religiøst blandede ekteskap. Men det bredere bibelske prinsippet — at livsførsel avslører hjertet — er ubestridelig.

4. Ikke ethvert ekteskap er noe Gud faktisk har føyd sammen.

Jesus sa: ”Det som Gud har sammenføyd, skal mennesker ikke skille” (Matteus 19:6). Men legg merke til forbeholdet: *det som Gud har sammenføyd*. Det antyder at enkelte foreninger kanskje ikke er noe Gud har sammenføyd i det hele tatt.

Det mest slående eksemplet finnes i Esras bok. Etter at de jødiske landflyktige vendte tilbake til Jerusalem fra Babylon, oppdaget de at mange av mennene hadde giftet seg med fremmede kvinner — noe Gud eksplisitt hadde forbudt fordi det førte direkte til avgudsdyrkelse (5. Mosebok 7:3-4). Da Esra fant det ut, var reaksjonen hans voldsom — han rev i stykker klærne sine, rykket ut hår fra hodet og skjegget, og falt til jorden i forferdelse. Dette var ikke tilfeldige forhold; det var juridiske, fullbyrdede ekteskap med barn. Men de var inngått i direkte tross mot Guds bud. Og responsen var ikke å bevare dem:

Esras 10:3 · La oss nå slutte en pakt med vår Gud om å sende bort alle kvinnene og de som er født av dem, etter rådet fra Herren og fra dem som skjelver for vår Guds bud; og la det bli gjort etter loven.

Gud befalte oppløsning av eksisterende ekteskap. Ikke fordi ekteskapet er uviktig — men nettopp fordi det er det. Disse foreningene ble aldri ”sammenføyd av Gud” i paktlig forstand. De var menneskelige ordninger inngått i strid med Hans bud. Og Johannes døperen poengterte senere det samme da han fortalte Herodes at hans ekteskap med Herodias ”ikke var tillatt” (Matteus 14:4) — en erklæring som kostet ham hodet.

5. Paulus’ pastorale rammeverk.

Paulus holder fast ved ekteskapets varighet. Det er tydelig fra Romerne 7:2-3 — en kvinne er bundet til sin mann så lenge han lever. Ekteskapet er ment å være for livet. Det tror jeg på av hele mitt hjerte.

Men Paulus stopper ikke der. I 1. Korinter 7, i møte med den rotete virkeligheten der troende er gift med ikke-troende i Korint, skriver han noe som endrer alt for den forlatte ektefellen:

1 Korinterbrev 7:15 · Men hvis den vantro skiller seg, så la ham skille seg. Broren eller søsteren er ikke trellbundet i slike tilfeller; men Gud har kalt oss til fred.

Det greske ordet Paulus bruker her — *douloō δεδούλωται*^{G1402}, ”ikke trellbundet” — er ikke det milde ordet for å bli ”løst fra en avtale”. Det er ordet for en slave som blir satt fri. Paulus valgte ikke et sterkt ord ved et uhell. Han bruker bevisst det sterkeste frihetsspråket han har tilgjengelig for å erklære at den uskyldige, forlatte ektefellen ikke er bundet.

Og så kommer befalingen som følger naturlig:

1 Korinterbrev 7:9 · Men hvis de ikke kan beherske seg, la dem gifte seg. For det er bedre å gifte seg enn å brenne.

Paulus begrenser aldri denne befalingen til bare dem som aldri har vært gift. Det greske ordet for "ugift" (*agamos* ἄγαμος^{G22}) som han bruker i vers 8, inkluderer de skilte — det vet vi fordi han bruker nøyaktig det samme ordet i vers 11 om en kvinne som har skilt seg fra sin mann. Hvis de skilte er *agamos*, og *agamos* mennesker som brenner av begjær blir befalt å gifte seg, da inkluderer Paulus' rammeverk tydelig muligheten for gjengifte for dem som er legitimt løst fra et tidligere ekteskap.

Disse fem sannhetene viser oss til sammen en Gud som er både hellig og barmhjertig. Han tar ekteskapet alvorlig nok til å bruke det som modell for sin egen pakt med sitt folk. Men Han tar også den uskyldige parten alvorlig nok til å gi juridiske, åndelige og pastorale veier til frihet og nytt liv.

Gud tar ekteskapet mer alvorlig enn lærere som tillater skilsmisse gjør, og tar den uskyldige parten mer alvorlig enn lærere som forfekter ekteskapets uoppløselighet gjør.

Det er den overbevisningen denne boken vil legge fram for deg. Ikke fra en posisjon der jeg har forstått alt — jeg har gått gjennom dette selv og jeg kjenner smerten. Men fra en posisjon der jeg har gransket Skriftene ærlig og funnet noe som bringer både overbevisning og frihet. Kom, la oss se på bevisene sammen.

Kapittel 3

Den hebraiske ekteskapskontrakten

Femte Mosebok 24:1 · Når en mann tar en kvinne og gifter seg med henne, og det skjer at hun ikke finner nåde i hans øyne fordi han har funnet noe usømmelig hos henne, og han skriver et skilsmissebrev til henne, gir det i hennes hånd og sender henne bort fra sitt hus,

Før vi kommer til det mest oppsiktsvekkende faktumet i hele denne boken – at Gud selv brukte dette juridiske instrumentet mot sitt eget utro folk – må vi forstå hva dette instrumentet faktisk var. Det juridiske rammeverket for ekteskap og skilsmisse i det gamle Israel var ikke bare en kulturell norm som dukket opp tilfeldig. Det var et system Gud selv senere skulle rette seg etter, til sin egen sorg.

Gud er ikke en vilkårlig guddom som lager regler etter hvert som han går frem. Han er Lovgiveren, paktens arkitekt, og han holder seg selv til sine egne standarder. Og selve ordet for «pakt» — *bērît* בְּרִית^{HI285} — avslører sin egen arkitektur når man sporer bokstavene tilbake til deres proto-sinaitiske piktografiske opprinnelse: **Bet** (et hus), **Resh** (et hode/en person), **Yod** (en hånd i arbeid), **Tav** (et korsmerke/tegn). En pakt er et *hus*, *ledet* av en person, etablert ved en *hånds* arbeid, og beseget med et *merke*. Det er det et ekteskap er. Det er det Guds pakt med Israel er. Ordet bærer i seg grunnplanen til det det gir navn til. I dette gamle hebraiske systemet finner vi to avgjørende dokumenter som belyser det guddommelige dramaet mellom Gud og hans folk: **Ketubah** og **Get**.

Men før noen av disse, finnes det noe enda mer grunnleggende. Begravd i lovgivningen i 2 Mosebok 21 er en lov som er så beskyttende overfor den bortviste hustruen at den ryster enhver overflatisk lesning av hebraisk skilsmisselov:

Andre Mosebok 21:10-11 · Hvis han tar seg en annen, skal han ikke minske hennes kost, klær og ekteskapelige rett. Men dersom han ikke gjør disse tre tingene for henne, skal hun gå fri for intet, uten penger.

Frasen **skal hun få gå fri** (*yatze'ah chinam*), er identisk med det hebraiske språket som brukes om en slave som blir løslatt fra fangenskap. Hvis en ektemann holdt tilbake mat, klær eller ekteskapelig samliv – paktens grunnleggende forpliktelser – ble hans kone gitt frigjøring. Ikke skam. Frihet. De gamle rabbinerne brukte et knusende *a fortiori*-argument: Hvis selv en slavekvinne som var gift hadde denne retten til frigjøring fra en sviktende pakt, hvor mye mer da en fri kvinne?

Dette betyr alt for det som følger. Friheten til den bortviste eller forlatte hustruen er ikke en sen innrømmelse i 5 Mosebok 24. Den er rotfestet i den grunnleggende lov-samlingen i 2 Mosebok, skrevet før Israel i det hele tatt gikk inn i landet. **Gud kodet inn beskyttelsen av den forlatte ektefellen i selve grunnvollen av sin Torah.** Og som vi skal se, griper Paulus tilbake til dette samme frigjøringspråket århundrer senere når han erklærer at den forlatte troende *ikke er bundet* (1 Korinter 7:15).

Og denne loven har en annen side som det er lett å overse. Verbet er gāra ' גָּרָה^{H1639} – *han skal ikke minske* – å forminske, å holde tilbake, å trekke fra. Toraen setter ikke grensen ved utsulting. Den setter den ved **reduksjon**. Hun trenger ikke være i nød før loven griper inn; det er nok at han har begynt å holde tilbake det som tilkommer henne. Og *tilkommer* er nøyaktig hva den hebraiske teksten sier: **hennes mat, hennes klær, hennes onah** – hvert av de tre ordene har et feminint eiendomspronomen. Dette var ikke gaver han kunne gi eller rasjonere etter eget forgodtbefinnende. Det var hennes rettmessige krav, og han holdt det unna henne.

Ketubah var ekteskapskontrakten. Da jeg først lærte om dette, må jeg innrømme at jeg hadde et romantisert syn på ekteskapet. Men Ketubah-en var ikke et kjærlighetsdikt skrevet på pergament. **Det var et hardt, juridisk dokument, en beskyttelsespakt for hustruen.** Den spesifiserte ektemannens forpliktelser – mat, klær, ekteskapelige rettigheter – og sikret at hennes velvære var et juridisk anliggende, ikke et spørsmål om hans raushet.

Kona beholdt Ketubah-en. Det var hennes kopi, hennes juridiske bevis, hennes beskyttelse. Talmud (Ketubot 57b) erklærer at det var forbudt for en mann å bo sammen med sin kone selv i en time uten en Ketubah, for at hun ikke skulle bli redusert til en konkubines status.

Ekteskap i det gamle Israel var en prosess i to trinn. Det første trinnet var **Kiddushin**, som betyr «helliggjørelse». Dette var trolovelsen. På dette tidspunktet var kvinnen, i enhver juridisk forstand, **gift**. Det er derfor Josef trengte å *skille seg* fra Maria:

Matteus 1:19 · Men Josef, mannen hennes, som var rettferdig og ikke ville stille henne offentlig til skamme, besluttet å skille seg fra henne i hemmelighet.

Hun var juridisk bundet, og bare et formelt dokument kunne oppløse det båndet, selv før de hadde bodd sammen.

Det andre trinnet var **Nissuin**, selve bryllupsseremonien – når bruden ble ført under *chuppah*-en, syv velsignelser ble lest, og ekteskapet ble fullbyrdet. Men det juridiske båndet var allerede etablert i Kiddushin.

Når en pakt ble brutt, kokte det ned til **Get**-en, skilsmissebrevet. Den formelle betegnelsen i 5 Mosebok 24:1 er *sefer keritut*, «avskjæringsrullen». Prosedyren var spesifikk:

1. Ektemannen måtte skrive skilsmissebrevet (Get).
2. To vitner måtte undertegne det.
3. Skilsmissebrevet ble fysisk overlevert til kona.
4. Når hun holdt dette dokumentet, **var hun fri**. Fri fra paktens forpliktelser, fri til å gifte seg på nytt, fri til å starte et nytt liv.

Dette er en kritisk detalj: **Get-en er ikke primært en straff; det er et frigjøringsdokument.** Dens grunnleggende formål er å erklære at kvinnen ikke lenger er bundet til sin forrige pakt, og derfor er fri til å gå inn i en ny. Uten den forblir hun juridisk gift, og ethvert nytt forhold ville være ekteskapsbrudd.

Mishnah kodifiserte den essensielle formelen ethvert skilsmissebrev måtte inneholde. Mannen skulle si til sin kone: «**Se, du er fri til å gifte deg med hvilken som helst mann.**» Denne frasen, *harei at muteret l'chol adam*, var dokumentets juridiske kjerne. Get-ens primære funksjon var ikke å protokollere at ekteskapet var slutt. Det var å erklære kvinnen **fri til å inngå en ny pakt**. Gjengifte var ikke en senere implikasjon av skilsmissebrevet. Det var selve poenget med det.

5 Mosebok 24:2 bekrefter dette — og den hebraiske grammatikken er ødeleggende for ethvert syn som forbyr gjengifte. Verset lyder: *weyats'ah mibeyto wehalkhah wehay-etah le'ish acher* — «og hun drar fra hans hus og går bort og blir en annen manns kone». Tre verb i rekkefølge, alle i samme grammatiske form: Qal **sekvensiell perfektum** (waw-konsekutiv perfektum) — den kjeden hebraisk lovtekst bruker for å legge fram det forventede hendelsesforløpet, der hvert ledd følger naturlig av det forrige. Torah presenterer skilsmisse → avreise → gjengifte som én ubrutt juridisk sekvens. Gjengifte tillates ikke som et unntak. Det blir ikke motvillig tillatt. Det konstateres i den samme saklige kjeden som leddene før. **Gjengiftet til den bortviste kvinnen er forutsatt, forventet og ingen steder fordømt.** Det eneste 5 Mosebok 24 forbyr, er å vende tilbake til den første ektemannen etter at hun har vært en annen manns kone (v. 4) — det, og bare det, kalles en avskyelighet — *to'evah* תועבה^{H8441}.

Da Gud utstedte skilsmissebrev til Israel i Jeremia 3:8, **fant han ikke på ting etter hvert**. Han fulgte sin egen Torah-prosedyre og løste formelt Israel fra pakten fordi hun hadde drevet hor med andre guder. Se på de nøyaktige parallellene:

1. Torah krevde at en mann fant *ervat davar* (noe usømmelig). Gud fant Israels konstante ekteskapsbrudd, hennes porneia πορνεία^{G4202}.

2. Torah krevde at ektemannen skulle **skrive** brevet. Gud erklærte: «jeg ga den tro-løse Israel hennes skilsmissebrev.»
3. Torah krevde at Get-en ble **overlevert**. Gud sendte Israel i eksil.
4. Torah krevde **vitner**. Profetene – Jeremia, Jesaja, Hosea – vitnet om Israels utro-skap.

Det hebraiske ordet for «avskjæring» i *sefer keritut* kommer fra roten karat כָּרַת^{H3772}. Dette er nøyaktig samme rot som brukes for å «slutte en pakt» — *karat berit* — bokstave-lig talt «å skjære en pakt». Husker du 1 Mosebok 15, da Gud sluttet pakt med Abraham ved å skjære dyr i to? Ekteskapet var en pakt som ble «skåret». Skilsmisse var en pakt som ble «skåret av». Selve ordet bērît כְּרִית^{H1285}, som brukes over 80 ganger som *karat berit*, innebærer språklig sett både innvielse og løsrivelse. Det handler ikke bare om å skape et bånd; selve konseptet anerkjenner muligheten for at det kan ta slutt. Dette er grun-nen til at hebraisk har flere spesifikke verb for paktbrudd: *hefer* (som i Salme 55:21), *pa'ar* (som i 3 Mosebok 26:15), og *chahal* (sett i 4 Mosebok 30:3). Selve ordforrådet forutsetter at pakter *kan* brytes. Både det å inngå og det å skjære av en pakt var høytydelige, formelle handlinger med vitner til stede. **Gud utformet begge.**

Broen over til Det nye testamentet er direkte. Når Jesus siterer 5 Mosebok 24:1 i Mat-teus 19:7 og Markus 10:4, bruker han Septuaginta-frasen **biblion apostasiou** – bokstave-lig talt *en separasjonsrull*. Substantivet apostasion ἀποστάσιον^{G647} kommer fra aphistēmi ἀφίστημι^{G868} – å stille seg unna, å dra bort. Og hva gjør den ikke-troende i 1 Korinter 7:15? Paulus sier at de *skiller seg* – **chorizetai** (chōrizō χωρίζω^{G5563}) – et annet verb, men nettopp den hand-lingen skilsmissebrev-ordet setter navn på: å stille seg unna, å dra bort. Den begrepsmes-sige kjeden er komplett: Det hebraiske *sefer keritut* blir det greske *biblion apostasiou* – bort-gangsrullen – i Septuaginta; og i 1 Korinter 7:15 utfører den ikke-troende selve bortgangen i egen person. **Den ikke-troende som drar i 1 Korinter 7:15, iverksetter ved sin egen oppførsel nøyaktig det som skilsmissebrevet (Get) var ment å formelt anerkjenne.** De utsteder det, så å si, ved å dra. Og den uskyldige parten er likevel fri – akkurat som kvinnen som holdt skilsmissebrevet var fri.

Implikasjonene er klare:

1. Skilsmissebrevet (Get) er en **frigjøring**, ikke bare en avvisning. Det gir frihet.
2. Gud selv fulgte sin egen juridiske prosedyre. Han er ikke lovløs.
3. Vitner er påkrevd, noe som sikrer ansvarlighet.
4. Dokumentet formaliserer det som allerede har skjedd i hjertet og handlingene til den utro parten.

5. **Uten skilsmissebrevet er kona fanget.** Hvis vi nekter den uskyldige parten den frigjøringen som Gud selv ga til Israel, fanger vi dem i en brutt pakt. Vi nekter dem den friheten Guds egen Torah gir.

Kapittel 4

Guds egen skilsmisse

Dette er, etter min mening, det mest kraftfulle og underutforskede argumentet i hele debatten om skilsmisse og gjengifte: **Gud selv – den perfekte, trofaste Ektefellen som holder pakten – utstedte et skilsmissebrev til Israel.**

Jeremia 3:6-8 · Og Herren sa til meg i kong Josjias' dager: Har du sett hva den frafalne Israel har gjort? Hun gikk opp på hvert høyt fjell og inn under hvert grønt tre og drev hor der. Og jeg sa: Etter at hun har gjort alt dette, vil hun vende om til meg. Men hun vendte ikke om. Og det så hennes troløse søster Juda. Og jeg så at fordi den frafalne Israel hadde drevet hor, sendte jeg henne bort og ga henne skilsmissebrev. Men hennes troløse søster Juda fryktet ikke; også hun gikk av sted og drev hor.

Legg merke til rekkefølgen. Gud fulgte med. Han ventet. Han sa til seg selv: *når hun har gjort alt dette, vil hun vende tilbake*. Det gjorde hun ikke. Først etter langvarig tålmodighet – etter å ha sett Juda være vitne til Israels straff uten at hun selv omvendte seg – utstedte Han skilsmissebrevet. Årsaken var hennes «ekteskapsbrudd» – og det hebraiske verbet for denne handlingen, *ni'afah*, står i **Piel**-stamme (intensiv), ikke den enkle Qal-stammen. Dette er ikke et enkeltstående feiltrinn; grammatikken markerer det som forsterket, vanemessig og bevisst utroskap. Hennes åndelige porneia πορνεία^{G4202} var vedvarende og kalkulert.

Noen vil innvende: «At Gud taler om seg selv som en ektemann er bare en metafor – man kan ikke bygge en teologi om skilsmisse på et språklig bilde.» Bullingers *Figures of Speech Used in the Bible* navngir dette bildet presist: **Antropopateia** – nedlatelse – hvor «menneskelige følelser og fornemmelser tilskrives Gud ... i uendelig nedlatelse tales det slik om Ham for å gjøre det mulig for oss å forstå Ham.» Ja, det er et språklig bilde. Men poenget med bildet er at Gud nedlater seg til å bruke et språk vi kan forstå. Og innenfor dette bildet er Hans handlinger konkrete: Han fulgte med, Han ventet, Han utstedte et juridisk dokument. Han fulgte nøyaktig den prosedyren i Toras lov som Han selv hadde utformet. En metafor betyr ikke «ikke virkelig». Det betyr at Gud bøyde seg ned til vårt språk for å beskrive noe Han faktisk gjorde.

Jesaja 50:1 bekrefter det: «Hvor er deres mors skilsmissebrev, det jeg sendte henne bort med?» Gud utstedte en Get – en *sefer keritut*, den avskjæringsrullen hvis juridiske

struktur vi undersøkte i forrige kapittel – og fulgte nøyaktig den prosedyren i Toraen som Han selv hadde utformet. Den oppgitte årsaken var det Det nye testamentet kaller porneia πορνεία^{G4202}: ekteskapsbrudd, utroskap, et åpenlyst og gjentatt brudd på den hellige pakten. (En ærlig merknad: Jesaja 50:1 er rettet til Juda, og noen Leser spørsmålet som en utfordring om å legge fram et skilsmissebrev Juda aldri fikk — det var nordriket, Israel, som Jeremia 3:8 navngir som formelt skilt. Selv med den lesningen står versets egen avslutning fast: «for deres misgjerningers skyld ble deres mor sendt bort». Bortsendelsen var reell, og den hadde en grunn.)

Denne sannheten kolliderer nå med det Jesus sa. Men for å forstå Hans ord, må vi forstå det spesifikke spørsmålet Han ble stilt. Hvis man bommer på spørsmålet, feiltolker man svaret.

I Matteus 19:3 spør fariseerne: «Er det tillatt for en mann å skille seg fra sin kone av en hvilken som helst grunn?» Den frasen – av en hvilken som helst grunn (kata pasan aitian på gresk) – var ikke et tilfeldig spørsmål. Det var det tekniske navnet på en form for skilsmisse nylig oppfunnet av rabbiner Hillels skole, som hadde delt frasen i Deuteronomium (Femte Mosebok) 24:1 – «noe usømmelig» – i to separate, uavhengige grunner: «usømmelighet» (seksuell synd) og «noe» (bokstavelig talt hva som helst, selv det å brenne maten). Sjammais skole insisterte på at frasen var et enkelt sammensatt begrep som betydde «en sak om seksuell usømmelighet», og tillot skilsmisse kun for dette. Fariseerne ba Jesus om å være dommer i denne spesifikke, dagsaktuelle rabbiner-debatten.

Jesus stilte seg på Sjammais restriktive side – og gikk enda lenger ved å appellere forbi Moses til Guds opprinnelige plan i Genesis (Første Mosebok). Hans avgjørelse er ikke et generelt forbud mot all skilsmisse. **Det er en målrettet avvisning av Hillel-skolens skilsmisse uten skyld.**

Matteus 19:8-9 · Han sier til dem: «På grunn av deres harde hjerter tillot Moses dere å skille dere fra konene deres, men fra begynnelsen av har det ikke vært slik.» Men jeg sier dere at den som skiller seg fra sin kone, unntatt på grunn av hor, og gifter seg med en annen, begår ekteskapsbrudd; og den som gifter seg med en fraskilt kvinne, begår ekteskapsbrudd.

Jesus tillater skilsmisse – og implisitt gjengifte – på grunnlag av porneia πορνεία^{G4202}. Han gir ikke motvillig en snever innrømmelse. Han gjenoppretter den linjen Hillel hadde visket ut.

Her er sammenhengen som brakte klarhet i mine egne tanker:

Gud skiller seg fra Israel på grunn av hennes ekteskapsbrudd (porneia) og utsteder et skilsmissebrev (Jeremia 3:8).

Jesus tillater skilsmisse på grunnlag av porneia, og gjengifte etter en slik skilsmisse er ikke det samme som ekteskapsbrudd (Matteus 19:9).

Og det finnes et tredje vitne til den samme sammenhengen – lytt til Bergprekenen:

Matteus 5:31-32 · Det er også sagt: Den som skiller seg fra sin kone, skal gi henne skilsmissebrev. Men jeg sier dere at den som skiller seg fra sin kone, unntatt på grunn av hor, gjør at det begås ekteskapsbrudd mot henne, og den som gifter seg med en fraskilt kvinne, bryter ekteskapet.

Det er enda en detalj som fortjener nøye oppmerksomhet – den kommer fra grammatikken. I Matteus 5:32 sier Jesus at den mannen som skiller seg fra sin kone uten lovlig grunn, «gjør at det begås ekteskapsbrudd mot henne» – slik Bibelen Anno 2026 nå gjengir det. Eldre oversettelser gjorde henne til den handlende – «får henne til å bryte ekteskapet» – men grammatikken sier noe annet. I den kritiske greske teksten er uttrykket *poiei auten moicheuthenai* – en aorist **passiv** infinitiv; den bysantinske teksten leser *moichasthai*, en medium/passiv form – men i begge lesningene er det handlende subjektet ektemannen: *poiei auten*, **han får henne til det**. Den bortviste kvinnen *begår* ikke ekteskapsbrudd. Hun blir *utsatt* for det. Verbets form plasserer henne som den som lider, ikke den som synder. Markus 10:11 gjør retningen eksplisitt: Den ektemannen som skiller seg, bryter ekteskapet **mot henne** (*ep' auten*). Gjennom evangeliene retter Jesus sin fordømmelse mot den som tar initiativ til den urettmessige skilsmissen. **Grammatikken i Det nye testamentet tillater oss ikke å overføre skylden til den som ble bortvist.**

Og ikke skli forbi den andre halvdelens av verset, for synet om uoppløselighet lener seg tungt på det: «*den som gifter seg med en fraskilt kvinne, bryter ekteskapet*». Lest som en stående regel over en gruppe kvinner, er det en livstidsdom over enhver avskjediget hustru. Nå vil jeg være ærlig med grammatikken, slik jeg har forsøkt å være på hver eneste side. Ordet er apolelymenēn ἀπολελυμένην^{G630} – det perfekte passiv-partisippet av det samme verbet Jesus nettopp har brukt: *hun, som har blitt avskjediget*. Stående alene kan det partisippet betegne en kategori – *enhver* avskjediget kvinne – eller det kan peke tilbake på kvinnen i den første leddsetningen. Grammatikken tillater begge deler, og den som sier at gresken avgjør dette i den ene eller andre retningen, tar hardt i. **Det som avgjør valget mellom lesningene, er ikke grammatikk. Det er sammenheng** – hvilken lesning som passer med alt det andre dette verset, denne prekenen og denne Toraen sier.

Så vei dem. Den første leddsetningen har nettopp brukt sin egen grammatikk for å beskytte den avskjedigede hustruen: *poiei autēn* – **han** gjør **henne** til offer; hun er den som blir handlet med, ikke den som handler. Les den andre leddsetningen som en regel for en kategori, og det samme verset som nettopp beskyttet henne, snur seg og murer henne inne for livet – offeret fra den første halvdelens blir den urørlige i den andre. Les det som en henvisning tilbake til henne, og verset holder samme linje fra begynnelse til

slutt: «En hvilken som helst grunn»-skilsmissen er et bedrag, og bedraget smitter alle det berører – mannen som signerer det, og neste mann som bygger på det. Vei også Toraen. Femte Mosebok 24:2 sender den kvinne med skilsmissebrev ut for å «gå og bli en annen manns kone», og «Get-formelen» – «*du er fri til å gifte deg med hvem du vil*» – finnes ikke for noe annet formål. Noen vil svare at Jesus skjerper Toraen her, slik han skjerper lovene om eder og gjengjeldelse. Kanskje. Men legg merke til hva vers 31 faktisk siterer: ikke Moses, men slagordet som Moses var blitt skrumpet inn til – «*den som skiller seg fra sin kone, skal gi henne et skilsmissebrev*». Papirarbeid som avlat. Antitesen korrigerer et misbruk av vedtekten; ingenting i den opphever vedtektens beskyttelse av kvinnen.

Og husk hva vi har fastslått: **skilsmissebrevet bryter ikke båndet; det anerkjenner et bånd som allerede er brutt.** Ingen porneia, intet brutt bånd – og et skilsmissebrev skrevet over en ubrutt pakt er en løgn om hennes status. Hun går ut og holder et papir som sier «fri» mens pakten fremdeles består. Ut fra denne bokens rammeverk er det derfor mannen som gifter seg med henne, begår ekteskapsbrudd: ikke fordi fraskilte kvinner er urørlige, men fordi *denne* kvinnen aldri virkelig ble løst. Det er den lesningen jeg står på, og jeg har vist deg hver vekt på vektskålen. Hvis du veier det annerledes, så vei alt sammen – passivformen som beskytter henne, Toraen som gjengifter henne, og læren om skilsmissebrevet som Jesu egne ord forutsetter – og spør hvilken lesning som krever minst av teksten.

Dette stemmer overens med en vanlig misforståelse i Det gamle testamentet, nærmere bestemt Malaki 2:16. I århundrer har oversettelser fått folk til å tro at Gud selv erklærte: «Jeg hater skilsmisse.» Men et nærmere blikk på den hebraiske frasen *ki-sane shalach* viser at den står i tredje person maskulin: «han hater og sender bort» – ikke første person, ikke «Jeg hater». Moderne oversettelser som ESV, CSB og NIV 2011 (og flere nyere norske revisjoner) gjengir det nå korrekt: «For den mannen som hater og skiller seg fra sin kone, sier Herren, Israels Gud, dekker kappen sin med vold.» Hva er det Gud fordømmer her? Ikke skilsmisse som et middel for en brutt pakt. Han fordømmer den troløse, hatefulle ektemannen som urettmessig sender bort sin kone. Gud fordømmer den som *handler* voldelig og troløst i skilsmisse, ikke skilsmisse som en legitim juridisk anerkjennelse av en allerede knust pakt.

Hvis synet på ekteskapets uoppløselighet var absolutt – hvis skilsmisse og gjengifte *alltid* er ekteskapsbrudd, uten unntak – da begikk Gud selv en teologisk umulighet i Jeremia 3. **Det kan ikke være den riktige tolkingen av Hans perfekte, rettferdige karakter.**

Men historien slutter ikke med skilsmisse. Etter skilsmissen søkte Gud fremdeles gjenopprettelse.

Jeremia 3:12 · Gå og rop ut disse ordene mot nord og si: Vend tilbake, du frafalne Israel, sier Herren. Jeg vil ikke la mitt ansikt falle i vrede mot dere, for jeg er miskunnelig, sier Herren; jeg vil ikke gjemme på vrede til evig tid.

Han kalte dem til å vende tilbake. Han lovet at Han ikke ville være sint for evig. Og i Jeremia 31 ser vi løftet om en ny pakt – skrevet på Hans folks hjerter. Dette er, i en reell forstand, et gjengifte, en ny forening på helt nye vilkår. Tenk også på Hosea, som Gud befalte å ta tilbake sin utro kone Gomer som en levende lignelse på Guds oppsøkende kjærlighet.

Det fulle bildet er dette:

1. **Gud utstedte en legitim skilsmisse på grunn av porneia.** Virkelig, gyldig og rettferdig.
2. **Gud søkte også gjenopprettelse** ved å kalle sitt folk tilbake.
3. **Da gjenopprettelse ble avvist**, ble den nye pakten en ny forening – et gjengifte på nye vilkår.

Begge sannheter står samtidig. Skilsmissen var reell. Den nye pakten er også reell. Den ene opphever ikke den andre.

Et siste, avgjørende poeng om rekkefølgen. Skilsmissebrevet *forårsaket* ikke bruddet. Bruddet hadde allerede skjedd:

1. Israel begikk ekteskapsbrudd – porneia πορνεία^{G4202} – i Guds øyne.
2. Paktsbåndet ble brutt av Israels egne utro handlinger.
3. Gud utstedte deretter brevet – ikke som årsaken til bruddet, men som en juridisk anerkjennelse av den allerede ødelagte virkeligheten.

Skilsmissebrevet anerkjente det Israels *porneia* allerede hadde gjort. Det skapte ikke ødeleggelsen; det ga juridisk vekt til den åndelige virkeligheten. Dette er helt vesentlig når vi vurderer kompleksiteten i ødelagte ekteskap i dag. Noen ganger blir pakten knust av den ene partens utroskap, og skilsmissebrevet er ganske enkelt den juridiske anerkjennelsen av en virkelighet som allerede tragisk nok er et faktum.

Kapittel 5

Porneia bryter båndet

1 Korinterbrev 6:16 · Vet dere ikke at den som forener seg med en skjøge, er ett legeme med henne? For «de to», sier han, «skal bli ett kjød».

Min kjære venn, mitt hjerte verker over den forvirringen og smerten jeg ser blant Guds barn når det gjelder ekteskap og skilsmisse. Altfor lenge har vi kjempet med dette, og vridd oss i alle retninger i et forsøk på å forstå hva Herren egentlig sier. Men jeg tror at Ånden åpenbarer en sannhet som skjærer gjennom tåken, en sannhet som er både frigjørende og urokkelig.

Kjerneinnsikten, selve fundamentet vi må bygge på, er dette: *porneia* gir ikke bare *tiltelse* til skilsmisse, som om det var en motvillig innrømmelse. Nei, min bror, min søster. **Porneia har allerede oppløst ett-kjøtt-båndet.** Skilsmisseattesten, det smertefulle papiret, er rett og slett den formelle, offentlige anerkjennelsen av at ekteskapet *allerede var brutt* av selve handlingen. Ser du den dype forskjellen?

Det er her Guds ord, som alltid, bringer klarhet. Vi kjenner de hellige ordene fra begynnelsen av, den guddommelige plantegningen for forening:

Første Mosebok 2:24 · Derfor skal mannen forlate sin far og sin mor og holde fast ved sin kone, og de skal bli ett kjød.

Dette er det guddommelige designet! En vakker, mystisk forening, en sammensmeltning så dyp at den skaper en ny enhet, *ett kjøtt*. Men så kommer apostelen Paulus, ledet av Den hellige ånd, med en sannhet som knuser så mange av våre menneskelige antakelser:

1 Korinterbrev 6:16 · Vet dere ikke at den som forener seg med en skjøge, er ett legeme med henne? For «de to», sier han, «skal bli ett kjød».

Stopp opp og grunn virkelig på dette, mine kjære hellige. Paulus' poeng her er absolutt ødeleggende for ethvert syn som insisterer på at ekteskapsbåndet er metafysisk uoppløselig unntatt ved død. Hva er det han sier? Han forteller oss, med guddommelig autoritet, at ett-kjøtt-båndet ikke er en slags magisk, uknuselig trylleformel som kastes ved alteret. Nei! Det *skapes*, og tragisk nok kan det *brytes* av selve den seksuelle handlingen!

Og det greske språket gjør dette enda mer levende enn de fleste norske oversettelser formidler. Ordet Paulus bruker for «holder seg til» er ikke et mildt begrep for fellesskap eller selskap. Det underliggende verbet er kollaō κολλάω^{G2853}, og det betyr å lime, sementere, eller feste sammen. Tenk på det — lim. To flater som bindes sammen til én. Den spesifikke formen Paulus bruker her er kollaō κολλώμενος^{G2853} — et presens passiv partisipp. På enkelt språk: «den som *blir limt til*.» Det er noe som skjer *med* ham i selve den seksuelle foreningen. Han blir smeltet sammen med henne, kropp til kropp, enten han hadde til hensikt å inngå en pakt eller ikke.

Her er det bemerkelsesverdige. Dette er den samme verbfamilien som dukker opp i 1. Mosebok 2:24 i Septuaginta, det greske Gamle testamentet som Paulus og hans lesere kjente ut og inn. Der er det hebraiske *dabaq* («å klyve til, holde fast ved») oversatt med proskollēthēsetai προσκολληθήσεται^{G4347} — «skal bli limt til». Samme rot. Samme bilde. Den guddommelige plantegningen for ekteskapet sier at en mann skal bli *limt til* sin hustru. Og Paulus, som siterer nettopp det verset, sier at mannen som ligger med en prostituert *blir limt til* henne på nøyaktig samme måte.

Ser du hva Ånden åpenbarer gjennom dette språket? Ett-kjøtt-båndet skapes ikke av en seremoni. Det skapes ikke av et dokument. Det skapes av den seksuelle foreningen — *sammenlimingen* av to personer til én kropp. Det er derfor Paulus med største alvor kan si at en mann som besøker en prostituert blir «ett kjøtt» med henne. Båndet er reelt. Det er fysisk. Det skapes i selve handlingen.

Og hvis ett-kjøtt-båndet kan *skapes* utenfor ekteskapet ved den seksuelle handlingen — hvis en mann kan *limes til* en prostituert og bli én kropp med henne — da fungerer den samme mekanismen motsatt vei. Når en gift person begår *porneia*, blir de *limt til* noen som ikke er deres ektefelle. De har skapt et nytt ett-kjøtt-bånd. Og ved å gjøre det, har de revet i stykker det opprinnelige. Limet som holdt ekteskapet sammen, har blitt revet bort og påført et annet sted.

Tenk over det sammen med meg. Når en ektefelle, et av Guds dyrebare barn, begår *porneia* — det vil si enhver ulovlig seksuell handling — hva har de gjort? De har allerede, i det øyeblikket sviket skjedde, skapt en ett-kjøtt-forening med en annen person. Det opprinnelige, hellige ett-kjøtt-båndet, innsatt overfor Gud, har blitt brutalt krenket og, ja, erstattet. Det er ikke skilsmisseattesten som bryter det; det er sviket, *porneia*, som river det i stykker. Attesten er da kun en offentlig anerkjennelse av det *porneia* allerede gjorde i det skjulte. Det er en anerkjennelse av en brutt virkelighet, ikke årsaken til bruddet.

Tviler du på dette? Se på vår himmelske Far selv! Han gir oss den perfekte illustrasjonen i sitt eget forhold til Israel, sin utvalgte brud.

- **Israel begikk horeri — porneia.** Gang på gang vendte de seg fra ham, tilba andre guder og prostituerte seg åndelig og ofte bokstavelig.

- **Paktsbåndet ble brutt av Israels egne handlinger.** Ikke etter Guds ønske, men ved deres opprør.
- **Gud utstedte skilsmissebrevet — og anerkjente den allerede brutte virkeligheten.** Han taler gjennom Jeremia:

Jeremia 3:8 · Og jeg så at fordi den frafalne Israel hadde drevet hor, sendte jeg henne bort og ga henne skilsmissebrev. Men hennes troløse søster Juda fryktet ikke; også hun gikk av sted og drev hor.

Ser du rekkefølgen, min venn? Attesten *fulgte* bruddet. Den var ikke *årsaken* til det. Synden *porneia*, paktssviket, var øksen som hogg over det hellige båndet. Skilsmissebrevet var rett og slett Guds offentlige erklæring om det som tragisk nok allerede hadde skjedd.

La oss derfor legge det frem, enkelt og tydelig:

- Når *porneia* begås, handler den utro ektefellen, og **dette bryter ett-kjøtt-båndet.**
- Når skilsmisseattesten utstedes, handler den fornærmede ektefellen, og **dette anerkjenner formelt det allerede brutte båndet.**
- Når gjengifte skjer, handler den fornærmede ektefellen, og **dette skaper et nytt, legitimt ett-kjøtt-bånd.**

Ut fra denne forståelsen, mine kjære hellige, begår den fornærmede ektefellen som gifter seg på nytt etter den forferdelige handlingen *porneia*, *ikke* ekteskapsbrudd. Hvordan kunne de det? Det finnes ikke lenger et ekteskap å bryte! Båndet ble kuttet, brutalt og ugjenkallelig, av den utro partens egen handling. Dette er nåde, mine venner, for dem som har blitt dypt såret.

Her må jeg være urokkelig, selv om det utfordrer langvarige tradisjoner. Standpunktet om ekteskapets uoppløselighet, som insisterer på at ett-kjøtt-båndet er metafysisk uknuselig unntatt ved fysisk død, kolliderer front mot front med Paulus' inspirerte ord i 1. Korinter 6. Hvis båndet virkelig var uoppløselig, hvordan kunne det da skapes utenfor ekteskapet gjennom hor med en prostituert? Paulus viser oss tydelig at det *kan* skapes utenfor ekteskapet. Og hvis det kan skapes utenfor ekteskapet, så kan det absolutt brytes *innen* ekteskapet!

Ett-kjøtt-båndet er ikke laget av stein, mine venner; det er laget av paktstroskap. Og paktstroskap kan, tragisk nok, ødelegges av svik. Dette er ikke en behagelig sannhet, men det er en bibelsk sannhet.

Nå må jeg ta opp en innvending du vil høre, fordi den høres lærd og grundig ut, men den faller sammen ved nærmere ettersyn. Noen lærde hevder at når Jesus sier «unntatt for hor (*porneia*)» i Matteus 19:9, snakker han bare om utroskap i *forlovelsestiden* — ikke ekteskapsbrudd i et fullbyrdet ekteskap. Etter denne tolkningen er unntaksklausulen forsvinnende smal: den ville bare gjelde en situasjon som Josefs, da han oppdaget at Maria var gravid før de hadde kommet sammen.

Men se på selve teksten. I Matteus 19:3 kommer fariseerne til Jesus og spør om det er tillatt for en mann å skille seg fra «sin hustru» — på gresk *tēn gynaika autou* G1135. Ordet er *gynē γυναικα*^{G1135}, og det betyr *hustru*, en gift kvinne. Dette er ikke unge menn som spør om brutte forlovelser. De spør om *gifte par*. Og Jesus svarer tilsvarende ved å bruke det samme ordet i vers 9. Hele samtalen handler om ekteskap, ikke forlovelse.

Videre nekter ordet *porneia πορνεία*^{G4202} i seg selv å la seg begrense til utroskap i forlovelsen. Strong's definerer det som «hor, inkludert ekteskapsbrudd og incest; billedlig, avgudsdyrkelse.» Den utvidede definisjonen inkluderer eksplisitt «seksuell omgang med nære slektninger (3. Mosebok 18)» og «dyrkelse av avguder; besmittelse av avgudsdyrkelse.» Dette er et ord med et enormt semantisk spenn — det dekker ekteskapsbrudd, utukt, incest, prostitusjon og paktssvik av alle slag. Å innsnevre det til å bety *kun* før-ekteskapeleg utroskap i en forlovelsesperiode er å gjøre vold på det greske språket.

Og Paulus selv avgjør saken. I 1. Korinter 5:1 bruker han nettopp dette ordet — *porneia* — for å beskrive en mann som ligger med sin fars kone. Det er åpenbart ikke en forlovelsessituasjon. Det er seksuell synd innenfor en eksisterende familiestruktur. Paulus griper til *porneia* fordi ordet dekker hele spekteret av seksuelt paktssvik, nøyaktig slik Jesus brukte det.

Og la oss ikke begrense vår forståelse av *porneia* ytterligere. Selv om det absolutt omfatter bokstavelig seksuell utroskap, bærer dets grunnleggende betydning, særlig i den profetiske litteraturen, den brede meningen av *seksuelt paktssvik*. Når Gud anklager Israel for *porneia* hos Jeremia og Ezeiel, snakker han ikke *bare* om bokstavelig ekteskapsbrudd. Han snakker om et omfattende, ødeleggende paktssvik i sin fulle betydning.

Et kort ord om selve språket, for presisjon er viktig her. Det greske ordet er *porneia πορνεία*^{G4202}, avledet av *pornē πόρνη*^{G4204} (en prostituert), som igjen kommer fra *πέρνημι* (*pernēmi*, å selge). I sin rot beskriver det noen som *selger* det som aldri skulle vært til salgs — sin paktstroskap. Strong's G4202 bekrefter denne bredden eksplisitt: dens utvidede definisjon inkluderer ikke bare «ekteskapsbrudd» og «utukt», men også «seksuell omgang med nære slektninger; 3. Mosebok 18» og, bemerkelsesverdig nok, «dyrkelse av avguder; den besmittelse avgudsdyrkelse medfører, som pådratt ved å spise ofre ofret til avguder.» Dette er ikke et snevert, klinisk begrep. Ordets egen leksikalske definisjon omfatter hele den profetiske anklagen — inkludert åndelig hor, dyrkelse av falske guder, og det å vende seg helt bort fra paktens troskap.

I Septuaginta, den greske oversettelsen av Det gamle testamentet, oversetter porneia πορνεία^{G4202} konsekvent det hebraiske zānâ זָנָא^{H2181} og dets substantivform zēnūt זְנוּת^{H2184} — selve ordene profetene bruker når Gud anklager Israel for horeri hos Jeremia, Ezeiel og Hosea. Det semantiske spennet for begge ordene strekker seg langt utover en enkelt fysisk handling. Når Ezeiel 16 beskriver Jerusalems *zenut* over elleve rystende kapitler, er anklagen et omfattende paktssvik: hun forlater ham som elsket henne, gir seg hen til fremmede makter, og glemmer paktens vilkår fullstendig. **Dette er den porneia som bryter ett-kjøtt-båndet** — ikke bare en enkelt handling av utroskap, men enhver dyp og vedvarende troløshet mot pakten, der hele personen vender seg bort fra den hellige foreningen.

Så når Jeremia og Ezeiel griper til dette ordet for å beskrive hva Israel gjorde mot Gud, bruker de ikke en overdrevet metafor. De bruker *porneia* nøyaktig slik definisjonen tilsier — paktssvik i sin dypeste og mest ødeleggende form. Den profetiske bruken er ikke en billedlig utvidelse av ordet. Det er ordets eget hjerte.

Les Ezeiel 16, mine venner. Jeg oppfordrer dere til å studere det med nye øyne. Det er den mest omfattende, hjerteskjærende beskrivelsen av Guds ekteskap med Jerusalem, beskrevet i fulle paktstermer. Og hennes *porneia* beskrives som en totalt gjennomgripende utroskap, en åndelig prostitusjon som rev deres hellige bånd fra hverandre. Dette er ikke en liten overtredelse; det er et brudd på den dypeste pakten man kan tenke seg.

La oss derfor oppsummere det hele, kjære hellige, i en klar og ubestridelig kjede av sannhet:

1. **Gud selv skilte seg fra Israel** — Jeremia 3:8.
2. **Grunnlaget for denne skilsmissen var porneia** — et dypt paktssvik.
3. **Porneia bryter ett-kjøtt-båndet** — 1. Korinter 6:16.
4. **Skilsmisseattesten anerkjenner det allerede brutte båndet**; den forårsaker det ikke.
5. **Jesus tillater gjengifte etter porneia.**

Matteus 19:9 · Men jeg sier dere at den som skiller seg fra sin kone, unntatt på grunn av hor, og gifter seg med en annen, begår ekteskapsbrudd; og den som gifter seg med en fraskilt kvinne, begår ekteskapsbrudd.

6. Toraen hadde allerede frigjort den forsømte og misbrukte hustruen — og Jesus opphevet aldri den friheten.

Andre Mosebok 21:10-11 · Hvis han tar seg en annen, skal han ikke minske hennes kost, klær og ekteskapelige rett. Men dersom han ikke gjør disse tre tingene for henne, skal hun gå fri for intet, uten penger.

7. Paulus tillater gjengifte når den vantro drar sin vei.

1 Korinterbrev 7:15 · Men hvis den vantro skiller seg, så la ham skille seg. Broren eller søsteren er ikke trellbundet i slike tilfeller; men Gud har kalt oss til fred.

8. Paulus befaler ekteskap for dem som brenner av begjær.

1 Korinterbrev 7:9 · Men hvis de ikke kan beherske seg, la dem gifte seg. For det er bedre å gifte seg enn å brenne.

Mitt hjerte roper ut: La oss ikke binde det Gud har løst!

Ja, mine venner, «til døden skiller oss» fanger den vakre intensjonen og det guddommelige idealet for ekteskapet. Det er det vi streber etter, det vi ber om, det vi inngår pakt om. Men det beskriver ikke — og *kan ikke* — beskrive hva som skjer når én part begår *porneia*. Fysisk død er ikke det *eneste* som kan avslutte et ekteskap. **Paktssvik, den brutale handlingen porneia, avslutter det også.** Gud selv demonstrerte denne sannheten i Jeremia 3.

Så la oss være tydelige, hellige. Skilsmisseattesten er ikke synden. Nei. **Porneia var synden — begått av den som dro, av den som svek den hellige pakten.** Og for den som ble urettferdig behandlet, for den som sitter igjen med et knust hjerte og et brutt bånd, finnes det nåde, det finnes frihet, og det finnes mulighet for et nytt liv i Kristus. Måtte Herren gi oss øyne som ser og hjerter som forstår hans frigjørende sannhet.

Kapittel 6

Det Gud har sammenføyd

Matteus 19:6 · Så er de ikke lenger to, men ett kjød. Derfor, det som Gud har sammenføyd, skal et menneske ikke skille.

Min kjære venn, disse ordene fra vår Herre Jesus Kristus i Matteus 19:6 er blant de mest dypsindige og hellige i hele Skriften når det gjelder ekteskapet. De taler om den guddommelige, mystiske foreningen som Gud selv regisserer, et bånd så hellig at ingen menneskehånd bør våge å rive det fra hverandre. Jeg har mediterte over dette verset utallige ganger, følt dets tyngde og skjønnhet, og sett dets kraft i de helliges liv.

Men her er det kritiske spørsmålet, et spørsmål som så mange oppriktige troende, inkludert meg selv i lang tid, har kjempet med: **Føyer Gud sammen hvert eneste ekteskap uten unntak, uavhengig av hvordan det ble inngått eller omstendighetene rundt det?** Er enhver forening, når den først er juridisk kontraktsfestet, automatisk stemplet med Guds guddommelige sanksjon, noe som gjør den uoppløselig i Hans øyne?

Hvis vi svarer med et uforbeholdent *ja* på det spørsmålet, støter vi umiddelbart på et dypt teologisk problem, et sammenstøt med andre, like klare passasjer i Guds hellige ord. For Skriften selv gir oss eksplisitte, ubestridelige eksempler på ekteskap som Gud ikke bare unlot å føye sammen, men som Han aktivt **befalte skulle oppløses**.

Tenk sammen med meg på et av de mest rystende eksemplene for ethvert syn på absolutt, ubetinget varighet: de hjemvendte landsforviste i bøkene Esra og Nehemja. Å, for en smerte og overbevisning i de kapitlene!

Israels folk vendte, etter sitt lange fangenskap, tilbake til det lovede land for å gjenoppbygge Jerusalem og sitt åndelige liv. Men i sin svakhet og villfarelse hadde de giftet seg med fremmede kvinner, og dermed brutt Guds eksplisitte, eldgamle bud om å holde seg adskilt som et hellig folk. Da Esra, denne trofaste presten, oppdaget dette, var hans reaksjon ikke preget av mild forståelse eller stille bønn. Nei, han rev i stykker klærne sine, rykket ut hår og falt til jorden i dyp angst for Herren. Han forsto alvoret i deres synd, hvordan den besudlet pakten.

Estras 10:2-3 · Da tok Sjekanja, Jehiels sønn, av Elams sønner, til orde og sa til Esra: «Vi har vært troløse mot vår Gud og tatt til oss fremmede kvinner fra folkene i landet. Men ennå er det håp for Israel i denne saken.» La oss nå slutte en pakt med vår Gud om å sende bort alle kvinnene og de som er født

Nehemias 13:26-27 · Var det ikke ved slikt at Salomo, Israels konge, syndet? Blant de mange folkeslagene var det ingen konge som ham. Han var elsket av sin Gud, og Gud gjorde ham til konge over hele Israel. Men selv ham fikk de fremmede kvinnene til å synde. Skal vi da høre om dere at dere gjør all denne store ondskaper og er troløse mot vår Gud ved å gifte dere med fremmede kvinner?

Salomos 700 hustruer og 300 medhustruer var, etter alle juridiske standarder i hans tid, livslange foreninger. De var ikke flyktige affærer. Likevel ble de selve instrumentet for hans åndelige ødeleggelse, og vendte hans hjerte bort fra den levende Gud. **Gud føyde ikke disse sammen.** De var menneskelige valg, tatt utenfor Guds perfekte vilje, og de førte til ruin.

La oss gå til Det nye testamente, til den dristige, kompromissløse røsten til Johannes døperen. Han sto foran Herodes Antipas, en mektig hersker, og forkynnte en sannhet som skulle koste ham livet.

Matteus 14:3-4 · For Herodes hadde grepet Johannes, bundet ham og satt ham i fengsel på grunn av Herodias, hans bror Filips kone. For Johannes hadde sagt til ham: «Det er ikke tillatt for deg å ha henne.»

Johannes sa ikke: «Dette ekteskapet har problemer, men Gud har sammenføyd dere, så prøv å arbeide dere gjennom det.» Nei! Han erklærte det **ulovlig**. Ekteskapet eksisterte, juridisk og fysisk, i verdens øyne. Men Johannes, en profet for Den Høyeste, erklærte det som urettmessig i Guds øyne. Han mistet hodet på grunn av denne sannheten, men han ville ikke inngå kompromiss. Mine kjære hellige, hvem blant oss i dag har et slikt mot, en slik urokkelig forpliktelse til å kalle synd ved dens rette navn, selv når den er innpakket i dekke av et *ekteskap*? En sann Guds profet er forpliktet til å benevne en ulovlig union, selv om det koster ham livet.

Dette prinsippet stikker dypt i Den gamle pakt. Det handlet ikke bare om spesifikke tilfeller; det handlet om Guds grunnleggende bud.

Femte Mosebok 7:3-4 · Du skal ikke inngå svogerskap med dem. Din datter skal du ikke gi til hans sønn, og hans datter skal du ikke ta til din sønn. For han vil vende din sønn bort fra å følge meg, så de tjener andre guder. Da vil Herrens vrede blusse opp mot dere, og han vil raskt utrydde deg.

Når disse forbudte ekteskapene likevel fant sted, ble de ikke plutselig helliggjort eller gjort hellige bare ved selve handlingen at de eksisterte. De forble akkurat det Gud hadde erklært dem å være: **forbudte forbindelser**. Guds bud endres ikke fordi mennesker velger å være ulydige mot det.

Og la oss ikke glemme hele kapittelet i 3. Mosebok 18, som møysommelig lister opp ulike forbudte forbindelser og kaller dem **styggedommer** i Guds øyne. Hvis noen gikk inn i en av disse forbindelsene, ble den da mirakuløst hellig bare fordi den nå var et *ekteskap*? Selvfølgelig ikke! Gud føyde ikke de sammen. De var en krenkelse mot Hans hellighet.

Dette guddommelige prinsippet føres videre inn i Den nye pakt gjennom apostelen Paulus:

2 Korinterbrev 6:14 · Dra ikke i ulikt åk med vantro! For hvilket fellesskap har rettferdighet med lovløshet? Eller hvilket samfunn har lys med mørke?

Paulus' bud her, selv om det ofte brukes bredt, taler absolutt til det mest intime av menneskelige partnerskap: ekteskapet. Det innebærer, med stor kraft, at et ekteskap under fremmed åk, mellom en troende og en vantro, **aldri var Guds plan** for Hans barn. Det er ikke det Han føyer sammen.

Gresken bak dette betyr noe. Ordet Paulus bruker i 2. Korinter 6:14 er heterozygeō ἑτεροζυγῶντες^{G2086}, fra heteros ἕτερος^{G2087} (forskjellig) og zygos ζυγός^{G2218} (åk). Bildet er hentet fra landbruket: to dyr av ulik størrelse eller styrke spent sammen i samme åk, som drar i hver sin retning og ødelegger plogfuren. Dette er ikke en mild advarsel; det er et bilde på strukturell uforenlighet. Og i Matteus 19:6 bruker Jesus syzeugnymi συνέζευξεν^{G4801} (fra *suneugnumi*, å spenne sammen i åk) for det Gud gjør i et hellig ekteskap — med samme *zugos* som rot. **Det Gud sammenføyer (sunezeugen) er et samstemt åk. Det 2. Korinter 6:14 forbyr, er et fremmed åk (heterozygountes).** Wilsons *Bible Types* bekrefter den typologiske forskjellen. Under «Yoke» skriver Wilson om Matteus 11:29: «Dette uttrykket brukes for å indikere den velsignede foreningen for tjeneste som Herren ønsker ... Den kristne som vandrer med Herren, finner at arbeidet er lett og byrden er lett.» Og om 2. Korinter 6:14: «Åket representerer en ulykkelig forening av de som er frelst med de som er ufrelste ... Herren befaler Sitt folk bare å være knyttet sammen med kristne.» Et samstemt åk er lett og livgivende. Et fremmed åk er strukturell uforenlighet. De to greske ordene deler samme rot, og sammen besvarer de spørsmålet: ikke ethvert ekteskap er en *sunezeugen* — Guds egen sammenføring — og det som ikke er det, kan ikke bære den fulle vekten av Matteus 19:6.

Og selve grammatikken i *sunezeugen* fortjener et nærmere blikk, fordi den forteller oss noe vesentlig om naturen i Guds handling. På gresk er syzeugnymi συνέζευξεν^{G4801} aorist, aktiv, indikativ, tredje person, entall. Hver av disse detaljene betyr noe. Aorist-tiden peker på en spesifikk, fullført handling — ikke et generelt prinsipp, ikke en pågående prosess, men en bestemt handling som Gud utførte i et bestemt ekteskap. Den aktive formen forteller oss at Gud er aktøren — det er Han som utfører sammenføyningen; det er ikke noe som skjer passivt eller automatisk når to personer signerer en ekteskaps-

attest. Indikativ-modusen slår det fast som et faktum, og tredje person entall — «Han sammenføyde» — identifiserer én spesifikk aktør: Gud selv.

Dette betyr at syzeugnymy $\sigma\upsilon\nu\acute{\epsilon}\zeta\epsilon\upsilon\acute{\xi}\epsilon\nu$ ^{G4801} beskriver en guddommelig handling av sammenføyning som er spesifikk, ikke universell. Gud sammenfører aktivt visse forbindelser. Verbet sier ikke «hva enn en sorenskriver sammenfører» eller «hva enn to mennesker bestemmer». Det sier det **Gud** sammenføyde. Og hvis Gud er den aktive aktøren, så er Hans medvirkning selektiv. Han sammenfører ekteskap som er inngått innenfor Hans paktsformål. Han setter ikke sitt stempel på enhver juridisk kontrakt som mennesker setter opp, uavhengig av om den bryter med Hans egne bud. Den passive konstruksjonen ville vært helt annerledes — og Jesus brukte ikke passiv. Han brukte aktiv, fordi Guds hånd i et sant ekteskap er bevisst og målrettet, ikke automatisk.

Nå, mine venner, la oss vende oss til et skriftsted som ofte siteres av de som forfekter absolutt varighet, nemlig Malaki 2:16. Den tradisjonelle gjengivelsen, «Gud hater skilsmisse», har blitt brukt som et våpen mot skilte mennesker i generasjoner — som om Gud står i det abstrakte som fienden til enhver oppløsning, uavhengig av hvem som forårsaket den eller hvorfor. Men den hebraiske teksten støtter ikke denne lesningen.

Sett nå dette ved siden av det verset som oftest siteres for å avfeie hele dette spørsmålet — Malaki 2:16, «Gud hater skilsmisse». Hva sier hebraisken egentlig? Den masoretiske teksten lyder $\text{שָׁנֵה׃} \text{שָׁלַח׃}$ ^{H8130} שָׁלַח׃ ^{H7971} — bokstavelig talt «for han-hater å sende-bort». Verbet *sanê*’ er Qal, perfektum, tredje person, maskulin, entall: «**han hater**» — ikke første person, ikke «Jeg hater». Og שָׁלַח׃ ^{H7971} er en Piel infinitiv konstruert av verbet «å sende bort» שָׁלַח׃ ^{H7971} — det standard hebraiske juridiske uttrykket for skilsmisse. Og de proto-sinaitiske piktogrammene for *shalach* (שלח) avslører volden i det en skilsmisse gjør: **Shin** (tenner/fortærende ild), **Lamed** (en hyrdestav/autoritet), **Chet** (en mur/et gjerde). Det å sende bort er fortæringen av den autoriteten som en gang beskyttet husholdningens murer. Skilsmisse fortærer selve strukturen den ga ly til. Subjektet for *sanê*’ er ikke Gud som kommer med en universell uttalelse. Subjektet er den svikeyfulle ektemannen fra versene 14–15, mannen som har vært utro mot sin ungdoms hustru. Det er han som «hater» og «sender bort».

Dette er grunnen til at moderne oversettelser som følger hebraisk tett, har korrigert den eldre gjengivelsen. King James-bibelens «For the LORD, the God of Israel, saith that he hateth putting away» var basert på en annen lesning av hebraisk — en som tok Gud som subjektet for «hater» og behandlet verset som en guddommelig erklæring mot skilsmisse som kategori. Men grammatikken støtter ikke dette. Verbet er i tredje person, ikke første person. Moderne forskning — gjenspeilet i ESV («the man who does not love his wife but divorces her»), CSB («If he hates and divorces his wife»), og NIV 2011 («The man who hates and divorces his wife») — har anerkjent hva hebraisk faktisk sier. Det er

ikke Gud som hater. Den svikeyulle ektemannen er den som hater og skiller seg, og **han** dekker kledningen sin med vold.

Septuaginta — den greske oversettelsen av Det gamle testamente som apostlene selv brukte — bekrefter denne samme lesningen fra en annen vinkel. Den gjengir ikke verset som «Jeg hater skilsmisse». I stedet holder Septuagintas behandling av passasjen fokus på den skillende ektemannens synd. Og legg merke til hva Malaki 2:14 etablerer som kontekst: «Herren var vitne mellom deg og din ungdoms hustru». Guds rolle i denne passasjen er som et **vitne** — Han står som den som vitner mot den svikeyulle ektemannen, ikke som den som utsteder en abstrakt teologisk uttalelse om skilsmisse som kategori.

Dette betyr enormt mye, min kjære venn, fordi Malaki 2:16 er **det** verset som oftest brukes som våpen mot skilte mennesker. Pastorer siterer det fra prekestoler. Velmenende venner tilbyr det som en irettesettelse. Hele teologiske systemer hviler sin tyngde på frasen «Gud hater skilsmisse». Men når vi går til hebraisk — når vi ser på den faktiske grammatikken, de faktiske verbformene, det faktiske subjektet i setningen — finner vi at dette verset er et av Skriftens mest lidenskapelige **forsvar** for den forurettede ektefellen, ikke et våpen som skal vendes mot henne. Gud står sammen med den bedratte hustruen, som hennes vitne, og erklærer at ektemannen som hater og forkaster henne, har dekket seg selv i vold.

Dette er grunnen til at moderne oversettelser som følger hebraisk tett, gjengir det slik ESV, CSB og 2011 NIV gjør:

Malaki 2:14-16 · Og dere sier: «Hvorfor?» Fordi Herren har vært vitne mellom deg og din ungdoms kone, som du har vært troløs mot, enda hun er din livsfelle og din kone ved pakt. Har ikke den ene gjort dem til ett? Han hadde en rest av ånd. Og hva søker denne ene? Et guddommelig avkom. Vokt derfor deres ånd, og vær ikke troløs mot din ungdoms kone. For den som hater og sender henne bort, sier Herren, Israels Gud, dekker sin kledning med vold, sier hærskares Herre. Så vokt deres ånd, og vær ikke troløse.

Les nøye: Det er ikke Gud som hater. Den svikeyulle ektemannen er den som hater og skiller seg, og **han** dekker kledningen sin med vold. Hieronymus, Luther, Calvin og Septuaginta leste det alle på denne måten. Passasjen er ikke en abstrakt fordømmelse av skilsmisse som kategori. Det er Gud som står som vitne mot mannen som svikeyullt forlater sin ungdoms hustru — den selvsamme kvinnen som resten av Malaki 2 kaller hans livsledsager og hustru ved pakt. **Når det er riktig oversatt, er Malaki 2:16 et av Skriftens mest lidenskapelige forsvar for den forurettede ektefellen**, ikke et våpen som skal vendes mot henne.

Men her er den avgjørende, ofte oversette delen: **tilhengerne av absolutt varighet ignorerer konsekvent det som står bare noen få vers tidligere, i den selvsamme passasjen!**

Malaki 2:11 · Juda har vært troløs, og en vederstyggelighet er gjort i Israel og i Jerusalem. For Juda har vanhelliget Herrens hellighet, som han elsker, og har giftet seg med en fremmed guds datter.

Ser dere det, elskede hellige? **I samme åndedrag hater Gud de uhellige ekteskapene som førte til de skilsmisene Han også hater!** Man kan ikke med god samvittighet sitere Malaki 2:16 uten fullt ut å ta hensyn til Malaki 2:11. Gud hater skjendingen av Sitt folk gjennom uhellige forbindelser, og Han hater sønderrivingen av rettmessige forbindelser. Han er konsekvent i Sin hellighet!

Hva betyr egentlig «Det Gud har sammenføyd» da? Jeg har kommet til forståelse av at det ikke er en generell erklæring om ethvert juridisk inngått ekteskap i menneskehe-
tens historie. Nei! Det opererer innenfor et veldig spesifikt, guddommelig og paktfestet rammeverk:

- Det refererer til to mennesker som går inn i ekteskapet **i henhold til Guds plan.**
- Det taler om en forening dannet **i tro og paktstroskap.**
- Det beskriver et ekteskap som **ikke er i strid med Hans eksplisitte bud.**
- Det taler om et bånd dannet **innenfor de grenser Han har satt** for renhet og hellighet.

Når ekteskap inngås utenfor dette hellige rammeverket, er de, helt enkelt, **menneskelige sammenføyninger**. De er inngått av menneskelig vilje, kanskje ved menneskelig synd eller menneskelig uvitenhet. Selv om Gud, i Sin grenseløse nåde, absolutt kan virke i slike situasjoner til det gode, slik Romerne 8:28 så vakkert minner oss om:

Romerne 8:28 · Og vi vet at alle ting samvirker til det gode for dem som elsker Gud, dem som er kalt etter hans forsett.

Disse forbindelsene bærer ikke automatisk den fulle guddommelige sanksjon og beskyttelse som ligger i Matteus 19:6. De er ikke det Gud selv har sammenføyd.

Mine kjære brødre og søstre, vi må ikke vike unna for Guds ords fulle råd. Sannheten er ofte kompleks, noen ganger ubehagelig, men alltid frigjørende. **Det Gud har sammenføyd** er ikke en universell erklæring over enhver menneskelig sammenkobling. Det

er et hellig løfte og en guddommelig beskyttelse over paktsekteskap, de foreninger som er inngått i samsvar med Hans fullkomne vilje og plan.

Esra 10 står som et permanent, ubestridelig vitnesbyrd om at Gud kan, og noen ganger gjør, befale slutten på eksisterende ekteskap som bryter Hans pakt. Johannes døperen står som en brennende lampe som minner oss om at en Guds profet må benevne ulovlige forbindelser, uavhengig av de personlige kostnadene. Og ja, selv vår Gud selv, i Sin rettferdige vrede mot Israels avgudsdyrkelse, utstedte et skilsmissebrev til Sitt eget folk da deres handlinger gjorde det til den eneste rettferdige og riktige responsen (Jeremia 3:8).

La oss, de hellige, vandre i Hans ords fulle sannhet, søke Hans hjerte i enhver sak, og aldri tillate menneskelig tradisjon eller en delvis lesning av Skriften å overstyre vår Guds klare, konsekvente røst. Måtte vi alltid strebe etter det hellige paktsekteskapet som Han har behag i, og måtte vi ha mot til å skjelne når en forening, til tross for sitt verdslige utseende, aldri virkelig ble sammenføyd av Ham.

Kapittel 7

Handlinger klassifiserer, ikke ord

Jeremia 2:19 · Din ondskap tukter deg, og dine frafall refser deg. Kjenn og se at det er ondt og bittert at du forlater Herren din Gud, og at du ikke har frykt for meg, sier Herren, hærskaenes Gud.

Mine kjære brødre og søstre i Kristus, barn av Den Høyeste Gud, jeg ønsker å tale til dere i dag om en sannhet som er både enkel og dypt utfordrende. Det er en sannhet som Skriften forkynner fra 1. Mosebok til Åpenbaringen, et konstant omkvad som vi aldri må glemme, særlig i disse dager preget av forvirring. Den verbale påstanden om troskap, de bare *ordene* vi uttaler, kan aldri – aldri noen sinne – overstyre det kraftfulle, ubestridelige vitnesbyrdet som ligger i vår faktiske livsførsel. **Våre handlinger, mine venner, de klassifiserer oss.** De erklærer hvem og hva vi virkelig er, langt mer veltalende enn noen muntlig bekjennelse.

Jeg har sett det i mitt eget liv, og jeg har sett det i andres liv, hvor lett det er å klamre seg til en verbal erklæring mens føttene vandrer på en annen sti. Men Gud, vår rettferdige Dommer, ser dypere. Han ser hjertet, ja, men Han ser også på frukten av dette hjertet, slik den åpenbares i våre gjerninger. Og når utroskapen viser sitt stygge ansikt, fordømmer den ikke – den kan ikke – den trofaste parten. Nei, mine hellige, **utroskapen faller i sin helhet tilbake på den som begikk den.**

Betrakt prinsippet som legges frem i Jeremia 2:19, et vers som skjærer helt inn til kjernen av denne sannheten. Hører dere tyngden i det, mine kjære? Gud er ikke medskyldig i Israels synd. Han er ikke flekket av deres opprør. Deres synd, deres frafall, rammer Israel alene. Det er deres eget verk, deres eget valg, og det er *de* som skal smake den bitre frukten av det. Utroskapen fordømmer ikke Gud; den vender tilbake til den som begikk den. Hvordan skulle vår fullkomne Gud kunne klandres for valgene til Hans egensindige barn? Han bare benevner den virkeligheten de selv har skapt.

Tenk på det gamle Israel. Å, hvor ofte de erklærte: «*Vi er Guds folk! Vi er Hans utvalgte!*» Den verbale påstanden, arven fra fedrene – den opphørte aldri. De holdt fast ved den bekjennelsen med et dødsgrep. Men hva så Gud? Hva forkynte Hans profeter?

Esekiel 16:15 · Men du stolte på din skjønnhet og drev hor på ditt rykte; du utøste dine hordommer over enhver som gikk forbi – det ble hans.

Jeremia 2:35 · Og du sier: «Jeg er uskyldig; hans vrede har sannelig vendt seg fra meg.» Se, jeg går i rette med deg fordi du sier: «Jeg har ikke syndet.»

Hosea 2:4 · Gå i rette med deres mor, gå i rette! For hun er ikke min kone, og jeg er ikke hennes mann. La henne fjerne sin hordom fra sitt ansikt og sitt ekteskapsbrudd fra mellom sine bryster.

Ser dere det hjerteskjærende mønsteret, mine venner? Israel påberopte seg paktsforholdet: «*Jeg er uskyldig, jeg er din!*» Men Gud, i sin guddommelige visdom og rettferdighet, så ikke på deres verbale bekjennelse, men på deres *handlinger*. Og Gud, med et sorgfullt, men urokkelig blikk, satte navn på den virkeligheten Israels handlinger hadde skapt. **Skylden, mine hellige, hvilte i sin helhet på Israel.** Ikke på Gud for at Han navnga deres synd, men på dem for at de begikk den.

Denne sannheten er ikke begrenset til den gamle pakt. Guds Ånd fører det samme urokkelige lyset inn i den nye. Det nye testamentet krystalliserer dette prinsippet med enda større klarhet, og etterlater oss ingen rom for tvil.

Paulus, den mektige apostelen, erklærer til Titus:

Titus 1:16 · De bekjenner at de kjenner Gud, men med sine gjerninger fornekter de ham. De er avskyelige og ulydige og udugelige til all god gjerning.

Han sier det eksplisitt: Handlinger kan funksjonelt oppheve en verbal trosbekjennelse! For en alvorlig advarsel for oss alle!

Og vår Herre Jesus Kristus selv, Guds egen Sønn, taler med en slik gjennomtrengende sannhet i Matteus 7:

Matteus 7:21-23 · Ikke enhver som sier til meg: «Herre, Herre!» skal komme inn i himlenes rike, men den som gjør min himmelske Fars vilje. Mange skal si til meg på den dagen: «Herre, Herre! Har vi ikke profetert ved ditt navn, og drevet ut demoner ved ditt navn, og gjort mange kraftgjerninger ved ditt navn?» Og da skal jeg erklære for dem: «Jeg har aldri kjent dere. Gå bort fra meg, dere som gjør urett!»

Her gjør Jesus det overmåte klart: Selve bekjennelsen «Herre, Herre» bestemmer ikke den åndelige virkeligheten. Nei! **Våre handlinger, vår lydighet mot Faderens vilje, det er disse som er de sanne indikatorene.**

Og Jakob, vår Herres bror, gjentar dette med stor kraft:

Jakob 2:17 · Slik er også troen: dersom den ikke har gjerninger, er den død i seg selv.

En påstått tro som ikke bærer tilsvarende frukt, ingen håndfaste bevis i livene våre, er ikke bare en svak tro, mine kjære. Jakob sier, under inspirasjon av Den Hellige Ånd, at den er **død**. Og se på gresken her, for ordet Jakob velger er knusende. Ordet for «død» er nekros νεκρά^{G3498} — adjektiv, nominativ, entall, hunkjønn, avledet fra *nekys*, et lik. Dette er ikke et mildt ord. Jakob sier ikke at troen uten gjerninger er «svak», «u moden» eller «u fullstendig». Han sier den er nekros νεκρά^{G3498} — *død*. Et lik. Og verbet eimi ἐστίν^{G1510} er presens, aktiv, indikativ — «ER død», akkurat nå, som en pågående virkelighet. Ikke «vil bli død», ikke «risikerer å dø». Den *er* død. Og legg merke til frasen som avslutter verset: kata κατὰ^{G2596} heautou ἐαυτὴν^{G1438} — «i seg selv», «i kraft av sin egen natur». Jakob presiserer at tro uten gjerninger er *iboende* død. Det er ikke ytre omstendigheter som dreper den. Det er ikke noen andre som erklærer den død. Den er død i sitt eget vesen, ved sin egen natur, fordi den aldri hadde liv til å begynne med.

En påstått tro som ikke bærer tilsvarende frukt, ingen håndfaste bevis i livene våre, er ikke bare en svak tro, mine kjære. Jakob sier, under inspirasjon av Den Hellige Ånd, at den er **død**. Og se på gresken her, for ordet Jakob velger er knusende. Ordet for «død» er nekros νεκρά^{G3498} — adjektiv, nominativ, entall, hunkjønn, avledet fra *nekys*, et lik. Dette er ikke et mildt ord. Jakob sier ikke at troen uten gjerninger er «svak», «u moden» eller «u fullstendig». Han sier den er nekros νεκρά^{G3498} — *død*. Et lik. Og verbet eimi ἐστίν^{G1510} er presens, aktiv, indikativ — «ER død», akkurat nå, som en pågående virkelighet. Ikke «vil bli død», ikke «risikerer å dø». Den *er* død. Og legg merke til frasen som avslutter verset: kata κατὰ^{G2596} heautou ἐαυτὴν^{G1438} — «i seg selv», «i kraft av sin egen natur». Jakob presiserer at tro uten gjerninger er *iboende* død. Det er ikke ytre omstendigheter som dreper den. Det er ikke noen andre som erklærer den død. Den er død i sitt eget vesen, ved sin egen natur, fordi den aldri hadde liv til å begynne med.

Jeg tenker ofte på analogien om speilet fra Jakobs brev, kapittel 1. Den er så kraftfull, så veldig enkel:

Jakob 1:23-25 · For dersom noen er en ordets hører og ikke dets gjør, da ligner han en mann som betrakter sitt naturlige ansikt i et speil. For han betraktet seg selv og gikk bort, og glemte straks hvordan han så ut. Men den som skuer inn i frihetens fullkomne lov og holder ved den, og ikke blir en glemsom hører, men en gjerningens gjør, han skal være salig i sin gjerning.

Speilet, forstår dere, reflekterer sannheten om hvem personen faktisk er. Det viser dem deres virkelighet. Personen som glemmer, som går bort uforandret, som unnlater å handle på det de har sett – de fordømmes ikke av speilet i seg selv. Nei, de fordømmes av

sitt eget valg om å ignorere det speilet viste dem. Den trofaste parten som holder speilet – Guds ord i dette tilfellet – bærer ingen skyld for det speilet åpenbarer. **Ansvar**et hviler rettmessig på den som vender seg bort.

La oss nå anvende denne dype sannheten på et skriftsted som har ført til så mye smerte og forvirring for Guds barn, 1. Korinterbrev 7:15:

1 Korinterbrev 7:15 · Men hvis den vantro skiller seg, så la ham skille seg. Broren eller søsteren er ikke trellbundet i slike tilfeller; men Gud har kalt oss til fred.

Avgjørende her, mine kjære hellige, er at Paulus ikke krever at den som drar, formelt bekjenner vantro med sine lepper. Han krever bare at de *opptrer* som en ikke-troende ved å forlate pakt, ved å forlate sin ektefelle og ekteskapet. Legg merke til verbet Paulus faktisk bruker: *chōrizō χωρίζεται*^{G5563} (fra *chōrizō*, å skille, å dele fra hverandre) — en presens indikativ som beskriver en pågående handling av avreise. Det er et verb for bevegelse og atferd, ikke for bekjennelse. Personen som *chōrizetai* — som iverksetter separasjon — klassifiseres av den handlingen. Personen som sier: «Jeg er en troende», men som deretter *chōrizetai* fra ekteskapet, undergraver sin ektefelles kall, arbeider mot Guds verk og forråder den hellige pakt — deres handlinger klassifiserer dem! **Paulus' kategori «den ikke-troende som drar» bestemmes av atferd, ikke av verbal bekjennelse.** Det er ikke hva de sier, men hva de gjør som definerer deres åndelige tilstand i denne sammenhengen.

Ser dere den vakre, konsekvente symmetrien fra Det gamle testamentet og rett inn i Det nye, og spesifikt inn i ekteskapets hellige pakt?

- Israel sa: «Vi er Guds folk!» En ektefelle sier: «Jeg er en troende!»
- Men Israel handlet i porneia πορνεία^{G4202} og avgudsdyrkelse, og brøt stadig pakt. Og en ektefelle handler mot Guds verk, forlater ekteskapet og drar sin vei.
- Gud så på Israels handlinger, ikke deres verbale påstand. Og Skriften, gjennom Paulus, ser på ektefellens handlinger, ikke deres verbale påstand.
- Gud utstedte et skilsmissebrev og anerkjente bruddet. Og den uskyldige ektefellen settes fri — erklært «ikke trellbundet».
- Skylden for den brutte pakt falt tilbake på Israel alene. Og skylden for den brutte ekteskapspakt faller tilbake på den ektefellen som drar.
- Gud var fri til en ny pakt. Og den uskyldige ektefellen er fri til gjengifte, kalt til fred.

Dette er den fulle, ubestridelige symmetrien, mine venner. Guds karakter er konsekvent. Hans sannhet er urokkelig.

Og hvis noen protesterer med at intet menneske har rett til å behandle en *bekjennende* troende som en vantro – hør dette, for Jesus befaler det selv. Da han lærte sin menighet hvordan de skulle håndtere en bror som synder og ikke vil vende om, la han ut hele den tålmodige prosessen – gå til ham alene, ta med to eller tre vitner, si det til menigheten – og så sa han dette:

Matteus 18:17 · Men hører han ikke på dem, si det til menigheten. Men hører han heller ikke på menigheten, da skal han være for deg som en hedning og en toller.

Estō soi – en presens imperativ: **skal han være for deg** som den ethnikos ἐθνικός^{G1482}, den hedenske utenforstående. Jesus sier ikke: «verifiser først hva han tror i sitt hjerte.» Han sier at når atferden har gått sitt fulle, uomvendte løp – gjennom enhver tålmodig appell, forbi hele menighetens bønn – er du *befalt* å betrakte ham som det hans handlinger har erklært ham for å være. Så dette prinsippet er ikke Paulus som strekker et ord. Det er Herrens egen disiplin for Herrens eget hus, og Paulus' *apistos* i 1 Korinter 7:15 går i takt med det. Legg også merke til hvor Jesus plasserer den dommen: i menigheten, ved slutten av en prosess – ikke i den forurettede partens private dom over en dårlig uke. Ektefellen som forlater pakten og trækker på enhver appell om å vende om, blir ikke baktalt når menigheten til slutt behandler vedkommende som troløs. Deres atferd blir endelig tatt på ordet.

Hvor faller så skylden? **Bruddet, ødeleggelsen, er i sin helhet forårsaket av den utro partens egne handlinger.** Skilsmissebrevet Gud ga til Israel, eller med Paulus' ord, anerkjennelsen av at en uskyldig ektefelle «*ikke er trellbundet*» — dette *skaper* ikke skyld. Nei! Det setter bare *navn* på det den utro partens handlinger allerede har skapt. Det er en erklæring om en virkelighet som allerede eksisterer på grunn av synd.

Det smerter meg dypt når jeg hører oppriktige, velmenende mennesker antyde at den uskyldige ektefellen som gifter seg på nytt etter å ha blitt forlatt, begår ekteskapsbrudd. Med all respekt og kjærlighet, mine venner, dette standpunktet tilskriver skylden helt feil. Det plasserer fordømmelsen, syndens tunge byrde, på feil person! Den som brøt pakten, den hvis handlinger erklærte deres utroskap, er den Skriften holder ansvarlig. Den som ble forlatt, sviktet og forrådt, er den Skriften erklærer fri.

Gud selv demonstrerte dette, som vi leser i Jeremia 3. Han var ikke skyldig for å ha gitt Israel skilsmissebrev. Israel var skyldig fordi de gjorde det nødvendig. De førte det over seg selv.

Så la oss stå faste, mine hellige, på Guds ords faste klippe. La oss ikke la oss drive med av menneskers tradisjoner eller feiltolkninger. La oss huske at **handlinger klassifiserer, ikke bare ord**. Og la oss vandre i den frihet og fred som Kristus har kalt oss til, i tillit til Hans fullkomne rettferdighet og Hans urokkelige nåde.

Kapittel 8

Paulus' rammeverk

1 Korinterbrev 7:15-16 · Men hvis den vantro skiller seg, så la ham skille seg. Broren eller søsteren er ikke trellbundet i slike tilfeller; men Gud har kalt oss til fred. For hva vet du, hustru, om du vil frelse din mann? Eller hva vet du, mann, om du vil frelse din hustru?

Å, mine kjære brødre og søstre, mitt hjerte verker noen ganger når jeg ser hvordan vi, de hellige, kjemper med de dype sannhetene i Guds ord, særlig når det gjelder spørsmål om ekteskap og skilsmisse. Det er et felt som ofte er preget av smerte, forvirring og noen ganger en loviskhet som kveler selve livet ut av Guds barn. Jeg har brukt utallige timer i bønn, i studier og i personlige samtaler for å prøve å forstå hele Guds råd om dette sensitive emnet. Og det jeg har oppdaget, det som Den Hellige Ånd har opplyst for meg, er at apostelen Paulus, under guddommelig inspirasjon, holder to dype prinsipper i spenning — en spenning som mange fremstillinger ofte ignorerer ved å velge den ene siden og kaste den andre til side. Dette fører til en ufullstendig, og ofte barmhjertighetsløs, forståelse.

Vi ser Paulus tale med en slik autoritet, men likevel med en så dyp pastoral omsorg. Han gir oss ikke bare regler; han gir oss et rammeverk for livet i Kristus, fullt av nåde og sannhet.

Vi har fastslått ut fra Det gamle testamente hva et paktsekteskap er, hva det juridiske instrumentet for oppløsning var ment å gjøre, hvordan *porneia* oppløser ett-kjøtt-båndet, hvilke foreninger Gud faktisk føyer sammen, og hvordan oppførsel snarere enn bekjennelse klassifiserer den ektefellen som drar. Nå samler apostelen Paulus alt dette i et pastoralt rammeverk for den virkeligheten som ødelagte ekteskap etterlater seg.

8.1 Hvem Paulus taler til — de fire målgruppene

Før vi kan forstå hva Paulus lærer, må vi først forstå *hvem* han henvender seg til. Første Korinterbrev 7 er ikke én enkelt, udifferensiert blokk med undervisning rettet mot én gruppe. Paulus henvender seg med nøyte presisjon til **fire distinkte målgrupper** i rekkefølge. Hvis du går glipp av denne strukturen, vil du feilaktig lese hans instruksjoner for én gruppe som gjeldende universelt for alle — noe som er roten til så mye forvirring i kirken i dag.

Gruppe én: Gifte par, begge troende (vers 1–7). Paulus åpner med å svare på korintherne sitt spørsmål om det er «godt for en mann ikke å røre en kvinne». Hans svar er pastoralt og balansert. Han sier: Ja, sølibat har sin verdi, men for å unngå porneia πορνεία^{G4202} (seksuell ulydighet), «skal hver mann ha sin egen kone og hver kvinne sin egen mann» (v.2). Ordet hekastos ἑκαστος^{G1538} («hver enkelt») gjør denne instruksjonen universell for gifte troende. Deretter tar han for seg den ekteskapelige plikten: mannen skal gi sin kone ho τῇ^{G3588} opheilē ὀφειλήν^{G3782} («plikten, gjelden»), og hun det samme til ham (v.3). Kroppene deres tilhører hverandre. «Nekt ikke hverandre det» (v.5) — verbet er apostereō ἀποστερέω^{G650}, bokstavelig talt «å rane, å bedra» — det samme ordet som brukes om økonomisk tyveri. Paulus behandler det å holde tilbake ekteskapelig nærhet som en form for ran. Dette er adressert til par der begge er i troen.

Gruppe to: De ugifte og enkene (vers 8–9). Her skifter Paulus målgruppe med ordene «Til de agamos ἀγάμοις^{G22} (ugifte) og chēra χήραις^{G5503} (enker) sier jeg». Her er ordet agamos ἄγαμος^{G22} avgjørende. Det er et sammensatt ord: ἄ (alfa-privativ, «ikke») + gamos γάμος^{G1062} («ekteskap») — bokstavelig talt «uten ekteskap». Det spesifiserer ikke *hvorfor* noen er uten ekteskap. Det omfatter de som aldri har vært gift, de som er enker/enkemenn, og — som Paulus selv viser bare tre vers senere — **de skilte**. I vers 11 bruker Paulus nøyaktig det samme ordet, *agamos*, for å beskrive en kvinne som har **skilt seg fra sin mann**: «skal hun leve ἄγαμος (ugift) eller forsone seg med mannen.» En fraskilt kvinne *er* en *agamos*. Så når Paulus sier til de *agamoι* i vers 8 at «det er godt for dem om de fortsetter å være som jeg», og deretter i vers 9 befaler gameō γαμησάτωσαν^{G1060} (aorist imperativ, tredje person flertall: «la dem gifte seg!»), så **inkluderer kategorien han adresserer allerede fraskilte mennesker etter hans egen språkbruk**. Han setter ikke inn et eneste forbehold: «med mindre du var gift tidligere.» Befalingen om å gifte seg hvis man brenner av begjær, gjelder for hele klassen av dem som for øyeblikket er uten ekteskap — fraskilte inkludert.

Gruppe tre: Troende ektepar (vers 10–11). Paulus snevrer nå inn sin målgruppe med presisjon: «Til dem som gameō γεγαμηκόσιν^{G1060} (de som er gift — perfektum aktiv partisipp, som indikerer en nåværende tilstand av ekteskap), har jeg dette påbudet, ikke fra meg selv, men fra Herren.» Frasen «ikke fra meg selv, men fra Herren» signaliserer at Paulus overbringer en direkte lære fra Jesus — det herrens ord vi kjenner fra Matteus 19 / Markus 10. Hans instruksjon: «En kvinne skal ikke chōrizō χωρισθῆναι^{G5563} (skille seg) fra sin mann.» Men hvis hun skiller seg, må hun leve agamos ἄγαμος^{G22} (ugift) eller bli katallassō καταλλαγῆτω^{G2644} (forsonet — aorist passiv imperativ: «la henne bli forsonet»). Dette er en befaling for troende par i ekteskap med felles tro. Legg merke til: Paulus befaler forsoning som det første, oppriktige målet. Dette er det guddommelige idealet.

Gruppe fire: Blandede ekteskap — troende og ikke-troende (vers 12–16). Og nå kommer det avgjørende vendepunktet. Paulus signaliserer en ny målgruppe og et nytt

autoritetsgrunnlag: «Til de loipoi λοιποῖς^{G3062} (de andre — altså de som ennå ikke er adressert), sier **jeg**, ikke Herren.» Dette er ikke Paulus som fraskriver seg inspirasjon. Det er Paulus som sier: Jesus adresserte ikke dette scenariet direkte under sin jordiske tjeneste, så jeg gir apostolisk instruksjon under Åndens autoritet. Scenariet er klart: en bror (adelphos ἀδελφός^{G80}) har en kone som er apistos ἄπιστον^{G571} (adjektiv, akkusativ, entall, feminin — troløs, ikke-troende). Eller en kvinne (gynē γυνή^{G1135}) har en mann som er apistos ἄπιστον^{G571} (adjektiv, akkusativ, entall, maskulin — troløs, ikke-troende). Paulus anvender ordet symmetrisk på begge kjønn, uten skille.

Instruksjonen for denne gruppen er helt annerledes enn for gruppe tre. Hvis den *apistos* ektefellen samtykker i å bli boende — syneudokeō συνευδοκεῖ^{G4909} oikeō οἰκεῖν^{G3611} («er velvillig til å bo») — skal man ikke skille seg fra dem. Men hvis den *apistos* chōrizō χωρίζεται^{G5563} («skiller seg» — presens medium indikativ, den ikke-troende handler på eget initiativ), så chōrizō χωρίζεσθω^{G5563} («la ham/henne skille seg» — presens passiv imperativ, en befaling om å tillate avskjeden). Og her kommer frigjøringen: «er ikke en bror eller søster οὐ δούλω^{G1402} i slike tilfeller.»

Å forstå disse fire gruppene er essensielt. Instruksjonen om å «leve ugift eller forsone seg» i vers 11 er gitt til **gruppe tre** — troende par i et ekteskap med felles tro. Erklæringen om frihet i vers 15 er gitt til **gruppe fire** — den uskyldige troende som blir forlatt av en troløs ektefelle. Å ta begrensningen fra gruppe tre og legge den på gruppe fire er å viske ut de distinksjonene Paulus så nøye har utformet. Det er å binde den uskyldige der Paulus eksplisitt setter dem fri.

Først, la oss se på det jeg kaller **bestandighetsprinsippet**. Dette er den grunnleggende sannheten om ekteskapet, det guddommelige idealet som Gud etablerte fra begynnelsen av. Paulus gjentar dette dype paktbåndet:

Romerne 7:2-3 · For den gifte kvinne er ved loven bundet til sin mann så lenge han lever; men dersom mannen dør, er hun løst fra mannens lov. Derfor skal hun kalles en ekteskapsbryter om hun blir en annen manns mens mannen lever; men dersom mannen dør, er hun fri fra loven, så hun ikke er en ekteskapsbryter om hun blir en annen manns.

1 Korinterbrev 7:10-11 · Men til de gifte påbyr jeg, ikke jeg, men Herren, at en kone ikke skal skille seg fra sin mann. Men dersom hun likevel skiller seg, skal hun forbli ugift eller forlike seg med mannen – og en mann skal ikke skille seg fra sin kone.

1 Korinterbrev 7:39 · En kone er bundet ved lov så lenge hennes mann lever. Men dersom mannen sover hen, er hun fri til å gifte seg med hvem hun vil, bare i Herren.

Føler du tyngden av disse ordene? Det gjør jeg. De taler om en hellig, livslang pakt. De forteller oss at Gud ønsker at ekteskapet skal være en varig forening som bare oppløses ved død. Og hvis separasjon likevel skjer, bør det første og mest oppriktige målet alltid være forsoning. Dette er Guds hjerte, at det Han har sammenføydd, skal ingen skille. **Dette er idealet, vår Skapers vakre plan.** Jeg har forkynt denne sannheten, jeg tror på denne sannheten, og jeg kjenner Guds kraft til å gjenopprette selv de mest ødelagte ekteskap.

Men så, mine kjære venner, introduserer Paulus i sin guddommelige visdom og pastorale realisme det vi ofte kaller **det paulinske privilegium**. Det er her spenningen virkelig begynner, og hvor vi må lytte nøye til Åndens ledelse. Selve verset som åpner dette kapittelet er nøkkelen:

1 Korinterbrev 7:15-16 · Men hvis den vantro skiller seg, så la ham skille seg. Broren eller søsteren er ikke trellbundet i slike tilfeller; men Gud har kalt oss til fred. For hva vet du, hustru, om du vil frelse din mann? Eller hva vet du, mann, om du vil frelse din hustru?

Dette er en kraftfull uttalelse. Legg merke til at Paulus umiddelbart forutser den innvendingen som vil dukke opp i enhver pastoral samtale: *men hva om det å forbli bundet til slutt kunne vinne dem tilbake?* Han avviser ikke håpet. Han påpeker rett og slett dets usikkerhet — *hvordan vet du det?* — og nekter deretter å gjøre dette usikre håpet til en lenke rundt den uskyldige partens hals. Muligheten for gjenopprettelse er reell; den er ikke et krav som på ubestemt tid stenger for den friheten han nettopp har erklært. Altfor lenge har mange kommentatorer, og selv noen i Kristi kropp, kjempet med implikasjonene av dette verset. Likevel viser en rett frem lesning, en som ærer Skriftens klare mening, at Paulus tydelig tillater gjengifte for den troende ektefellen når en ikke-troende partner definitivt forlater ekteskapet. Den troende ektefellen er «*ikke trellbundet*». Dette er en dyp frihet, en løsning fra et bånd som er brutt av den andre parten.

Konjunksjonen *gar* γάρ^{G1063} («for») som åpner vers 16 er nøkkelen til tolkningen. *Gar* introduserer **årsaken** til den foregående uttalelsen. Paulus har nettopp erklært den uskyldige parten fri. Nå gir han grunnen: «**For** hvordan vet du, kone, om du kan frelse din mann?» Hvis Paulus mente «bli og prøv å frelse dem», ville *gar* motsagt befalingen i vers 15 om å la dem gå. Den logiske flyten krever den skeptiske lesningen: *du er ikke trellbundet, for du kan ikke engang garantere at det å forbli bundet ville føre til deres frelse*. Paulus nekter å gjøre et usikkert håp til en permanent lenke.

8.2 Hvem er den ikke-troende?

Og her er en kritisk observasjon, en som jeg ber om at du vil grunne dypt på. Dette er spørsmålet som jeg har opplevd at flere mennesker strever med enn kanskje noe annet i

hele denne diskusjonen. Når de hører «ikke-troende» i 1. Korinterbrev 7:15, ser de umiddelbart for seg en hedning — noen som aldri har bekjent troen, noen fra en helt annen religiøs verden. Og ja, det er ett scenario Paulus adresserer. Men er det det *eneste* scenariet? Begrenser det greske ordet Paulus valgte oss til den snevre lesningen? Svaret, mine venner, er et rungende nei. Og beviset kommer fra Paulus' egen penn og fra selve ordet han brukte.

Det greske ordet som er oversatt med «ikke-troende» er *apistos* ἄπιστος^{G571} (Strong's G571). Det er dannet av ἄ (alfa-privativ, «ikke, uten») og *pistos* πιστός^{G4103} («trofast, troverdig, en som stoler på Guds løfter»). Roten under *pistos* er hovedverbet *peithō* πείθω^{G3982}, som betyr «å overbevise, å stole på, å forlate seg på ved indre visshet».

Så hva betyr *apistos* egentlig? Strong's Concordance gir en definisjon som mange overser fordi de slutter å lese for tidlig. Den definerer *apistos* som:

- **(Aktivt) vantro**, det vil si uten kristen tro (spesielt en hedning);
- **(Passivt) upålitelig** (person), eller utrolig (ting).

Det er to betydninger. Den aktive betydningen — «uten kristen tro» — er den alle kjenner. Men den passive betydningen — **«upålitelig, ikke til å stole på»** — beskriver **karakter og oppførsel**, ikke religiøs tilhørighet. De utvidede definisjonene er enda mer avslørende: «*utro, troløs, ikke til å stole på, perfid* .» Perfid. Det er et sterkt ord. Det betyr bevisst troløs, svikefull i brudd på tillit.

Tenk nå på de avledede ordene — familien som *apistos* tilhører:

- *apisteō* ἀπιστέω^{G569} — verbformen. Dens primære definisjon er: «*å svikte en tillit, være utro* .» Ikke bare «å ikke tro». Å svikte en tillit.
- *apistia* ἀπιστία^{G570} — substantivformen. Definert som: «*troløshet, det vil si (negativt) vantro (mangel på kristen tro), eller (positivt) utroskap (ulydighet)* .»

Hele ordfamilien kretser rundt **paktssvik**, ikke bare fraværet av religiøs tro.

KJV-oversetterne forsto dette spennet. De oversatte det samme greske ordet *apistos* på seks forskjellige måter i Det nye testamente: «that believeth not» (den som ikke tror), «**faithless**» (troløs), «incredible thing» (utrolig ting), «**infidel**» (vantro), «unbeliever» (ikke-troende) og «**unbelieving**» (vantro). Når Jesus sier til Tomas: «Vær ikke **troløs** (*apistos*), men troende (*pistos*)» (Johannes 20:27), kaller han ikke Tomas en hedning. Tomas er en disippel! Jesus beskriver hans **oppførsel** — hans nektelse av å stole på — ikke hans religiøse medlemskap.

Men det mest knusende beviset på at en bekjennende troende kan klassifiseres som *apistos*, kommer fra Paulus selv, da han skrev til Timoteus:

1 Timoteus 5:8 · Men om noen ikke sørger for sine egne, og særlig for sine husfolk, har han fornektet troen og er verre enn en vantro.

Se hva Paulus har gjort her. Morfologien bekrefter det: *ἀπίστου* — adjektiv, genitiv, entall, maskulin — nøyaktig samme ord, G571. Paulus sier at en person **innenfor det troende fellesskapet** som forsømmer sin familie, har **fornektet troen** (*ho τὴν πίστιν*^{G3588} *πίστιν*^{G4102} *arneomai ἡρνηται*^{G720} — verbet står i perfektum: «har fornektet og forblir i den tilstanden av fornektelse») og blir klassifisert som **verre enn en vantro (apistos)**. Ikke likestilt med. *Verre enn*. Hvis Paulus kan kalle en forsømmelig troende verre enn en *apistos*, da kan sannelig en ektefelle som forlater ekteskapspakten — som går sin vei, som nekter forsoning, som knuser hvert løfte gitt for Gud — *funksjonelt klassifiseres* som *apistos*, uavhengig av hva de bekjenner på søndag morgen.

Prinsippet er uttalt enda bredere i brevet til Titus:

Titus 1:16 · De bekjenner at de kjenner Gud, men med sine gjerninger fornekter de ham. De er avskyelige og ulydige og udugelige til all god gjerning.

«De **sier om seg selv** *homologeō ὁμολογοῦσιν*^{G3670} at de kjenner Gud» — de samme menneskene — «men med sine **gjerninger** *ergon ἔργοις*^{G2041} **fornekter** *arneomai ἀρνοῦνται*^{G720} de ham.» Bekjennelse og praksis. Ord og gjerninger. Skriften dømmer konsekvent etter det siste. En person kan stå på prekestolen og erklære sin tro. Men hvis deres handlinger — det å forlate en ektefelle, bryte paktsløfter, nekte forsoning — fornekter selve den Gud de hevder å tjene, så er det handlingene deres som klassifiserer dem. De handler, i Det nye testamente språk, som en som er *apistos*: troløs, upålitelig, en som svikter pakten.

Og vår Herre Jesus Kristus selv etablerte det samme prinsippet:

Matteus 7:21-23 · Ikke enhver som sier til meg: «Herre, Herre!» skal komme inn i himlenes rike, men den som gjør min himmelske Fars vilje. Mange skal si til meg på den dagen: «Herre, Herre! Har vi ikke profetert ved ditt navn, og drevet ut demoner ved ditt navn, og gjort mange kraftgjerninger ved ditt navn?» Og da skal jeg erklære for dem: «Jeg har aldri kjent dere. Gå bort fra meg, dere som gjør urett!»

Bekjennelse uten lydighet betyr ingenting. En ektefelle som sier «Jeg er en kristen» mens han/hun forlater pakten og avviser ethvert forsøk på gjenopprettelse, gjør nettopp det Jesus advarer mot — sier «Herre, Herre» mens deres gjerninger fornekter Ham.

Og tenk nå på den mest dypsindige parallellen av alle. Da Gud skilte seg fra Israel i Jeremia 3:8, var Israel da en «hedensk nasjon»? Var hun en ikke-troende i betydningen religiøs tilhørighet? Absolutt ikke! Israel var Guds **paktsbrud**. Hun var utvalgt (5. Mosebok 7:6), kalt ved Hans navn (Jesaja 43:7), gift med Ham (Jeremia 3:14 — «Jeg er deres herre [ektemann]»). Hun hadde paktene, løftene, tempelet, presteskapet. Hun var det *troende fellesskapet*. Og likevel kaller Gud henne «**den troløse Israel**» — på hebraisk *məšûbâ מְשֻׁבָּה*^{H4878}, «frafallen, apostat». Han sier: «hun drev hor» (Jeremia 3:6, 8). Og Han ga henne et sēper סֵפֶר^{H5612} kērîtût כְּרִיתוּת^{H3748} — et skilsmissebrev (Jeremia 3:8). Gud klassifiserte ikke Israel etter hennes bekjennelse, men etter hennes oppførsel. Hun opptrådte troløst. Hun var, i sin atferd, *apistos* — og Gud behandlet henne deretter.

Så, mine dyrebare hellige, når Paulus skriver i 1. Korinterbrev 7:15: «hvis den apistos ἄπιστος^{G571} drar», krever han ikke at vi sjekker den ektefellen som drar sin dåpsattest. Han spør ikke om de en gang i tiden rakte opp hånden på et møte. Han ser på deres **oppførsel**. Er de trofaste mot pakten? Eller er de troløse — svikter tilliten, drar sin vei, nekter å bo sammen, nekter å forsone seg? **Det er deres handlinger som klassifiserer dem**. Paulus krever ikke at den parten som drar, formelt erklærer: «Jeg er en ikke-troende!» Han krever bare at de *handler* som en ved å forlate pakten. Deres handlinger taler høyere enn noen ord de måtte bekjenne.

Denne forståelsen endrer alt for de utallige troende som har blitt fortalt: «Din ektefelle hevder å være en kristen, så det paulinske privilegium gjelder ikke for deg. Du må forbli bundet for alltid.» Den tolkningen krever noe Paulus aldri krevde — at klassifiseringen som *apistos* skal bestemmes av bekjennelse fremfor praksis. Men selve det greske ordet, Paulus' egen bruk av det andre steder, prinsippet formulert i Titus 1:16, Jesu undervisning i Matteus 7:21–23 og presedensen i Guds egen skilsmisse fra det «troende» Israel peker alt i samme retning: **troløshet defineres av hva du gjør, ikke av hva du hevder**.

Det er en språklig detalj i vers 15 som fortjener oppmerksomhet og som de fleste kommentatorer overser. Paulus' tekster om ekteskapets varighet — Romerne 7:2 og 1. Korinterbrev 7:39 — bruker det greske verbet *deō déō*^{G1210} (å binde) når han beskriver kona som er bundet til sin mann: et vanlig juridisk begrep for en kontraktsmessig binding. Men i 1. Korinterbrev 7:15, når han erklærer den forlatte ektefellen løst, sier ikke Paulus at de bare er «u-bundet». Han bruker et helt annet og sterkere ord: *douloō δεδούλωται*^{G1402}, perfektum passiv av *douloō δουλόω*^{G1402} — bokstavelig talt *har blitt trellbundet*, fra *doulos δοῦλος*^{G1401}, en slave. Skiftet er bevisst og betydningsfullt. Paulus løsner ikke bare på et juridisk bånd; han erklærer at den uskyldige parten ikke har blitt *trellbundet*. Ordet står med maksimal kraft: du har aldri vært noen andres eiendom, og den andre partens avreise kan ikke tvinge deg inn i et trellskap. **Endringen fra déō til δουλόω er Paulus' sterkest mulige frihetserklæring** — sterkere, vil jeg påstå, enn noe han sier om selve ekteskapsbåndet.

Tidformen har også betydning. δεδούλωται står i **perfektum** — noe som betegner en fastslått, fullført tilstand med vedvarende virkning. Paulus brukte ikke presens («blir ikke trellbundet akkurat nå») eller aorist («ble ikke trellbundet på et tidspunkt»). Han brukte perfektum: den troende ektefellen **står i en vedvarende tilstand av ikke-trellskap**. Og legg merke til den andre perfektum-formen i samme vers: kaleō κέκληκεν^{G2564} («har kalt») — «Gud **har kalt** oss til fred.» Både ikke-trellskapet og Guds kall til fred presenteres som fastslåtte, fullførte virkeligheter med permanent kraft. Friheten er like fastslått som kallet.

Men Paulus er ikke ferdig. Han adresserer også det jeg kaller **den pastorale realismen i menneskelig erfaring**. Han forstår at selv om sølibat kan være et ideal for noen, er det ikke et universelt krav, spesielt ikke for dem som har opplevd det dype tapet og den ødelagtheten som et oppløst ekteskap medfører. Lytt til hans medfølgende ord:

1 Korinterbrev 7:8-9 · Men til de ugifte og til enkene sier jeg: Det er godt for dem om de forblir som jeg. Men hvis de ikke kan beherske seg, la dem gifte seg. For det er bedre å gifte seg enn å brenne.

Hører du visdommen og nåden i dette? Paulus medgir åpent at sølibat, selv om det er en gave for noen, ikke er ment for alle. For dem som ikke kan opprettholde det, for dem som «*brenner av begjær*», er ekteskap ikke bare tillatt, det er *befalt*! «*De må gifte seg.*»

Nå må vi være urokkelige i vår forståelse: Paulus begrenser aldri dette tillegget til kun dem som *aldri* har vært gift. Å pålegge et livslangt, ubestemt sølibat på en fraskilt person, med mindre de forsoner seg med en eks-ektefelle som kanskje ikke har noen intensjon om å vende tilbake til pakten, er å legge på en byrde som Paulus selv eksplisitt avviser. Det er å plassere Guds barn i et åndelig fengsel, og tvinge dem til å «*brenne*» når Gud har sørget for en rettferdig utvei gjennom ekteskap.

Så når vi bringer all Paulus' undervisning sammen, ser vi et vakkert, helhetlig rammeverk, ikke et motstridende et. Det er et rammeverk som holder sannhet og nåde i perfekt balanse:

Bestandighetsprinsippet i Romerne 7:2–3 legger grunnlaget: ekteskapet binder inn-til døden. Påbudet i 1. Korinterbrev 7:10–11 understreker at gjenopprettelse er det første målet for enhver separert troende ektefelle. Det paulinske privilegium i 1. Korinterbrev 7:15 er den klare erklæringen om at den uskyldige parten er løst når en ikke-troende forlater pakten — du er ikke trellbundet, min kjære! Den pastorale realismen i 1. Korinterbrev 7:9 er Guds barmhjertige forordning: ubestemt sølibat er ikke påkrevd for dem som ikke kan opprettholde det. Og 1. Korinterbrev 7:39 gjentar at døden oppløser båndet og frigjør ektefellen til å gifte seg på nytt i Herren.

Mitt hjerte er beveget fordi jeg gang på gang har sett hvordan enkelte oppriktige lærere, i sin iver etter å opprettholde ekteskapets varighet, uforvarende forvrinner Paulus' fulle råd. De presenterer bare én side, bestandighetssiden, ofte uten noen unntaksklausul. Den teologiske logikken, som sier at «*Gud kan alltid gjenopprette ethvert ekteskap*» og at «*gjenopprettelse alltid må søkes fremfor gjengifte*», stenger strukturelt for selve muligheten for at 1. Korinterbrev 7:15 noen gang skal tre i kraft. Hvis Gud *alltid* gjenoppretter, da kommer unntaket om den ikke-troende som drar aldri til anvendelse, fordi Gud bare vil føre dem tilbake, ikke sant?

Men dette, mine venner, er en posisjon som er **strengere enn Paulus**, ikke bare i samsvarende med ham. Det legger en byrde på Guds barn som Den Hellige Ånd, gjennom Paulus, aldri hadde til hensikt.

Tenk på den logiske slutten av en slik posisjon: den ville kreve at den uskyldige, forlatte ektefellen enten må forsone seg med en eks-partner som ikke har vist noe tegn på å vende tilbake til pakten — eller brenne på ubestemt tid i uoppfylt begjær, i ensomhet og i en tilstand av evig sølibat. **Paulus avviser eksplisitt dette som et rammeverk for Guds barn!** Gud er en nådens Gud, en fredens Gud, og en Gud som forstår menneskehjertet.

La oss stå fast på *hele* Guds ord og omfavne både det guddommelige idealet og den guddommelige barmhjertigheten. La oss ikke legge noe til Guds befalinger, og heller ikke forminske Hans nåde. De hellige fortjener å vandre i den fulle frihet og fred som Kristus har kjøpt for dem, ledet av Ånden gjennom den fullstendige åpenbaringen av Hans ord.

Kapittel 9

Bedre å gifte seg enn å brenne av lidenskap

1 Korinterbrev 7:8-9 · Men til de ugifte og til enkene sier jeg: Det er godt for dem om de forblir som jeg. Men hvis de ikke kan beherske seg, la dem gifte seg. For det er bedre å gifte seg enn å brenne.

Mine kjære hellige, mitt hjerte verker når jeg deler denne sannheten med dere, for jeg kjenner smerten, forvirringen og den stille kampen mange av dere bærer på. Paulus gir oss, i sin guddommelige visdom, en utrolig innsikt her. Han snakker om cølibat som et ideal, ja, en gave fra Gud. Han sier til og med at det er godt å forbli som han er, ugift. Men så, med en dyp pastoral realisme, snur han om. Han erklærer at hvis du *«ikke kan leve avholdende»*, hvis denne brennende lidenskapen, dette dype, gudgitte ønsket om fellesskap og nærhet, rett og slett ikke lar seg slukke, da **bør du gifte deg**. Dette er ikke bare en tillatelse, mine venner; det er en befaling. **«Det er bedre å gifte seg enn å brenne av lidenskap.»**

Vi introduserte Paulus' fullstendige rammeverk i forrige kapittel. Men dette enkelte verset i det — 1. Korinter 7:9 — fortjener sin egen grundige undersøkelse — fordi det som sies om *hvem* som kan gifte seg, velter den vanligste byrden som legges på skilte mennesker i dag. Og ordet Paulus bruker for «brenne» bærer en vekt som den norske oversettelsen ofte mildner. Det greske ordet er *pyroō πυρόω*^{G4448}, og Abbott-Smith avslører at det i Septuaginta hovedsakelig oversetter det hebraiske *tsaraph* — metallurgens ord for å lutre metall med ild. Det er ordet som brukes når Gud sier *«Jeg vil lutre dem som man lutrer sølv, og prøve dem som man prøver gull»* (Sakarja 13:9). Brenningen Paulus beskriver, er ikke bare lyst — det er den uhemmede ilden som enten lutrer eller ødelegger. Inneholdt i ekteskapet, lutrer den. Uten et kar til å romme den, fortærer den. Paulus' befaling er ikke en motvillig ettergivenhet for svakhet. Det er visdommen til en mann som forstår ild. Og Wilsons *Bible Types* drar et skille som går til kjernen av debatten om ekteskapets uoppløselighet. Skriften kjenner to typer ild: den **hellige ild** fra Guds eget alter (4. Mosebok 16:46), og den **fremmede ild** av menneskelig oppfinnelse (3. Mosebok 10:1–2) — som Wilson definerer som «menneskelige energier, menneskelige påfunn, menneskelige dommer, menneskelige avgjørelser som ikke kom og ikke kommer fra Gud.» Nadab og Abihu bar fram fremmed ild og ble fortært. Permanenssynet, når det krever ubestemt cølibat av en uskyldig, forlatt ektefelle, tilbyr fremmed ild — en menneskelig regel kledd

i religiøst språk, påtvunget der Gud selv har befalt ekteskapet som karet for flammen. Paulus' befaling er den hellige ild: Gudgitt, Gudsdesignet, Gudforordnet.

Forstår dere vekten av dette, mine brødre og søstre? Dette går direkte imot så mye av det vi har blitt lært, så mange av de byrdene vi feilaktig har lagt på Guds barns skuldre. Det demonterer fullstendig det implisitte kravet om at skilte mennesker, spesielt de som er uskyldige og forlatte, må forbli permanent enslige med mindre deres første ektefelle ved et mirakel vender tilbake eller går bort. Paulus begrenser aldri, ikke én eneste gang, denne guddommelige konsesjonen, denne befalingen, kun til dem som aldri har vært gift før. Aldri.

9.1 Agamos-beviset: Vers 8 til vers 11

La oss nå gå gjennom bevisene steg for steg, for den greske teksten gir ikke rom for tvetydighet her.

I vers 8 sier Paulus: «*Til de ugifte og enkene sier jeg.*» Ordet som er oversatt med «ugifte» er agamos ἄγαμος^{G22} — substantiv, dativ, flertall, hankjønn. La oss ta dette ordet fra hverandre. Det består av to elementer: ἄ- (det greske nektende prefikset, som betyr «ikke» eller «uten») og gamos γάμος^{G1062} («ekteskap»). Så agamos ἄγαμος^{G22} betyr, helt enkelt og bokstavelig, *uten ekteskap*. En person som for øyeblikket ikke har en ektefelle.

Legg merke til hva dette ordet *ikke* sier. Det sier ikke *hvorfor* noen er uten ekteskap. Det spesifiserer ikke om de aldri har vært gift, eller om deres ektefelle døde, eller om ekteskapet endte i skilsmisse. Ordet er bevisst bredt — det dekker alle som befinner seg i en tilstand av å være ugift, uavhengig av hvordan de havnet der.

Her kommer det avgjørende beviset. Bare tre vers senere, i vers 11, bruker Paulus det *nøyaktig samme ordet* — det samme Strong-nummeret, G22 — om en kvinne som har **skilt seg fra sin mann**. Teksten lyder: «*Men er hun først skilt, skal hun enten leve agamos ἄγαμος^{G22} — substantiv, nominativ, entall, hunkjønn — eller forlike seg med mannen sin.*» Dette er en kvinne som har forlatt ekteskapet sitt. Hun er skilt eller separert. Og Paulus kaller henne *agamos* — ugift.

Ser du hva Paulus har gjort? I vers 8 henvender han seg til *agamoι*. I vers 11 bruker han det samme ordet om en skilt kvinne. Hans egen bruk, tre vers senere, **beviser** at *agamoι* i vers 8 inkluderer skilte mennesker. Dette er ikke en slutning. Det er ikke å lese mellom linjene. Det er Paulus' egen definisjon, demonstrert av hans egen penn, i samme avsnitt.

Og når vers 9 derfor befaler gameō γαμησάτωσαν^{G1060} (verb, aorist, aktiv, imperativ, 3. person, flertall: «la dem gifte seg!»), er det en befaling rettet til hele kategorien i vers 8 — som, som Paulus selv har vist, inkluderer de skilte. La dem gifte seg. Ikke «la de

som aldri har vært gift, gifte seg.» Ikke «la bare enker gifte seg.» *La dem* — alle de *agamoï* — gifte seg.

9.2 «Men vers 8 handler bare om de som aldri har vært gift»

Noen vil innvende her. De vil si at Paulus' *agamoï* i vers 8 bare refererer til de som aldri har vært gift og til enker — at de skilte rett og slett ikke er i bildet. Dette er kanskje det vanligste forsøket på å begrense rekkevidden av vers 9. Men det tåler ikke møtet med teksten.

For det første, som vi nettopp har sett, knuser Paulus selv denne tolkningen tre vers senere. Han bruker *agamos* om en separert kvinne i vers 11. Hvis Paulus mente at *agamoï* i vers 8 bare skulle bety de som aldri har vært gift, hvorfor ville han da umiddelbart snu seg og bruke det samme ordet om en kvinne som har forlatt mannen sin? Paulus er ikke forvirret. Han er ikke uforsiktig med ordvalgene sine. Han bruker *agamos* fordi det betyr det det betyr: uten ekteskap. Punktum.

For det andre — og dette er like viktig — hvis Paulus hadde ønsket å begrense sitt publikum i vers 8 til de som aldri hadde vært gift, ga det greske språket ham et helt presist ord for å gjøre det: *parthenos παρθένος*^{G3933}, «jomfru». Paulus kjente dette ordet godt. Han bruker det gjentatte ganger i dette kapittelet — i versene 25, 28, 34, 36, 37 og 38. Når Paulus ønsker å snakke spesifikt om dem som aldri har vært gift, velger han *parthenos*. Men i vers 8 brukte han det *ikke*. Han valgte det bredere, mer inkluderende uttrykket *agamos*.

Det valget er bevisst. Paulus, som skrev under inspirasjon av Den hellige ånd, valgte ordet som inkluderer alle uten ektefelle — de som aldri har vært gift, enker og enkemenn, og de skilte. Å lese de skilte ut av den kategorien krever at man ignorerer både Paulus' ordvalg og hans egen bruk av det samme ordet tre vers senere. Teksten vil rett og slett ikke bære en slik begrensning.

9.3 Befalingen som inkluderer de skilte

Så når Paulus erklærer: «*må de gifte seg*», er ikke dette bare et forslag. Det er ikke et forsiktig nikk av godkjenning. Den greske grunnteksten, *gameō γαμῆσάτωσαν*^{G1060}, er en 3. person flertall aorist imperativ. Det er en befaling! Paulus befaler ekteskap for dem som brenner, og kategorien «*ugifte*» han henvender seg til, inkluderer ubestridelig dem som har opplevd hjertesorgen ved en skilsmisse. Var Paulus uvitende om dette? Var han på en eller annen måte uvitende om konsekvensene? Selvsagt ikke! Han ble ledet av Den hellige ånd og talte sannhet inn i menneskehetens ødelagthet.

Tenk på den personen som har blitt fullstendig forlatt av en ektefelle som funksjonelt har forlatt pakten. De valgte ikke denne veien. De ble forlatt, ofte i ufattelig smerte og forvirring. Under den veldig klare undervisningen om det paulinske privilegium i 1. Korinter 7:15, er en slik person «*ikke trellbundet*». De er frie. Legg så til den flammende sannheten i 1. Korinter 7:9 til deres situasjon: Hvis de brenner av lidenskap, **bør de gifte seg**. Paulus legger ikke til et eneste forbehold! Han sier ikke: «*med mindre din tidligere ektefelle fortsatt lever.*» Han sier ikke: «*med mindre du var gift tidligere.*» Befalingen er universell for dem i kategorien «*ugifte*» som ikke kan leve i avholdenhet. Det er en livline, en nådens forordning fra vår kjærlige Far.

9.4 Gar i vers 16: Grunnen til at Paulus setter deg fri

Det er enda et bevis som fortjener nøye oppmerksomhet, og det henger på et enkelt gresk ord som de fleste lesere bare glir forbi.

Etter at Paulus i vers 15 erklærer at den forlatte troende «*ikke er trellbundet*» — ved å bruke perfektum passiv *douloō δεδούλωτα*.^{G1402}, en fastsatt, fullført tilstand av ikke-trellbinding — går han umiddelbart til vers 16. Og vers 16 åpner med en liten, men kraftfull konjunksjon: *gar γάρ*.^{G1063}.

Gar betyr «for». Det introduserer en *grunn*. Det forteller deg *hvorfor* den foregående påstanden er sann. Dette er ikke dekorativt. Det er logisk stillas. Paulus har nettopp sagt: du er ikke trellbundet. Nå forteller han deg *hvorfor*: «**For** hvordan kan du vite, kone, om du kan frelse din mann? Eller hvordan kan du vite, mann, om du kan frelse din kone?»

Les det igjen nøye. Paulus sier ikke: «Bli, for du kan kanskje frelse dem.» Han sier det motsatte. Han sier: *du vet ikke engang* om du vil frelse dem. Spørsmålet er retorisk, og dets kraft er skeptisk. Du kan ikke garantere din ektefelles frelse. Du kan ikke gjøre det usikre håpet til en grunn for permanent trellbinding.

Hvis Paulus hadde ment «bli og prøv å frelse din ektefelle som drar,» ville *gar* motsagt vers 15. Det ville betydd: «Du er ikke trellbundet — *men egentlig, forbli trellbundet i tilfelle det ordner seg.*» Det er usammenhengende. Den logiske flyten krever den tolkningen som ærer begge versene: Du er fri (v. 15), *fordi* du ikke engang kan garantere deres frelse (v. 16). Paulus nekter å gjøre et usikkert håp til en permanent lenke. Han vil ikke binde deg til et kanskje.

Dette betyr enormt mye. Permanenssynet klamrer seg ofte til vers 16 som en grunn til at den uskyldige parten skal bli værende og vente på ubestemt tid. Men Paulus' *gar* peker i nøyaktig motsatt retning. Det er grunnen *for* friheten, ikke et unntak fra den.

9.5 Permanenssynet undersøkt

Det strenge permanenssynet, som jeg har kjempet med og sett forårsake så mye angst, krever ofte at den uskyldige, forlatte ektefellen forblir i cølibat resten av livet — potensielt i tiår — med mindre den ektefellen som dro enten kommer tilbake (ofte uten noen intensjon om å gjøre det) eller dør. Mine kjære venner, **dette er ikke det Paulus lærer!** Paulus lærer at cølibat er en gave, en spesiell nåde gitt til noen (1. Korinter 7:7), ikke et universelt mandat for alle. De som ikke har den spesifikke gaven, de som brenner med gudgitt lidenskap, blir befalt å gifte seg.

Å pålegge livslangt cølibat på en uskyldig part som ble forlatt, som ikke valgte oppløsningen av sin pakt, er å legge til et krav som Skriften ikke inneholder. Det er et tungt åk, en byrde som Kristus aldri mente for sine får. Det er et tillegg til Guds ord, og mitt hjerte roper ut med en profetisk hast fordi Åpenbaringen 22:18 advarer oss så tydelig mot slikt. **Vi må ikke legge noe til Guds fullkomne, tilstrekkelige ord!**

9.6 Hva dette betyr for deg

Jeg vil nå tale direkte til deg som leser dette med en tyngde over brystet.

Hvis du er skilt, og du har blitt fortalt at Paulus' ord i vers 9 ikke gjelder deg — at bare de som aldri har vært gift kan gjøre krav på denne bestemmelsen — så vit at Paulus selv, tre vers senere, bruker selve ordet «ugift» om en skilt kvinne. Du er i hans kategori. Hans befaling står fast for deg: Hvis du brenner, kan du gifte deg. Dette er ikke en tillatelse gitt motvillig. Det er en guddommelig forordning, kjærlig befalt.

Du er ikke glemt av Gud. Du er ikke plassert utenfor rekkevidden av Hans nåde. *Agamos* i vers 8 er *deg*. *Gamēsatōsan* i vers 9 — «la dem gifte seg!» — inkluderer *deg*. Paulus stammet ikke. Den hellige ånd gjorde ikke en forglemmelse. Da apostelen valgte et ord som var bredt nok til å omfatte alle uten ektefelle, mente han det. Og da han utstedte en befaling om å gifte seg heller enn å brenne, utstedte han den til alle som faller innenfor den kategorien.

Hvis kirken har lagt en byrde på dine skuldre som Skriften ikke krever — permanent cølibat uten ende i sikte, uansett hvor trofast du har vandret, uansett hvor grundig du ble forlatt — da sier jeg til deg med hver fiber i min kropp: **den byrden er ikke fra Gud.** Legg den ned. Ikke i opprør, men i lydighet mot selve teksten som har blitt misbrukt for å binde deg.

9.7 Min egen vandring

Jeg sier dette ikke bare ut fra teologisk overbevisning, men fra dypet av mitt eget liv. Jeg har vært separert siden 2017, det nærmer seg åtte lange år nå. Jeg har vandret gjennom ild, opprettholdt seksuell renhet ved Guds nåde og Den hellige ånds kraft, og æret min kropp som et tempel (1. Korinter 6:19–20). Ønsket om fellesskap, om en medhjelper, om den nærheten som Gud selv har designet, er reelt i meg. Og ja, Gud har profetisk bekreftet en kvinne som min fremtidige kone, en kvinne jeg lengter etter å ære og verdsette i hellig ekteskap. Dette er nøyaktig det scenariet Paulus adresserer: Ønsket er reelt, avholdenheten opprettholdes gjennom Ånden, og den Gud-ærende løsningen er ekteskap — ikke et ubestemt, sjeleknusende cølibat.

Permanenssynet, tatt til sin logiske, urokkelige ende, ville kreve at jeg, og utallige andre som meg, enten forsonet oss med en eks som dro og ikke viser tegn til å ville vende tilbake, eller brenner på ubestemt tid. **Paulus avviser eksplisitt det rammeverket!** Han avviser den umulige, ubibelske byrden. Vår Gud er en nådens Gud, en gjenopprettelses Gud, en Gud som forstår det menneskelige hjerte og gir oss en vei til å leve i renhet og glede, selv gjennom denne verdens ødelagthet. La oss stå fast på Hans ord, ikke på menneskeskapte tradisjoner som binder Hans barn.

Kapittel 10

Synet på ekteskapets uoppløselighet under lupen

Mine kjære brødre og søstre i Kristus, det er med et tungt hjerte, men likevel med en urokkelig forpliktelse til sannheten i Guds ord, at jeg nærmer meg dette ømfintlige emnet. Jeg vet at for mange av dere berører temaet ekteskap, skilsmisse og gjengifte dype sår, ubesvarte spørsmål og kanskje til og med pågående kamper. Jeg har også vandret med mange hellige gjennom disse dalene, og jeg forstår den enorme smerten og forvirringen som kan oppstå når vi prøver å forsone vår ødelagte menneskelige erfaring med Guds perfekte standard.

Gjennom de foregående kapitlene har vi bygget det fullstendige bibelske argumentet: det juridiske instrumentet Gud utformet for paktsopløsning, Hans egen bruk av det mot Israel, mekanismen som gjør at *porneia* oppløser ett-kjøtt-forbindelsen, hvilke foreninger Gud faktisk føyer sammen, hvordan oppførsel klassifiserer den ektefellen som drar, og Pauls fullstendige pastorale rammeverk — inkludert både frihetens privilegium og imperativet om å gifte seg. Saken ligger foran oss. Nå må vi ærlig møte det sterkeste motargumentet.

Det finnes et syn som deles av mange oppriktige, gudfryktige troende gjennom århundrene — fra de tidlige kirkefedrene til moderne helliggjørelsesbevegelser — som går ut på at ekteskapet er absolutt permanent inntil døden, uten noen som helst unntak. Ingen skilsmisse, intet gjengifte, under noen omstendigheter. De som holder fast ved denne posisjonen, gjør det ut fra et genuint ønske om å ære Guds plan for ekteskapet, og jeg respekterer det ønsket dypt. Jeg deler det! Men jeg mener vi må veie denne læren nøye opp mot hele Guds rådslutning i Hans ord.

Synet på uoppløselighet hviler vanligvis på tre teologiske pilarer, som hver især bærer reell vekt.

For det første er det **helliggjørelseslæren**. Mange som holder dette synet, lærer at troende kan og bør leve helt fritt fra synd etter omvendelsen. De leser Romerne 6 som en erklæring om total frihet: «*Vi er frie, frie til ikke å synde!*» Dette er et kraftfullt vitnesbyrd, og det resonnerer med Guds hjerte. Men en nulltoleranse-tilnærming til pågående synd, tatt til sin logiske ytterlighet, strekker seg til å se på gjengifte etter skilsmisse som en kontinuerlig tilstand av ekteskapsbrudd — noe som ikke etterlater rom for nåde, ingen plass for den uskyldige part, og ingen mulighet for en ny begynnelse.

For det andre er det **restorasjonisme** — det inderlige ønsket om å vende tilbake til urkirkens praksis. Og faktisk mente mange av de tidlige kirkefedrene — Hermas, Justin Martyr, Klemens av Alexandria, Origenes — overveldende at gjengifte var utillatelig så lenge den tidligere ektefellen levde. Hvis vi skal vende tilbake til urkirken i ett og alt, bærer denne historiske holdningen betydelig vekt.

Men den historiske oversikten tilhører ikke utelukkende siden som forfekter uoppløselighet. Den protestantiske reformasjonen brøt avgjørende med den patristiske konsensus. Luther skrev at Kristi tillatelse til skilsmisse ved ekteskapsbrudd tydelig tillater den uskyldige part å gifte seg på nytt. Calvin innførte lover i Genève i 1561 som tillot skilsmisse og gjengifte ved ekteskapsbrudd og svikt (desertion). Melancthon uttalte rett ut: «*Ekteskapsbåndet brytes av ekteskapsbryteren selv, og ikke av den uskyldige part, som er fri.*» Og i 1646 kodifiserte **Westminster Confession of Faith** — den grunnleggende læremessige standarden for den reformerte tradisjonen — denne posisjonen for den engelskspråklige kirken: «*I tilfelle ekteskapsbrudd etter ekteskapets inngåelse, er det lovlig for den uskyldige part å søke om skilsmisse: og, etter skilsmissen, å gifte seg med en annen, som om den skyldige part var død*» (XXIV.5). Den anerkjente videre «*forsettlig svikt som på ingen måte kan avhjelpes*» som en andre grunn som oppløser ekteskapsbåndet (XXIV.6). **Dette har vært den rådende protestantiske posisjonen i nesten fire århundrer.** Å presentere synet om absolutt uoppløselighet som den historiske kristne konsensus, er å presentere bare den delen av historien som ligger før reformasjonen.

For det tredje er det lagt vekt på **radikal omvendelse**. «*Du blir ikke frelst ved å be en bønn. Rop på Jesus av hjertet og vend deg bort fra synden.*» Dette er et kraftfullt og nødvendig budskap! Men når det anvendes på kompleksiteten i et ødelagt ekteskap, kan det tolkes slik at ethvert gjengifte, uavhengig av omstendighetene, er et uttrykk for manglende ekte omvendelse.

Dette er ikke uvesentlige argumenter, mine venner. De kommer fra et sted med genuin overbevisning. Og jeg har møtt pastorer og lærere som praktiserer dette synet med absolutt konsekvens — de konfronterer gjengifte troende, forteller dem at deres andre ekteskap er preget av ekteskapsbrudd, og i noen tilfeller gjør de seg til fiender av de menneskene de søkte å veilede. Jeg har hørt ledere si, med tårer i øynene: «*Jeg har en sterk sak mot gjengifte, og jeg har tatt det opp i folks liv. Og nå er de mine fiender.*»

Hjertet mitt verker når jeg hører dette. Ikke fordi ønsket om hellighet er feil — det er rett! — men fordi noe helt essensielt mangler i rammeverket.

Det som mangler, er hele Guds rådslutning i Skriften.

De som forfekter uoppløselighet, leser Romerne 7:2–3 og 1 Korinter 7:39 — «*en kone er bundet til sin mann så lenge han lever*» — og stopper der. Men det er et strukturelt problem med å bygge en ekteskapslære på Romerne 7:2–3 som sjelden blir adressert: **Paulus skriver ikke ekteskapslov i Romerne 7.** Hele avsnittet (Romerne 7:1–6) er en *analogi* om

frihet fra Moseloven gjennom døden med Kristus. Paulus bruker ekteskapsbåndet som en *illustrasjon* på hvordan loven fungerer — ikke som en definitiv uttalelse om grensene for skilsmisse og gjengifte. Poenget med avsnittet er: «dere døde for loven ved Kristi kropp, for at dere skal tilhøre en annen» (Rom 7:4). Hvis Paulus' ekteskapsillustrasjon var en absolutt lov, ville Gud selv ha brutt den i Jeremia 3:8. Å utlede et universelt forbud mot gjengifte fra en analogi om noe helt annet, er å forveksle illustrasjonen med poenget. Likevel bygger uoppløselighetssynet en hel teologi på disse analogitekstene, mens det strukturelt sett utelukker unntakstekstene. Det leser Matteus 19:6 — «*det som Gud har sammenføyd, skal mennesker ikke skille*» — som et absolutt uten forbehold. Men som vi har sett i tidligere kapitler, la Jesus selv til en unntaksklausul i det aller neste verset:

Matteus 19:9 · Men jeg sier dere at den som skiller seg fra sin kone, unntatt på grunn av hor, og gifter seg med en annen, begår ekteskapsbrudd; og den som gifter seg med en fraskilt kvinne, begår ekteskapsbrudd.

Og Paulus la, under guddommelig inspirasjon, til en annen:

1 Korinterbrev 7:15 · Men hvis den vantro skiller seg, så la ham skille seg. Broren eller søsteren er ikke trellbundet i slike tilfeller; men Gud har kalt oss til fred.

Uoppløselighetssynet må på en eller annen måte redegjøre for disse tekstene. Vanligvis gjøres dette enten ved å minimere unntaksklausulen i Matteus 19:9 ved å hevde at den kun refererer til utroskap i trolovelsestiden, eller ved å redefinere «*ikke trellbundet*» i 1 Korinter 7:15 til å bety noe annet enn frihet til å gifte seg på nytt. Men disse tolkingene gjør vold på Skriftens klare mening.

Vurder ordet Paulus valgte i 1 Korinter 7:15. Han skrev ikke at den forlatte ektefellen «ikke er bundet» — han skrev *douloō δεδούλωται*^{G1402}, fra *douloō δουλόω*^{G1402}, som betyr «å slavebinde» eller «trellbinde». Dette er betydningsfullt fordi Paulus hadde et utmerket ord for ekteskapsbåndet: *deō déō*^{G1210} («å binde»), som han bruker i sine egne tekster om varighet — «*en kone er bundet (δέδεσται, dedetai) til sin mann så lenge han lever*» (1 Kor 7:39; jf. Rom 7:2). Hvis Paulus bare hadde ment «ikke forpliktet til å løpe etter dem» — slik uoppløselighetssynet hevder — ville han ha brukt negasjonen av sitt eget ord for binding. I stedet trappet han opp. Han valgte det *sterkere* begrepet, slaveriets og den totale underkastelsens språk. Skiftet fra *deō* til *douloō* er ikke tilfeldig; det er Paulus' sterkest mulige erklæring om frihet — sterkere, faktisk, enn noe han sier om selve båndet. Og perfektum-formen (*dedoulōtai*) gjør det til en avgjort, permanent tilstand: den forlatte troende *har ikke blitt slavebundet og forblir fri*. Å redefinere dette til bare å være en tillatelse til å slutte å søke forsoning, er å tømme ordet for sin kraft.

Særlig trolovelsestolkningen fortjener et direkte svar, fordi det er den mest teknisk argumenterte fluktveien. Den hevder at unntaket — *«unntatt for hor»* — bare refererer til utroskap før ekteskapet som blir oppdaget i trolovelsestiden (situasjonen Josef sto overfor i Matteus 1:19), ikke til ekteskapsbrudd i ekteskapet. Med denne lesemåten vil unntaket nesten aldri gjelde for et gift par, og regelen om uoppløselighet står fast i praksis. Men fire punkter oppløser dette argumentet.

For det første handler fariseernes spørsmål i Matteus 19:3 eksplisitt om at en mann skiller seg fra **sin kone** — *gynē γυναικα*^{G1135} (en gift kvinne). Gresken er presis her. Fariseerne spør: *«Er det tillatt for en mann å skille seg fra τὴν γυναικα αὐτοῦ (tēn gynai-ka autou) — sin kone?»* Ordet *gynaika* G1135 er et substantiv i akkusativ entall hunkjønn, og med det eiendomspronomenet *autou* («hans»), betyr det entydig «hans kone» — en kvinne i et fullbyrdet ekteskap, ikke en trolovet jomfru. Oppløsning av trolovelse var en anerkjent, ukontroversiell kategori i jødisk lov som allerede var håndtert andre steder; fariseerne hadde ingen grunn til å sette Jesus på prøve i et spørsmål som var avklart. Og i Jesu svar (v. 9) bruker Han den identiske konstruksjonen: *«den som skiller seg fra τὴν γυναικα αὐτοῦ»* — sin kone. Hele samtalen, fra spørsmål til svar, er rammet inn i ekteskaps språk, ikke trolovelsens. Det er rett og slett ikke det temaet som debatteres.

For det andre gir disiplenes lamslåtte reaksjon — *«Er det slik mellom mann og kone, er det bedre ikke å gifte seg»* (v. 10) — bare mening hvis Jesus dramatisk har innsnevret en rettighet de antok gjaldt bredt for gifte menn. Hvis Han bare hadde nevnt et unntak for trolovelse som nesten ingen noensinne ville benytte seg av, ville de ikke hatt noen grunn til å bli sjokkert.

For det tredje bruker Paulus det samme ordet *porneia πορνεία*^{G4202} i 1 Korinter 5:1 for å beskrive en mann som *«lever med sin fars kone»* — åpenbart et pågående seksuelt forhold innenfor en eksisterende husholdning, ikke et spørsmål om trolovelse. Ordet har ingen iboende begrensning til perioden før ekteskapet.

For det fjerde bruker Matteus 5:32 *porneia* i unntaksklausulen uten noen som helst kontekst av trolovelse. Bergprekenen adresserer etikken i det ekteskapelige livet. Trolovelsestolkningen påtvinger ordet en betydning det ikke krever og som konteksten ikke støtter.

Trolovelseslesingen er ikke en eksegese av teksten; det er en redningsaksjon for en konklusjon man allerede har trukket.

Jeg sier dette med særlig overbevisning fordi det mest rigorøse vitenskapelige forsvarer for synet om intet-gjengifte ble offentlig forlatt av en av sine egne forfattere. I 1984 var William Heth medforfatter av *Jesus and Divorce* — det mest teknisk grundige evangelikale argumentet for uoppløselighetssynet. Han brukte nesten to tiår som dets forsvarer. Så, i 2002, publiserte han en artikkel med tittelen *«Jesus on Divorce: How My Mind Has Changed»*, der han identifiserte argumentene som brøt gjennom hans motstand. Det

som bekymret ham mest, var ikke et enkelt gresk ord eller en rabbinisk tekst. Det var den pastorale konsekvensen av hans egen posisjon. Han skrev: «*Det som viste seg mest urovekende for meg hele veien, var at Jesus skulle stemple det som ekteskapsbrudd når noen giftet seg på nytt hvis ektefelles ubotferdige seksuelle umoral hadde gjort gjenopprettelse av det opprinnelige ekteskapet umulig. Dette hørtes rett og slett ikke ut som den Gud 'som viser miskunn, rett og rettferdighet på jorden'.*» Når den mest sofistikerte forsvaren av motpartens sak fant ut at hans egen konklusjon *ikke hørtes ut som Gud*, og sa det på trykk, er ikke det en ubetydelig fotnote. **Det er som om motpartens general forlater slagmarken.**

Forlovelseslesningen er ikke den eneste rømningsveien. Det andre standardsvaret er dette: "Markus og Lukas nedtegner ingen unntak i det hele tatt. 'Hver den som skiller seg fra sin kone og gifter seg med en annen, driver hor' – punktum (Markus 10:11; Lukas 16:18). Matteus' unntaksbestemmelse er et avvik; den absolutte formen er den egentlige læren."

Vurder hva de tre beretningene faktisk er. Matteus nedtegner debatten – fariseernes spørsmål om «en hvilken som helst grunn», appellen til Moses, unntaket, disiplenes sjokk. Markus nedtegner det samme møtet kortere, for lesere som aldri hadde hørt om Hillel eller Sjammai og som ikke trengte en kjennelse i en inter-jødisk tvist – og Markus bare forkorter ikke, han *former*: han er den eneste som legger til konen som skiller seg fra sin mann (Markus 10:12), et tilfelle den jødiske debatten før Jesus aldri reiste, men et som hans lesere levde midt iblant – og et som en beryktet herodianer allerede hadde begått, slik vi så med Herodias. Hver evangelist brakte den samme læren til leserne foran seg. Spørsmålet er om Markus' og Lukas' kortere former *motsier* Matteus' fylligere form, eller *kondenserer* den – og grammatikken svarer på det, fordi den holder én linje gjennom enhver beretning. I Lukas er det *pas ho apolyōn* – enhver som **avskjediger** sin kone og gifter seg med en annen, driver hor, og den som gifter seg med apolelymenēn ἀπολελυμένην^{G630} – *henne, som har blitt avskjediget*. I alle tre evangelier har hvert verb for hor avskjedigeren eller den som gifter seg som sitt subjekt. Ikke én gang, i noen beretning, er den avskjedigede konen den som handler. De kortere formene avsier den samme dommen over de samme aktørene. De tilføyer ingen ny grunn og nevner ingen ny saksøkt. Det er slik en fortetting ser ut – ikke en motsigelse.

Noen vil svare at Jesus ikke kondenserer, men *intensiverer* – strammer inn loven utover Moses, slik han gjør med sinne og begjær. Kanskje. Men vær presis med hva han strammet inn, for det forteller han oss. Når de siterer Moses, er det Jesus kaller innrømmelsen for hjertets hardhet, **skilsmissebrevets påbud i Femte Mosebok 24:1** – "Moses tillot dere" avskjedigelsesprosedyren (Matteus 19:8; Markus 10:5) – selve instrumentet «en hvilken som helst grunn»-fraksjonen hadde strukket til skilsmisse-etter-ønske. Det er den innrømmelsen han driver tilbake til «fra begynnelsen av». Frihetene i Andre Mosebok 21 – frigjøringen av den forurettede konen – var aldri påbudet det gjaldt; ingen i debatten nevnte dem så mye som én gang. En intensivering av avskjedigerens ansvar fratar ikke, gjennom taushet, den avskjedigede hennes rettigheter.

Og Lukas har selv satt bevisbyrden. Hør verset han plasserer umiddelbart før skilsmisseuttalelsen: «Men det er lettere at himmelen og jorden forgår, enn at en eneste tøddel av loven faller bort.» (Lukas 16:17). Side om side, ved Lukas' egen hånd: Loven vil ikke miste en eneste tøddel – og så skilsmisseuttalelsen. Enhver som leser vers 18 som om det feier bort selve Toraens beskyttelser – brevet som frigjorde en kvinne til å gifte seg på nytt, frigjøringen av den forurettede konen – må forklare hvorfor Lukas sveiset det sammen med den sterkeste bekreftelsen på lovens varighet i noe evangelium. Jeg bærer ikke den byrden. Det gjør de.

Og det finnes et enda dypere problem. Uoppløselighetssynet, tatt til sin logiske slutning, kan ikke gjøre rede for **Jeremia 3:8**. Hvis skilsmisse og gjengifte alltid, i alle tilfeller og uten unntak er syndig — da begikk Gud selv en teologisk umulighet da Han utstedte skilsmissebrev til Israel. Han skilte seg fra Sin utro brud og inngikk deretter en ny pakt med et nytt folk. Hvis uoppløselighetssynet er absolutt, brøt Gud Sin egen standard. **Det kan ikke være den riktige lesemåten av Skriften.**

Uoppløselighetssynet legger også vekt på gjenopprettelse fremfor gjengifte — og til det sier jeg amen! Jeg tror på Guds makt til å gjenopprette hva som helst, til å gjøre alle ting nye!

Joel 2:25 · Og jeg skal erstatte dere for de årene som gresshoppen, springeren, eteren og gnageren åt – min store hær som jeg sendte mot dere.

Vår Gud er en gjenopprettelsens Gud! Men hva skjer når gjenopprettelse, til tross for inderlig bønn og år med trofasthet, ikke skjer? Hva skjer når den ene ektefellen nekter å omvende seg? Når den andre parten har dratt og ikke viser tegn til å ville komme tilbake? Opphører da Guds nåde for den uskyldige part? Må de brenne av begjær på ubestemt tid, slik Paulus advarte mot i 1 Korinter 7:9?

Jeg har hørt historier om troende som ventet i tretten år på forsoning — og fikk se den skje. For et herlig vitnesbyrd! Men jeg har også vandret med troende som ventet i åtte år, ti år, femten år — og den ektefellen som dro, kom aldri tilbake. Omvendte seg aldri. Så seg aldri tilbake. Under det strenge uoppløselighetssynet er disse trofaste hellige dømt til livslangt cølibat, og bærer på en skyldfølelse bare for å ønske seg fellesskap. **Dette er ikke det Paulus lærer. Dette er ikke det Gud demonstrerte i Jeremia 3. Dette er et tillegg til Skriften.**

Mine kjære hellige, jeg vil være tydelig: Jeg angriper ikke ønsket om varighet i ekteskapet. Jeg deler det av hele mitt hjerte. Ekteskapet er en hellig pakt, og jeg har forkynt dets hellighet fra første side i denne boken. Men en posisjon som er **strengere enn Paulus**, som legger til krav Den hellige ånd aldri påla, som ikke kan gjøre rede for Guds egne handlinger i Jeremia 3 — den posisjonen, uansett hvor oppriktig den holdes, må etterprøves i lys av hele Guds rådslutning.

Salme 103:8-12 · Barmhjertig og nådig er Herren, langmodig og rik på miskunn. Han går ikke alltid i rette, og han bærer ikke nag for evig. Han handler ikke med oss etter våre synder, og han gjengjelder oss ikke etter våre misgjerninger. For så høy som himmelen er over jorden, er hans miskunn mektig over dem som frykter ham. Så langt som øst er fra vest, har han fjernet våre overtredder fra oss.

La oss alltid klamre oss til den fulle sannheten i Guds ord — både Hans hellige standarder og Hans grenseløse nåde. La oss ikke være hardere mot Guds barn enn Gud er mot Sine egne. **Hans nåde er tilstrekkelig for alle våre nederlag, alle våre smerter og alle våre nye begynnelse i Ham.**

Kapittel 11

Hvem Gud løper mot

Det finnes et mønster som løper gjennom Det gamle testamentet, som er så konsekvent at når du først har sett det, kan du ikke unngå å se det. Det støtter ikke bare argumentet vi har bygget opp. Det går dypere. Det åpenbarer Guds *karakter* – og det anklager måten mange kristne fellesskap har behandlet skilte mennesker på i Hans navn.

Vi har allerede sett det juridiske og tekstlige grunnlaget. Vi har sett at et Get var et frigjøringsdokument, ikke en straff. Vi har sett at Pauls vokabular skifter fra deo til de-doulotai i det nøyaktige øyeblikket han erklærer den uskyldige parten for fri. Vi har sett at Gud selv utstedte et skilsmissebrev til Israel. Disse argumentene tilhører området for *hva Skriften tillater*.

Nå vil jeg vise deg noe annet. Jeg vil vise deg *hvis side Gud er på* – ikke i teorien, men i Skriftens levde historier. For når vi ser ærlig på Det gamle testamentet, vokser det frem et mønster som er det stikk motsatte av det mange kirker praktiserer i dag.

Mønsteret er dette: Hver gang det religiøse fellesskapet bruker paktens språk for å holde en avvist, forlatt eller mannløs person i en tilstand av skam og limbo – er Guds bevegelse konsekvent, vedvarende og kraftfullt rettet mot denne personen, for å møte henne.

Ikke mot institusjonen. Ikke mot den som bruker loven. Men mot den systemet har etterlatt seg.

11.1 Guden som trøster den skilte parten – Jesaja 54

Vi har allerede brukt tid på Jeremia 3:8, der Gud utsteder skilsmissebrevet til Israel. Men historien slutter ikke der. Noen tiår senere, gjennom Jesaja, taler Gud igjen til det samme folket. Og legg merke til *hvordan* Han taler til dem – og *som hvem* Han presenterer seg selv:

Jesaja 54:4-6 · Frykt ikke, for du skal ikke bli til skamme, og vær ikke skamfull, for du skal ikke bli vanæret. For din ungdoms skam skal du glemme, og din enkestands vanære skal du ikke lenger minnes. For din ektemann er din skaper, herskarenes Herre er hans navn; og din gjenløser er Israels Hellige, han kalles hele jordens Gud. For som en forlatt kvinne med sorg i ånden har Herren kalt deg, og som en ungdomskone når hun blir forkastet, sier din Gud.

Gud presenterer seg ikke her som dommeren over skilsmissen. Han presenterer seg ikke som den som håndhever paktsloven mot den utro parten. Han presenterer seg som **ektemannen til den som ble forstøtt**. Det hebraiske ordet for «din ektemann» her er bo'alayik בְּעַלְיִךָ^{H1166} – et Qal **aktivt partisipp**, som uttrykker en kontinuerlig, pågående handling. Gud beskriver ikke en forgangen juridisk status. Han *er aktivt* hennes ektemann, akkurat nå, i øyeblikket av hennes vanære. Han går inn i det tomme rommet som ble etterlatt av den som dro. Han kaller henne «ungdomskone» – språket til en hellig, øm første pakt – og Han sier: *den vanæren skal ikke definere deg*.

I det gamle Israel bar enkestand og skilsmisse med seg nesten identisk sosial skam. Å være uten ektemann var å være ubeskyttet, mistenkeliggjort. Og her er universets Gud som sier direkte til den kvinnen: **Jeg ser din vanære. Jeg gir den et navn. Og jeg tar den bort.**

Dette bryter ned argumentet om at Gud kategorisk er på *institusjonens* side fremfor *individet som ble forlatt*. Jeremia 3 og Jesaja 54 presenterer til sammen en Gud som utsteder en legitim skilsmisse – og som deretter løper rett til siden til den som ble sittende igjen i sorg.

11.2 Tamar – fanget av systemet, renvasket av Gud (1 Mosebok 38)

Få historier i Det gamle testamentet er så ubehagelige, eller så instruktive, som historien om Tamar.

Hun ble giftet inn i Judas husstand. Hennes første mann, Er, døde. Under leviratloven var hans bror Onan forpliktet til å gifte seg med henne for å føre slekten videre. Onan nektet å oppfylle selve substansen i denne forpliktelsen – og døde. Juda hadde en tredje sønn, Sjelah, men han ga ikke Sjelah til Tamar slik han juridisk sett var forpliktet til. Han sendte henne tilbake til hennes fars hus for å vente.

Hun ventet. Sjelah vokste opp. Hun ble fremdeles ikke gitt til ham. Og der satt hun – i en tilstand nøyaktig slik den vi beskriver i denne boken: **juridisk bundet av en paktsforpliktelse, ute av stand til å bli løst fra den, men også nektet substansen i den**. Ikke fri til å gifte seg med en annen. Ikke gitt en faktisk ektemann. Fanget i et juridisk limbo konstruert av mennesker som påkalte pakten når det passet dem, og holdt den tilbake når det ikke gjorde det.

Tamar tok en drastisk risiko. Hun kledde seg ut som en prostituert, plasserte seg der Juda ville passere, ble gravid med ham, og ble senere avslørt.

Judas dom, i henhold til loven, var at hun skulle brennes for seksuell umoral. Og så ble bevisene lagt frem. Og Juda – mannen som styrte systemet som hadde fanget henne – sa de ordene som klinger gjennom hele Det gamle testamentet:

Første Mosebok 38:26 · Juda kjente dem igjen og sa: «Hun er mer rettferdig enn meg, for jeg ga henne ikke til min sønn Sjela.» Og han hadde ikke omgang med henne mer.

Kvinnen som ble fordømt av den religiøse og juridiske konvensjonen, ble renvasket. **Den som brukte paktsloven mot henne, var den skyldige parten.** Og hun trer inn i Jesu Kristi slektstavle – Matteus 1:3 nevner henne ved navn.

Er ikke dette nøyaktig det mønsteret vi ser i dag? Skilte mennesker – særlig de som var den uskyldige, forlatte parten – holdes i et teologisk limbo: Du er fremdeles gift i Guds øyne, sier vi, men vi vil ikke gi deg ekteskapets substans. Du kan ikke gifte deg på nytt. Du må vente. Du må brenne. Og hvis du våger å søke en vei videre, bringer vi lovens dom mot deg.

Judas dom over Tamar var feil. Gud visste det. Historien dømte den. Og kvinnen han fordømte, er i Messias' slektslinje.

11.3 Hagar – El Roi, Guden som ser den avviste (1 Mosebok 16, 21)

Hagar var ikke skilt i juridisk forstand. Men det som skjedde med henne, var funksjonelt identisk med hva skilsmisse gjør med den forlatte parten: Hun ble sendt bort fra husholdningen, bærende på barnet sitt, med ingenting annet enn en skinnsekk med vann og litt brød.

Redskapet for hennes avskjedigelse var selve trosfellesskapet – Abrahams husstand, under velsignelsen av Guds pakt. Sara insisterte. Abraham føyde seg. Fellesskapet som skulle ha beskyttet henne, drev henne ut.

Hun endte opp alene i Beersjeba-ørkenen. Vannet tok slutt. Hun la sønnen sin under en busk fordi hun ikke orket å se ham dø. Hun satte seg et stykke unna og gråt.

Første Mosebok 21:17-19 · Gud hørte guttens røst, og Guds engel ropte til Hagar fra himmelen og sa til henne: «Hva er det med deg, Hagar? Frykt ikke! For Gud har hørt guttens røst der han er.» Reis deg, løft gutten opp og hold ham fast med hånden din! For jeg vil gjøre ham til et stort folk. Da åpnet Gud hennes øyne, og hun så en brønn med vann. Hun gikk og fylte skinnsekken med vann og ga gutten å drikke.

Gud spør ikke hva paktfellesskapet hadde bestemt. Han går ikke gjennom om Abraham og Sara hadde grunnlag for det de gjorde. Han går direkte til ødemarken, direkte til den forlatte kvinnen, og Han åpner øynene hennes. Og det hun ser, er en brønn. Wilsons *Bible Types* leser dette øyeblikket med den tyngden det fortjener. Under «Well» skriver Wilson om 1 Mosebok 21:19: «Vi kan bruke dette som et bilde på den søte erfaringen for sjelen der den ensomme og forvirrede kristne finner dyrebare sannheter i GUDS ord. Vann kan representere velsignede løfter, der man finner lindring og forfriskning.» Gud ser ikke bare den avviste kvinnen i ørkenen. Han åpner en brønn av løfter for henne. Brønnen er ikke bare vann – den er forsørgelse, fremtid, en pakt som varer lenger enn den som kastet henne ut.

Navnet hun ga Gud i deres første møte, er **El Roi** – *Guden som ser meg* (1 Mosebok 16:13). Guden som spesifikt finner den personen fellesskapet har etterlatt.

Skilte mennesker som sitter alene i kirkene – eller som ikke er i kirkene fordi de skammer seg for mye til å vende tilbake – trenger å høre dette navnet. **El Roi**. Han ser etter deg i den ødemarken du ble sendt til. Fellesskapet som sendte deg dit, bestemmer ikke Hans holdning til deg.

11.4 Rut – når loven bygger en vei tilbake (Rut 1–4)

Ruts bok er ikke bare en kjærlighetshistorie. Det er en **pakt-restaureringshistorie** bygget rundt en lov som er spesifikt utformet for den mannløse kvinnen.

Rut og Noomi er begge enker – noe som i det gamle Israel plasserte dem i praktisk talt samme kategori som den skilte kvinnen: ubeskyttet og juridisk usynlig. De vender tilbake til Betlehem i fattigdom. Noomi sier til kvinnene i byen: «Kall meg Mara, for Den veldige har gjort livet svært bittert for meg» (Rut 1:20).

Og så aktiveres lovens mekanisme på deres vegne. Sankingsrettigheter – som eksisterte nettopp for å sørge for de fattige og mannløse – bringer Rut til Boas' åker. Loven om løsningsmannen – som eksisterte nettopp for å gjenopprette enkens paktsstatus – gir Noomis familie en juridisk vei til gjenopprettelse.

Boas oppfyller ikke bare loven. Han overgår den. Han gir arbeiderne sine beskjed om å legge igjen ekstra til Rut. Han taler vennlig til henne. Han kaller henne *eshet chayil* – en kvinne med edelt sjelelag. Og han løser henne ut.

Rut gifter seg på nytt. Den mannløse kvinnen går inn i en ny pakt. Og hun trer inn i den messianske slektstavlen – nevnt i Matteus 1:5, bestemor til David, stammor til Jesus Kristus.

Hele strukturen i den gammeltestamentlige loven forutså ekteskapelige brudd og bygde **veier for gjeninnføring** – ikke for å godkjenne det opprinnelige tapet, men for

å sikre at tapet ikke skulle definere en person for alltid. Sankingsloven, løsningsmann-loven, selve skilsmissebrevet (Get) – alle ble konstruert for å begrense skaden påført den avviste parten og for å skape legitime veier fremover.

Moderne rigiditet har snudd dette helt på hodet. **Vi bruker taket til å låse døren som loven ble bygget for å åpne.**

11.5 Jesus og den samaritanske kvinnen – nåde ved brønnen (Johannes 4)

Mønsteret stopper ikke i Det gamle testamentet. Det vandrer rett inn i evangeliene.

Jesus setter seg ved en brønn i Samaria – et sted hvor ingen jødisk lærer med selvspekt normalt ville dra, og slett ikke snakke med en samaritansk kvinne. Han ber henne om vann. De snakker sammen. Og så går Han rett til saken:

Johannes 4:17-18 · Kvinnen svarte og sa: «Jeg har ingen mann.» Jesus sier til henne: «Med rette sa du: 'Jeg har ingen mann'.» For du har hatt fem menn, og han du nå har, er ikke din mann. Dette har du sagt sant.

Tenk på det øyeblikket. Jesus reiser seg ikke opp, peker med fingeren og fordømmer henne for hennes ekteskapshistorie. Han sier ikke: «Gå tilbake til ektemann nummer én, to eller tre.» Han krever ikke at hun skal leve i sølibat på grunn av sin fortid. Han konstaterer bare sannheten om hennes situasjon – ikke som en dom, men som en vei til dypere forståelse.

Og hva tilbyr Han henne umiddelbart etter denne åpenbaringen? Levende vann. En fremtid. En åndelig forvandling som ikke har noe å gjøre med å korrigere hennes tidligere ekteskapelige ordninger. Hans fokus er utelukkende på hennes fremtid og hennes identitet i Ham, ikke på de komplekse juridiske sidene ved hennes tidligere forhold.

Dette er Jesus, Gud inkarnert, som demonstrerer nøyaktig det samme mønsteret vi har sett gjennom hele Det gamle testamentet. Han bruker ikke loven for å fange henne eller påføre henne skam. Han åpenbarer hennes sannhet, ja, men bare for å tilby nåde og en ny begynnelse. Han løper mot den personen hvis livshistorie, etter alle konvensjonelle standarder, ville ha gitt henne avvisning og fordømmelse fra det religiøse fellesskapet.

11.6 Det konsekvente mønsteret

Historie	Fordømt eller avvist	Hvem Gud løper mot
Jeremia 3 / Jesaja 54	Den skilte nasjonen – Israel	Gud kaller seg selv hennes ektemann
Tamar	Kvinnen som er fanget i pakt-systemet	«Hun er mer rettferdig enn jeg»
Hagar	Den avviste kvinnen i øde-marken	El Roi – Han åpner øynene hennes og forsørger henne
Rut	Den mannløse utlendingen	Boas går lenger enn loven krever; hun trer inn i Messias-slekten
Johannes 4	Kvinnen med en komplisert ekteskapshistorie	Jesus tilbyr levende vann, fokuserer på hennes fremtid

I hvert eneste tilfelle bruker fellesskapet paktens språk som en mur. I hvert eneste tilfelle bruker Gud paktens kjærlighet som en dør.

Dette er ikke et perifert tema. Det løper fra 1 Mosebok gjennom profetene og inn i evangeliene. Det er ikke tilfeldig at Tamar, Rut og Rahab – tre kvinner hvis forhold til paktssystemet var ødelagt, uvanlig eller overskridende etter datidens standarder – alle er nevnt av Matteus i Jesu Kristi slektstavle. Matteus nevner dem *bevisst*. Han kunne ha utelatt dem. Han gjorde det ikke. **Deres historier er i Messias' blodslinje fordi deres historier er den typen historier Gud gjenløser.**

11.7 Og den som brøt pakten?

Alt i dette kapittelet har vært for den forurettede – den avviste, den fangede, den skammelige. Men mønsteret har en bakside, og ærlighet krever at jeg viser deg begge sider. Hva med den som sto for selve bruddet? Løper Gud mot dem også?

Mot dem, ja – når de vender om. Aldri sammen med dem, mens de fortsetter.

Hør begge deler i ett og samme åndedrag fra Skriften:

1 Korinter 6:9-11 · «Eller vet dere ikke at de urettferdige ikke skal arve Guds rike? La dere ikke føre vill: Verken de som lever i hor, eller avgudsdyrkere, eller ekteskapsbrytere ... skal arve Guds rike. Og slik var noen av dere en gang. Men dere ble vasket rene, dere ble helliget, dere ble rettferdiggjort i Herren Jesu Kristi navn og ved vår Guds Ånd.»

Det fantes vaskede ekteskapsbrytere i menigheten i Korint. *Slik var noen av dere* – fortid. Nådens dør er virkelig, og den er vid: David gikk gjennom den med hor og drap i bagasjen, og kom ut tilgitt (Salme 51). Den bortkomnes vei hjem står åpen for paktbryteren, og Faderen løper fremdeles.

Men ikke les om døren og hopp over muren. «*Skal ikke arve Guds rike*» – Paulus skriver dette til en menighet, om ekteskapsbrytere, og han sier *la dere ikke føre vill*, for folk ble åpenbart ført vill. Galaterbrevet sier det med et presens partisipp: de som fortsetter å prassontes *πράσσουντες*^{G4238} – praktisere – slike ting, skal ikke arve riket (Galatere 5:19–21). Hebreerne sier at Gud *skal dømme* dem som lever i utukt og hor (Hebreerne 13:4). Jesus knyttet selve helvete til hor to vers før han snakket om skilsmisse (Matteus 5:29–30). Og vi har allerede hørt Paulus si at den som nekter å forsørge sin egen familie, *har fornektet troen og er verre enn en vantro* (1 Timoteus 5:8). Skriften beskriver ingen steder den vedvarende, uomvendte paktbryteren som en troende som bare går gjennom en vanskelig periode. Den beskriver dem som et menneske som går med åpne øyne ut av riket.

Og Skriften navngir stemmen de går sammen med. I selve avsnittet der Paulus befaler mann og kone å ikke holde seg fra hverandre, forteller han deg hvem som venter i åpningen: «*Hold dere ikke fra hverandre ... for at ikke Satan skal friste dere fordi dere mangler selvbeherskelse*» (1 Korinter 7:5). Satan – navngitt, inne i ekteskapet, ved det nøyaktige punktet for tilbakeholdelse. Mønsteret er like gammelt som Eden: en stemme som mot sier det Gud har sagt, og et menneske som samtykker i det. Det samtykket er fremdeles deres eget – *hver blir fristet når han blir dratt ut og lokket av sitt eget begjær* (Jakob 1:14) – fristeren har aldri blitt akseptert som unnskyldning. Men la det sies rett ut: den som bryter pakten, ignorerer ikke bare en regel. De lytter til feil stemme.

Så hva må den som brøt den gjøre? **Omvende seg – og omvendelse er en vending, ikke en følelse.** *Bær frukt som svarer til omvendelsen*, sa døperen (Lukas 3:8). Paulus skiller det falske fra det ekte med kirurgisk klarhet: en sorg etter Guds sinn virker omvendelse til frelse, mens en verdslig sorg virker død (2 Korinter 7:10). Sakkeus gråt ikke ved bordet – han reiste seg og betalte tilbake firedobbel, og Jesus erklærte at frelsen var kommet til det huset; frukten av vendingen var nå synlig for alle i rommet (Lukas 19:8–9). Alt denne boken har sagt om pakten, gjelder også den angrende: **ord klassifiserer ikke; det gjør handlingene.** Utroskapen tar slutt. Volden tar slutt. Forsørgelsen strømmer igjen. Oppgjør gjøres der det er mulig. Det er slik det ser ut å vende om. Tårer uten vending er bare det gamle livet som gråter.

Og én ærlighet til, for falskt håp er fremdeles falskt: **omvendelse gjenoppretter sjelen; den gjenoppliver ikke automatisk ekteskapet.** David var fullt tilgitt, og konsekvensene vandret likevel gjennom huset hans. Toraen forbyr selv å ta tilbake en kone som har vært hos en annen (Femte Mosebok 24:4). Tilgivelse skylder man den som ang-

rer; gjenopprettelse gjør man ikke. Nåde sletter skyld – den sletter ikke hver eneste konsekvens, og den lenker aldri fast igjen den som Gud allerede har satt fri.

Så ja: Gud som løper mot den avviste, løper også mot den angrende paktbryteren. Veien hjem går i begge retninger, og det er en kappe og en ring ved veis ende – Faderens velkomst, selv om det ikke alltid er det gamle livet som blir levert tilbake. Men Han løper ikke ved siden av den som fortsetter å gå bort – og ingen som leser Paulus med ærlighet kan love dem at Han vil gjøre det.

11.8 Hva dette betyr for kirken i dag

Jeg vil si dette helt tydelig, for det må sies tydelig.

Når et kirkefellesskap forteller en skilt person – særlig en uskyldig, forlatt part – at de må forbli i permanent sølibat, at deres ønske om ekteskap er mistenkelig, at de bærer et stigma andre ikke bærer, at de ikke får bruke den veien tilbake som Guds egen lov ble utformet for å gi: **da er ikke det fellesskapet mer trofast mot Skriften enn oss andre. Det spiller rollen som Juda overfor Tamar. Det er det fellesskapet som sendte Hagar ut i ødemarken. Det blokkerer veien som Boas gikk mot Rut. Det snur ryggen til den nåden Jesus tilbød kvinnen ved brønnen.**

Spørsmålet er ikke bare *tillater Skriften gjengifte?* Det har vi svart på i de foregående kapitlene. Spørsmålet nå er: *Hva slags Gud har du forstått når du leser disse skriftene?*

For Det gamle testamentets Gud – Guden som er den samme i går, i dag og til evig tid – sto ikke på avstand og administrerte paktsloven mot de knuste og avviste. Han løp mot dem. Han åpnet brønner for dem. Han sa *hun er mer rettferdig enn jeg* på deres vegne. Han kalte seg selv ektemannen til den som ble forstøtt. Han tilbød levende vann og en ny fremtid til den med en kompleks fortid.

«For om fjellene viker og haugene vakler, skal min godhet aldri vike fra deg og min fredspakt aldri vakle, sier Herren, som har barmhjertighet med deg.» (Jesaja 54:10)

Dette er den Guden vi tjener. Og dette er den Guden i hvis navn den uskyldige, forlatte og trofaste ektefellen i 1 Korinter 7:15 står – ikke fordømt, ikke fanget, ikke til skamme.

Fri.

Kapittel 12

Min historie

Denne boken er ikke en samling abstrakte ideer for meg. Argumentene på disse sidene ble smidd i livserfaringens ild, i min egen knusthets og Guds trofasthets smeltedigel. Dette er min historie.

Dette er et førstehånds vitnesbyrd: Jeg møtte min første kone i 2003. Vi var begge studenter og manøvrerte oss gjennom studielivet. På det tidspunktet var jeg ikke troende; kristendommen var ikke i mitt søkelys. Verdensbildet mitt var sekulært. Som jeg skrev i min selvbiografi *Født På Ny* (Born Again): *«Jeg husker at jeg dette året observerte at hennes tro ikke kom først, men jeg så ikke på dette som et varselstegn siden jeg ikke selv var en troende.»*

Dette reiser et viktig spørsmål. Mitt første ekteskap ble inngått før min egen nye fødsel i 2008, en opplevelse som fullstendig reorienterte livet mitt mot Kristus. Denne foreningen manglet det paktsgrunnlaget som Gud krever for sine barn. Apostelen Paulus advarte menigheten i Korint mot å gå i ulikt spann med dem som ikke deler en grunnleggende overgivelse til Kristus, enten det gjelder forretninger, vennskap eller ekteskap.

2 Korinterbrev 6:14 · Dra ikke i ulikt åk med vantro! For hvilket fellesskap har rettferdighet med lovløshet? Eller hvilket samfunn har lys med mørke?

Dette handler ikke om å dømme et annet menneskes evige tilstand, men om den praktiske virkeligheten ved å prøve å bygge et felles liv og formål når dine dypeste verdier og lojaliteter spriker. Mitt ekteskap begynte uten denne essensielle åndelige samstemtheten. Var dette et ekteskap som Gud virkelig «føyde sammen» i den fulle betydningen av Matteus 19:6? Eller var det en menneskelig sammenføyning som Gud, i sin suverene nåde, virket i inntil dens tid var over? Jeg tror det sistnevnte.

Men hør meg nøye: Jeg utleder ingenting av den overbevisningen, og denne bokens eget sluttkapittel advarer mot å lene seg på den. Mitt ekteskap var virkelig, paktens var virkelig, og bruddet var virkelig – min frihet hviler på 1 Korinter 7:15 alene, og den trenger ikke noe mer.

Så, sommeren 2017, separerte hun seg fra meg. Det var ikke mitt valg; det var hennes beslutning om å dra. Dette var ikke en plutselig hendelse, men kulminasjonen av år der hennes handlinger konsekvent hadde vist et mønster av å motarbeide min tjeneste og aktivt undergrave det kallet Gud hadde lagt på mitt liv. Som jeg skrev: *«når hun blir din verste fiende og handler deretter, blir hun som en vantro.»* Dette handler ikke om å dømme

noens evige frelse, men om den praktiske virkeligheten ved å prøve å leve ut en pakt med noen som er fundamentalt motstander av din åndelige vandring og hensikt, av det Gud har valgt for deg.

Separasjonen var knusende, et dypt personlig tap trodde jeg på det tidspunktet det skjedde. Likevel, når jeg ser tilbake, var det til syvende og sist rammet inn av Guds suverene hånd.

Romerne 8:28 · Og vi vet at alle ting samvirker til det gode for dem som elsker Gud, dem som er kalt etter hans forsett.

Dette verset er til stor trøst og minner meg om at selv denne smertefulle hendelsen og flere som skulle komme har en hensikt innenfor Guds større plan. Faktisk hadde Gud forberedt meg. Det var flere profetiske bekreftelser som kom forut for og etterfulgte denne tiden. Jeg husker et spesifikt ord fra Marcus Wick om at Gud fjernet de tunge vognene som holdt meg tilbake og et ansvar som tynget, et kraftfullt bilde på frigjøring. Dette var i 2014 og pekte spesifikke profetiske ord fra fire uavhengige vitner mot et dyptgående skifte og en ny tid som skulle komme i livet mitt, noe som forberedte meg på en separasjon jeg ennå ikke forsto, 3 år før det skulle ta sted.

Apostelen Paulus ga praktisk veiledning til den tidlige kristne menigheten i Korint for troende som befant seg i ekteskap med ulik tro. Han vurderte spesifikt scenarioet der en vantro ektefelle velger å dra.

1 Korinterbrev 7:15 · Men hvis den vantro skiller seg, så la ham skille seg. Broren eller søsteren er ikke trellbundet i slike tilfeller; men Gud har kalt oss til fred.

Min situasjon passer nøyaktig til denne teksten. Hun dro. Jeg tok ikke initiativet til separasjonen eller forlot henne; jeg ble forlatt under vold. Under Paulus' klare rammeverk er jeg ettertrykkelig **ikke trellbundet** til den forlatte pakten. Jeg er fri. Gud har kalt meg til fred, ikke til evig trelldom under en ekteskapspakt som ensidig ble brutt og forlatt av den andre parten.

Allerede før Paulus skrev disse ordene, hadde Gud tegnet dette samme mønsteret i de eldste historiene i Skriften — historiene vi undersøkte i kapittelet rett før dette. I likhet med Hagar ble jeg sendt ut i en ødemark jeg ikke hadde valgt, ved at noen jeg trodde jeg skulle vandre gjennom livet sammen med, dro sin vei. Troens fellesskap har til tider speilet Abrahams husstand — ved å føye seg etter bortvisningen i stedet for å stille seg i gapet. I likhet med Tamar har jeg sett en paktsforpliktelse bli påberopt mot meg mens dens innhold ble holdt tilbake: jeg ble fortalt at jeg fortsatt er gift i Guds øyne, mens

selve ekteskapet ble forlatt for mange år siden. Og i likhet med Rut som står på Boas' åker, venter jeg på forsørgelsen fra en Gud hvis lov alltid var utformet for å skape en vei tilbake — ikke for å stenge døren. El Roi ser meg i denne ødemarken. Han så Hagar i hennes. Han vil åpne kilden.

Gud etterlot meg ikke i ødeleggelse. Han har bekreftet, gjennom mange profetiske ord i årenes løp, at det finnes en fremtidig kone for meg. Han er en gjenopprettelsens Gud — ikke bare av det som var, men av det som skal komme, i hans perfekte tid. Gjennom hele denne lange separasjonstiden, som nå nærmer seg åtte år siden 2017, har jeg bevart min seksuelle renhet og æret min kropp som et tempel. Apostelen Paulus formante de troende til å flykte fra seksuell urenheter, og minnet dem om at kroppene deres er templer for Den hellige ånd.

1 Korinterbrev 6:18-20 · Flykt fra utukt! Enhver synd som et menneske gjør, er utenfor legemet; men den som driver utukt, synder mot sitt eget legeme. Eller vet dere ikke at legemet deres er et tempel for Den Hellige Ånd som er i dere, og som dere har fra Gud, og at dere ikke tilhører dere selv? For dere ble kjøpt for en pris. Herliggjør da Gud i deres legeme og i deres ånd, som er Guds.

Dette kallet til renhet er dyptpløyende, og det understreker alvorret i seksuell synd. Likevel forsto Paulus også menneskenaturens og lystens realiteter. I det samme brevet, mens han diskuterte sølibat og ekteskap, ga han veldig direkte og praktiske råd til dem som fant avholdenhet utfordrende.

1 Korinterbrev 7:9 · Men hvis de ikke kan beherske seg, la dem gifte seg. For det er bedre å gifte seg enn å brenne.

Dette er nøyaktig mitt scenario. Ønsket om fellesskap og nærhet er reelt og gitt av Gud. Evnen til å bevare renheten opprettholdes ved Guds nåde. Og den løsningen som ærer Gud, ifølge Paulus selv, er ekteskap — ikke et uendelig sølibat påtvunget av en lesning av Skriften som er strengere enn det apostelen lærte.

Betrakt et dyptgående guddommelig mønster: Gud, den trofaste ektefellen, ble gjen-tatte ganger forlatt og sveket av den utro parten — nasjonen Israel, som løp etter andre guder og begikk åndelig ekteskapsbrudd. Gjennom profeten Jeremia formulerte Gud konsekvensene av dette paktsbruddet, og viste sin egen presedens for å avslutte en slik forening.

Jeremia 3:8 · Og jeg så at fordi den frafalne Israel hadde drevet hor, sendte jeg henne bort og ga henne skilsmissebrev. Men hennes troløse søster Juda fryktet ikke; også hun gikk av sted og drev hor.

Dette verset er en kraftfull og alvorlig erklæring fra Gud selv, som illustrerer at selv han, den paktsholdende Gud, kunne utstede og utstedte skilsmisse som svar på vedvarende utroskap. Og hva fulgte etter denne guddommelige skilsmissen? Ikke evig separasjon, men den nye pakt. En ny, perfekt forening med sitt folk, som kulminerte i Kristus. Dette viser Guds egen gjengifting etter en skilsmisse forårsaket av dyp utroskap.

Det paulinske privilegium dekker den vantro ektefellens bortgang. Jesu unntak i Matteus 19:9 dekker paksbruddet ved utroskap. Guds egen handling i Jeremia 3 etablerer presedensen for at **Gud selv noen ganger frigjør den trofaste fra en brutt pakt og deretter fører dem inn i en ny.**

Under det strenge synet på ekteskapets uoppløselighet, ville min planlagte gjengifting bli klassifisert som vedvarende ekteskapsbrudd — uavhengig av det faktum at jeg ble forlatt, uavhengig av åtte års trofasthet, uavhengig av profetisk bekreftelse, uavhengig av Paulus' eksplisitte undervisning. Det synet ville kreve at jeg enten ble forsonet med en ekskone som dro for mange år siden og ikke viser tegn til å vende tilbake — eller brenne uendelig.

Men under Paulus' rammeverk er situasjonen klar: den funksjonelt vantro ektefellen dro; broren er ikke trellbundet. Han er fri. Og hvis han brenner, bør han gifte seg.

Dette er ikke en praktisk tolkning for å rettferdiggjøre et personlig ønske. Dette er mitt liv, der jeg vandrer gjennom nøyaktig det scenarioet Paulus adresserte, veiledet av akkurat det privilegiet han formulerte. Og jeg deler det fordi jeg vet at det finnes tusenvis — kanskje millioner — av Guds barn i samme situasjon. Forlatt. Sviktet. Trofaste. Brennende. Og fortalt av kirken sin at de må forbli i den tilstanden for alltid.

Gud ønsker frihet for sine hellige, ikke evig trelldom under en brutt pakt som ble forlatt av en annen. Han er de nye begynnelsers Gud. Han viste det i Jeremia 3. Paulus lærte det i 1. Korinter 7. Og jeg har levd det.

Måtte min historie bringe håp til din.

Kapittel 13

Gresk og hebraisk

2 Timoteus 2:15 · Legg vinn på å fremstille deg selv for Gud som en som er godkjent, en arbeider som ikke har noe å skamme seg over, en som rett deler sannhetens ord.

Det nye testamentet ble skrevet på gresk. Det gamle testamentet ble skrevet på hebraisk og arameisk. King James-bibelen er en engelsk oversettelse — trofast, vakker og kjær — men det er uansett en oversettelse, og ingen oversettelse kan fange alt det originalspråket inneholder. I kapitlene i denne boken har vi møtt greske og hebraiske ord som åpenbarer sannheter som den norske teksten alene ikke fullt ut uttrykker. Dette kapitlet samler de viktigste av dem på ett sted, slik at leseren som ønsker å gå dypere kan gjøre det, og slik at tyngden av originalspråket kan merkes selv av dem som aldri har studert gresk eller hebraisk.

Hvert ord nedenfor er verifisert gjennom Strong's Concordance og morfologisk analyse av originalteksten. Tallene i parentes — som G1210 eller H1166 — er Strong's referanse-numre, som lar enhver leser slå opp den opprinnelige oppføringen selv.

13.1 Ekteskapsbåndet

Deō G1210 — det vanlige greske ordet som betyr «å binde, å knytte, å feste.» I Det nye testamentet er det den juridiske standardbetegnelsen for ekteskapsbåndet. Paulus bruker det i Romerne 7:2: «*En gift kvinne er etter loven bundet til sin mann så lenge han lever,*» og igjen i 1 Korinter 7:39: «*En kone er bundet så lenge hennes mann lever.*» I begge tekstene står verbet i **perfektum passiv indikativ** — *dedetai* — som betyr at bindingen er fullført og forblir i kraft som en etablert tilstand. Hun *har blitt bundet* og *forblir bundet*. Ekteskapsbåndet er ikke en følelse. Det er et juridisk og paktmessig faktum, uttrykt med det mest konkrete verbet språket har for å binde noe fast.

Katargeō G2673 — ordet Paulus bruker i Romerne 7:2 for å beskrive hva som skjer med ekteskapsbåndet når mannen dør: «*hun er løst fra loven som bandt henne til mannen.*» Men «løst» fanger ikke kraften i dette ordet. *Katargeō* betyr «å sette ut av kraft, å annullere, å avskaffe, å gjøre virkningsløs.» Det er sammensatt av *kata* (ned, mot) og *argeō* (å være uvirksom), og det er ordet Paulus bruker andre steder om avskaffelsen av den gamle pakt (2 Korinter 3:13), ødeleggelsen av selve døden (2 Timoteus 1:10), og tilintetgjørelsen

av den lovløse ved Kristi gjenkomst (2 Tessaloniker 2:8). Dette er ikke en skånsom løsning av en knute. Det er den totale ødeleggelsen av en juridisk virkelighet. Døden slipper ikke bare båndet fri. Døden *tilintetgjør* det.

Sunzeugnumi G4801 — ordet Jesus bruker i Matteus 19:6 og Markus 10:9: «*Det som altså Gud har sammenføyd, skal mennesker ikke skille.*» Ordet er sammensatt av *sun* (sammen) og *zeugnumi* (å legge under åk), og det betyr å spenne sammen under ett åk, slik man ville spenne to okser sammen for et felles formål. Og Septuagintas bruk av dette ordet utenfor Det nye testamentet er slående: i Esekiel 1:11 og 1:23 beskriver det samme verbet hvordan kjerubenes vinger var føyd sammen over Guds trone. Ordet Jesus valgte for ekteskapsbåndet er ordet Esekiel brukte om kjerubenes vinger som møttes over soningslokket. Ekteskapet er spent i åk slik de engleaktige vingene er spent i åk — i Guds nærvær, etter Guds design. Verbet står i **aorist aktiv indikativ** — *sunezeuxen* G4801 — noe som peker på en spesifikk, fullført guddommelig handling. Gud spente dem sammen. Det var en bestemt handling i et bestemt øyeblikk. Sammenføyningen er ikke automatisk, ikke naturlig, ikke uunngåelig. Det er noe Gud *gjorde*.

Sarx mia — «ett kjøtt,» fra 1 Mosebok 2:24, sitert av Jesus i Matteus 19:5: «*og de to skal være ett kjøtt.*» Den hebraiske originalen er *bāsār 'eḥād*. Dette er den enheten som ekteskapet skaper og som *porneia* G4202 krenker. Det er ikke bare fysisk. Det er den totale foreningen av to personer til én paktmessig virkelighet. Når Paulus advarer i 1 Korinter 6:16 om at en mann som holder seg til en skjøge blir én kropp med henne, bruker han samme uttrykk — for å vise at *ett kjøtt*-virkeligheten kan skapes utenfor pakten, og at det er nettopp derfor det er så destruktivt.

Kollōmenos G2853 — ordet Paulus bruker i 1 Korinter 6:16: «*den som holder seg til en skjøge, er ett legeme med henne.*» Det er et **presens passiv partisipp** — «den som blir føyd sammen.» Passiv form er betydningsfull: *ett kjøtt*-båndet er noe som skjer *med* deg. Det er ikke en beslutning du tar i øyeblikket. Når en mann holder seg til en skjøge, dannes båndet enten han vil det eller ikke. Verbet *kollaō* betyr å lime, å sementere, å feste fast. Det som er limt sammen, løsner ikke rent fra hverandre.

13.2 Skilsmissen

Porneia G4202 — ordet som er oversatt med «hor» i Matteus 5:32 og 19:9, den eneste grunnen som nevnes i unntaksklausulen: «*uten for hor*» — nevnt der fordi den besvarer spørsmålet Jesus ble stilt, om ektemannens skilsmissebrev av «en hvilken som helst grunn» i Femte Mosebok 24:1. Hans dom over den som avskjediger, opphevet aldri frihetene i Andre Mosebok 21. Det er avledet fra *pornē* (en skjøge) og *pernēmi* (å selge), og dets semantiske rekkevidde er bred: prostitusjon, ekteskapsbrudd, incest, ethvert seksuelt samliv utenfor ekteskapspakten. Det er ikke et snevert, teknisk begrep. Septuaginta bruker det til å oversette det hebraiske *zānāh*, som dekker hele spekteret av seksuell utro-

skap. Da Jesus valgte dette ordet, valgte Han det bredeste tilgjengelige begrepet. Han sa ikke *moicheia* (kun ekteskapsbrudd). Han sa *porneia* G4202 — seksuell umoral i sitt fulle omfang.

Apostasion G647 — ordet oversatt med «skilsmissebrev» i Matteus 5:31 og 19:7: «*et skilsmissebrev.*» Det er det formelle, juridiske sertifikatet for skilsmisse — dokumentet som offisielt oppløser ekteskapet og frir begge parter. Ordet er avledet fra *aphistēmi* (å stå borte fra, å dra bort), og det bærer med seg betydningen av et rent, juridisk skille. Sertifikatet var ikke en straff. Det var en beskyttelse — et bevis på at kvinnen var fri til å gifte seg på nytt, og ikke en ekteskapsbryter som levde adskilt uten frigjøring. Moses befalte sertifikatet nettopp fordi den skilte kvinnen uten det ikke hadde noen status og ingen fremtid.

Apolyō G630 — verbet oversatt med «å skille seg fra» gjennom skilsmisstekstene (Matteus 5:32, 19:3, 19:9; Markus 10:2, 10:11; Lukas 16:18). Det betyr «å løslate, å sende bort, å avskjedige.» Abbott-Smith viser at det også betyr «å tilgi» — Lukas 6:37: «*Ettergi (apolyō), så skal dere selv få ettergitt.*» Det samme greske verbet betyr å løslate en fange (Matteus 27:15), å sende bort en folkemengde (Matteus 14:15), å skille seg fra en kone, og å tilgi en synd. Fire bruksområder, ett ord. Spørsmålet ekteskapstekstene stiller er dette: Hvilken løslatelse ærer Gud — løslatelsen av en ektefelle, eller ettergivelsen av en gjeld? I ekteskapets kontekst er det handlingen å sende ektefellen bort — selve skilsmisseverket. Det er viktig å merke seg at *apolyō* (handlingen å skille seg) og *apostasion* (sertifikatet) er to forskjellige ting. Man kunne skille seg fra en kone uten å gi et sertifikat, noe som var nettopp det misbruket Moses søkte å forhindre og den urettferdigheten fariseerne søkte å rettfærdiggjøre.

Chōrizō G5563 — ordet Paulus bruker i 1 Korinter 7:15: «*Men dersom den ikke-troende vil skilles, så la ham gjøre det.*» Abbott-Smith bemerker at det er det eksplisitte *motsatte* av *suzeugnymi* G4801 — å spenne sammen i åk. Det Gud har spent sammen, skiller *chōrizō* G5563 fra hverandre. Og i Septuaginta oversetter det det hebraiske *badal* H914 — det samme ordet Gud bruker i 1 Mosebok 1:4 for å *skille* lyset fra mørket. Skilsmisseordet er skapelse-skille-ordet. Da Gud skilte lyset fra mørket ved skapelsen, brukte Han samme rot som beskriver det å skille mann og kone. Tyngden av den forbindelsen bør stanse enhver overflatisk behandling av skilsmisse. Det betyr «å skille, å sette fra hverandre, å dele.» I 1 Korinter 7:15 står verbet i **presens passiv imperativ** — *chōrizesthō* — en befaling i passiv form: «la ham bli skilt,» eller mer enkelt: «la dem gå.» Dette er ikke et forslag. Det er ikke en motvillig innrømmelse. Det er en direkte apostolisk befaling: hvis den ikke-troende er bestemt på å dra, må den troende la dem dra. Den passive imperativen legger handlingen på ektefellen som drar, og tillatelsen på den troende: det er ikke du som drar, men du er befalt å ikke hindre det.

Sefer kerîtût — hebraisk: «avskjærings-rull.» Dette er den formelle betegnelsen i 5 Mosebok 24:1 for skilsmisshedokumentet, kjent i senere jødisk lov som en *get*. *Sefer* betyr rull eller dokument. *Kerîtût* kommer fra *kārat* (å skjære), den samme roten som brukes om å «skjære» (inngå) en pakt. Akkurat som en pakt blir skåret for å binde, blir en *kerîtût* skåret for å skille. Skilsmissen er ikke bare en enighet om å leve hver for seg. Det er en juridisk avskjæring — den formelle oppløsningen av et paktmessig bånd, dokumentert og bevitnet, med samme alvor som båndet det oppløser.

13.3 Friheten

Dedoulōtai G1402 — ordet Paulus bruker i 1 Korinter 7:15: «*en bror eller søster er ikke bundet i slike tilfeller.*» Ordet står i **perfektum passiv indikativ** av *douloō* G1402, som betyr «å trellebinde, å bringe i slaveri.» Perfektum-formen indikerer en etablert, pågående tilstand: «har ikke blitt trellebundet og forblir fri.» Negasjonen *ou* gjør det til en absolutt benektelse: ikke trellebundet, punktum. Men det kritiske poenget er dette: Paulus brukte ikke *deō* G1210, ordet for ekteskapsbåndet. Han brukte *douloō* G1402, ordet for slaveri. Han valgte et *sterkere* ord, ikke et svakere. Den forlatte troende er ikke bare løst fra et bånd. Den forlatte troende er *ikke trellebundet* — fri fra den mest undertrykkende form for forpliktelse språket kan beskrive.

Lysis G3080 — substantivet Paulus bruker i 1 Korinter 7:27 for å være ”løst”. Abbott-Smith definerer det: «en løsning: **om skilsmisse.**» Ordforklaringen i bibelverktøy er ganske enkelt ”skilsmisse”. Dette ordet forekommer bare her i hele Det nye testamentet. Paulus snakker ikke om enkestatus — han adresserer enker separat i vers 8 og vers 39. *Lysis* betyr skilsmisse. Og når vi søker i Det nye testamentet etter hvert vers der *gameō* (G1060, å gifte seg) og *hamartanō* (G264, å synde) opptrer i samme vers, er det nøyaktig to: 1 Korinter 7:28 og 7:36. I begge sier Paulus at personen **ikke har syndet**. De eneste to gangene ”gifte seg” og ”synde” deler et vers, er dommen frifinnelse.

Dedesai / lelusai (G1210 / G3089) — de to verbene Paulus bruker i samme vers: «*Er du bundet til en kvinne? Søk ikke å bli løst. Er du løst fra en kvinne? Søk ikke en kone.*» Begge verbene står i **perfektum passiv indikativ**. *Dedesai* (fra *deō*, å binde): «du har blitt bundet og forblir bundet.» *Lelusai* (fra *lyō*, å løse): «du har blitt løst og forblir løst.» Begge er etablerte, faste tilstander — ikke pågående handlinger, men tilstander som allerede er fullført. Den løste personen er like fast i sin frihet som den bundne personen er fast i sitt ekteskap. Og så legger Paulus til i det neste verset (7:28): «*Men om du gifter deg, syndet du ikke.*» Verbet *gamēsēs* står i **aurist konjunktiv** — en enkel, potensiell handling. Og «synder du ikke» står i **aurist indikativ** — en direkte konstatering av fakta. Ingen forbehold, ingen unntak, ingen gardering. Hvis den løste personen gifter seg, har de ikke syndet. Punktum.

13.4 Gud som ektemann

Bō ' alayik H1166 — ordet i Jesaja 54:5: «*For din skaper er din ektemann.*» Det hebraiske *bā ' al* betyr «ektemann, herre, mester, eier,» og her opptrer det som et **Qal aktiv partisipp** med andre person feminin suffiks: «din ektemann» — men ikke som et substantiv. Som et partisipp betyr det «den som er din ektemann akkurat nå, aktivt, i nåtid.» Konteksten er rystende. Jesaja 54 er adressert til Israel *etter* eksilet, etter skilsmissen i kapittel 50, etter ydmykelsen og skammen. Og Gud sier: Jeg *er aktivt din ektemann* i dette øyeblikket. Ikke «jeg var.» Ikke «jeg skal bli.» Partisippet er presens og kontinuerlig: selv i hennes skam er Gud for øyeblikket, aktivt, hennes ektemann.

Ēshet berîtekā — «din paktshustru,» fra Malaki 2:14: «*Herren har vært vitne mellom deg og din ungdoms kone ... din paktshustru.*» Det hebraiske står i **status constructus** med et personlig suffiks: *ēshet* (kone til) + *berît* (pakt) + *-ekā* (din). Dette er det sterkeste pakt-språket som er tilgjengelig på hebraisk. Det står ikke «en kone» eller «din kone.» Det står «din paktshustru» — kvinnen som er bundet til deg ved det mest hellige instrumentet i den hebraiske verden. Konstrukt-tilstanden smelter ordene sammen: hun er ikke bare en kone som tilfeldigvis har en pakt. Hun er en *pakt-hustru*. Båndet og personen er uadskillelige i selve grammatikken.

Ni ' āfāh H5003 — ordet som brukes i Jeremia 3:8 for å beskrive Israels utroskap: «*hun hadde drevet hor.*» Formen er **Piel perfektum** — den intensive stammen i fullført aspekt. Piel beskriver ikke en enkelt handling. Det beskriver vanemessig, bevisst, intensiv handling. Israel begikk ikke én handling av utroskap. Hun drev hor *intensivt, gjentatte ganger og bevisst* over en lengre periode. Og Gud ga henne et skilsmissebrev *først etter* Piel — først etter at utroskapen hadde blitt et fast, intensivt mønster, ikke et enkelt feiltrinn. Selv Guds skilsmisse var en siste utvei etter vedvarende, bevisst utroskap. Og BDB-leksikonet legger til en detalj som norsk ikke kan formidle: ordet *na'aph* H5003 i sin Qal-form betyr «å drive hor, vanligvis om en mann, alltid med en annens kone» — krenkelsen er alltid mot et eksisterende bånd. Du kan ikke drive ekteskapsbrudd med noen som ikke tilhører noen. Og i sin billedlige bruk, både Qal og Piel, betyr *na'aph* «avgudsdyrkelse.» I det hebraiske sinn er ekteskapsbrudd og avgudsdyrkelse samme ord. Å tilbe en annen gud er å forråde det guddommelige ekteskapet. Å forråde et menneskelig ekteskap er å begå samme type krenkelse mot pakten som avgudsdyrkelse begår mot Gud.

13.5 Omvendelse og brann

Metanoeō G3340 mot **Metamelomai** G3338 — to greske ord, begge oversatt med «omvende seg» eller «angre» på norsk, men med verdener av forskjell i betydning. *Metanoeō* er sammensatt av *meta* (forandring) og *noeō* (å tenke, å oppfatte med sinnet): det betyr å endre sinnet fullstendig, å snu retning, å vende hele sitt liv mot Gud. Dette er ordet Je-

sus bruker i Matteus 4:17: «*Vend om, for himmelriket er nær!*» *Metamelomai* er sammensatt av *meta* (forandring) og *melomai* (å være bekymret for): det betyr å føle anger, å oppleve samvittighetsnød, å ønske at ting hadde gått annerledes. Det er ordet som brukes om Judas i Matteus 27:3, som følte seg forferdelig over det han hadde gjort, men som aldri vendte seg til Gud. Skillet er viktig i ekteskapets kontekst fordi ektefellen som sier «jeg beklager» kan mene en av delene. *Metamelomai* endrer ingenting. *Metanoēō* endrer alt.

Purousthai G4448 — ordet Paulus bruker i 1 Korinter 7:9: «*for det er bedre å gifte seg enn å brenne.*» Ordet er et **presens passiv infinitiv**: «å bli brent.» To ting er innebygd i grammatikken. For det første indikerer **presens** en kontinuerlig, pågående handling — ikke et øyeblikks oppblussing, men en vedvarende brann. For det andre betyr **passiv form** at brenningen skjer *med* personen. Det er ikke en ild de kan slukke med viljestyrke. Det er ikke et begjær de kan velge å slå av. Det er en tilstand påført dem utenfra deres kontroll. Paulus' løsning er ikke «be hardere.» Paulus' løsning er *gift deg*. Grammatikken krever det: en passiv tilstand krever et aktivt botemiddel.

Gameō G1060 — det vanlige greske ordet som betyr «å gifte seg.» I 1 Korinter 7:9 skriver Paulus: «*la dem gifte seg.*» Verbet *gamēsatosan* G1060 er **aorist aktiv imperativ** — tredje person flertall. Dette er en direkte befaling, ikke et forslag. Aorist-aspektet peker på en avgjørende handling en gang for alle: «la dem gifte seg» — nå, avgjørende, uten nøling. Paulus sier ikke «de kan gifte seg hvis de må.» Han sier ikke «det ville kanskje være akseptabelt.» Han befaler det. Imperativ form gir ikke rom for å behandle ekteskap som en motvillig innrømmelse. For dem som brenner, er ekteskap den Gud-gitte befalingen.

13.6 Livsførsel

Homologousin / arnountai (G3670 / G720) — de to verbene Paulus bruker i Titus 1:16: «*De sier at de kjenner Gud, men med sine gjerninger fornekter de ham.*» Begge verbene står i **presens aktiv indikativ** — kontinuerlig, vanemessig handling som skjer samtidig. *Homologousin* (fra *homos*, samme, og *logos*, ord) betyr å si det samme, å bekjenne, å erklære åpent. *Arnountai* (fra *arneomai*) betyr å fornekte, å forstøte, å avvise. Presens-formen i begge verbene betyr at disse handlingene skjer *samtidig, kontinuerlig*. De bekjenner og fornekter i samme åndedrag, i hvert øyeblikk, uten avbrudd. Grammatikken tegner portrettet av et liv bygget på permanent selvmotsigelse — en munn som taler om Gud og hender som fornekter Ham, samtidig, vanemessig, uten løsning.

13.7 Tallene i bokstavene

Hver hebraiske bokstav har en tallverdi — *alef* = 1, *bet* = 2, helt til *tav* = 400. Summen av et ords bokstavverdier er dets *gematria*. Jødisk tradisjon har studert disse tallene i årtusener.

I ordene for mann, kvinne og ekteskap åpenbarer de en teologi som den norske teksten ikke kan uttrykke.

Ish (יִשׁ, H376) — *mann, ektemann*. Gematria: 311. **Ishah** (יִשָּׁה, H802) — *kvinne, hustru*. Gematria: 306.

Begge ordene deler to bokstaver: **alef** (א) og **shin** (ש). Sammen staver disse **esh** (שׁ) — *ild*. Det som skiller mann fra kvinne på hebraisk er én bokstav hver: mannen har **jod** (י, verdi 10). Kvinnen har **he** (ה, verdi 5). Sammen staver disse to bokstavene **Yah** (יְהִי) — den korte formen av Guds navn, som i Hallelujah.

Fjern Guds bokstaver fra ektemann og hustru, og det som gjenstår er ild og ild. To ilder uten Gud fortærer hverandre. Men når Yah står mellom dem — *jod* i mannen, *he* i kvinnen — blir ilden Guds nærvær i ekteskapet. Talmud lærer dette eksplisitt: «Når ektemann og hustru er verdige, bor Shechinah mellom dem. Når de ikke er verdige, fortærer ild dem» (Sotah 17a). Det hebraiske språket selv koder denne læren i stavingen av ordene.

Ahavah (אָהָבָה) — *kjærlighet*. Gematria: 13. **Echad** (אֶחָד) — *enhet/én*. Gematria: 13.

Kjærlighet og enhet deler det samme tallet. Og **JHWH** (יְהוָה) = 26 = 2 × 13 = to kjærligheter, to enheter, føyd sammen. Da Gud sa «*de to skal være ett kjøtt*» (1 Mosebok 2:24), var matematikken allerede i språket: to tretten-tall — to kjærligheter — som blir tjueseks: Guds eget tall. Ekteskapet er det menneskelige bildet av det guddommelige navnet.

Brit (בְּרִית) — *pakt*. Gematria: 612.

Torah inneholder 613 bud. Pakten er 612 — ett bud unna. Det som mangler er selve pakten: forholdet som gir budene deres mening. Uten pakten er loven en liste. Med pakten er den et ekteskap.

Den norske teksten gir oss historien. Gresk og hebraisk gir oss dybden i historien. Gematria gir oss matematikken i historien. Mann og kvinne uten Gud er ild. Med Gud mellom seg bærer de Hans navn. Og tallet for kjærlighet er tallet for enhet — fordi i det språket Gud designet, var kjærlighet og enhet alltid det samme ordet, det samme tallet, den samme sannheten.

Kapittel 14

Veien videre

14.1 Saken i korthet

Hvis du har åpnet denne boken på det siste kapittelet fordi huset ditt allerede brenner, her er hele argumentasjonen samlet på ett sted – hvert krav forsvart, vers for vers, i kapitlene bak deg:

1. **Ekteskapet er en pakt ment for livet.** Gud utformet det, Gud føyer det sammen, og gjenopprettelse er alltid det første man skal søke (1 Mosebok 2:24; 1 Korinter 7:10–11).
2. **En pakt kan faktisk brytes – og Gud sier det selv.** Han skilte seg fra Israel på grunn av hennes utroskap, med skilsmissebrev og det hele (Jeremia 3:8). En skilsmisse oppløser virkelig; det er ikke en juridisk fiksjon over et ubrytelig bånd.
3. **Skilsmissebrevet bryter ikke båndet; det anerkjenner et bånd som allerede er brutt.** Det som bryter pakten er den brytende handlingen: porneia (Matteus 19:9), forlatelse (1 Korinter 7:15), og det vedvarende tilbakeholdelse av det man skylder – mat, klær, ekteskapelig samliv (2 Mosebok 21:10–11) – med vold som sin ytterste konsekvens.
4. **Jesus opphevet aldri disse beskyttelsene.** Hans «bortsett fra ved porneia» svarte på spørsmålet om «en hvilken som helst grunn» som han ble stilt, og hans dom faller over den som sender bort – aldri over den som blir sendt bort (Matteus 19:3–9; 5:32).
5. **Den som er satt fri, kan gifte seg på nytt.** *Hun skal gå ut fri. Ikke som slave. Hvis du gifter deg, har du ikke syndet* (2 Mosebok 21:11; 1 Korinter 7:15, 28; 5 Mosebok 24:2).
6. **Skyld overføres ikke.** Den som bryter pakten, bærer bruddet. Den forurettede går ut som fri – og Guds nåde løper mot den angrende bryteren også.

Hvis noe av dette overrasker deg, ikke ta det fra et sammendrag. Ta det fra selve Skriften, i kapitlene som argumenterer for det. Kom så tilbake hit, og la oss snakke om deg.

Det smerter mitt hjerte, kjære hellige, når jeg ser Kristi kropp kjempe med sannheter som burde bringe frihet, men som så ofte bringer fordømmelse. Jeg har vært vitne

til det gang på gang i min tjeneste, og kanskje går du, min venn, gjennom det akkurat nå. Det fullstendige bibelske bildet, det strålende teppet av Guds hjerte for ekteskapet og for Hans barn, inneholder to dype sannheter samtidig. Likevel ofrer så mye av den undervisningen vi hører, og så mange av de rådene som gis, den ene av disse livsviktige sannhetene for den andre. Vi faller i grøfta på begge sider, gjør vi ikke?

På den ene siden proklamerer vi — og det med rette! — at ekteskapet er en pakt med enorm, hellig tyngde. Vår Gud er en Gud som holder sin pakt, og Han forventer intet mindre av sitt folk. Jeg vet i hele mitt vesen at **Gud hater paktbrudd**. Profeten Malakis ord gjenlyder med en urokkelig klarhet som vi ikke våger å ignorere:

Malaki 2:16 · For den som hater og sender henne bort, sier Herren, Israels Gud, dekker sin kledning med vold, sier hærskares Herre. Så vakt deres ånd, og vær ikke troløse.

Et ord om dette verset, fordi det er det mest feilsiterte avsnittet i hele skilsmisse-debatten. Eldre oversettelser (som KJV og NKJV) gjengir det som om «HERREN ... hater skilsmisse» — som om Gud erklærer at Han hater all skilsmisse. Men det hebraiske verbet *śānē* 'שָׁנָה^{H8130} står i **tredje person** — «han hater» — ikke i første person («Jeg hater»). Hvis Gud snakket om seg selv, ville hebraisk brukt *saneti*. Subjektet for verbet er den ektemannen som skiller seg, ikke Gud. Moderne oversettelser (som ESV, NIV 2011 og den norske 2011-oversettelsen) gjengir det nå mer korrekt: Mannen som hater og skiller seg, dekker sin kappe med chamas חָמָס^{H2555} — vold. Og verset ender med bagad בָּגַד^{H898} — «å handle svikefullt, troløst, bedragerisk». Malaki fordømmer **svikefull** skilsmisse — en mann som kaster bort sin kone av forakt og dekker seg selv i vold. Wilsons *Bible Types* tolker kappen med den tyngden Skriften gir den. Under «Garment» (Kappe) skriver Wilson: Kapper i Skriften representerer det synlige livet, den offentlige bekjennelsen — og om Salme 109:18, som beskriver Judas: «Han gjorde det med hele sin person. Fra føttene som bar ham ... til leppene som kysset Frelseren, var hele hans person involvert i hans ugudelige handling.» Når Malaki sier at den svikefulle ektemannen dekker kappen sin med vold, sier typologien: Hele hans synlige liv, hans offentlige bekjennelse av pakt, er flekket til. Sviket er ikke skjult. Det er på kappens nivå — totalt, synlig, definerende. Han fordømmer ikke den lovlige løsningen som 5. Mosebok 24 gir rom for, og som Gud selv brukte i Jeremia 3:8. Verset som oftest siteres for å forby all skilsmisse, forbyr faktisk bare den grusomme sorten.

Ja, mine elskede, gjenopprettelse er alltid, alltid det man først må trakte etter når den andre parten viser villighet, når det finnes selv et glimt av anger. Tenk på Hosea som tok tilbake sin utro Gomer. Tenk på vår Gud, som utrettelig forfulgte sitt utro Israel! Barn, delt historie, de hellige løftene som ble avlagt foran Gud og vitner — disse bærer en enorm, vakker tyngde.

Men så, min venn, er det den andre siden av denne guddommelige mynten, en sannhet som ofte er begravd under lag av tradisjon og frykt. Skriften erklærer med samme klarhet at **porneia bryter båndet**. Den uskyldige parten, den som har blitt sveket, trenger ikke å late som om pakten forblir ubrutt. Når en som i praksis er en ikke-troende drar sin vei, når de ugjenkallelig har forlatt pakten, har de ved sine handlinger allerede avsluttet ekteskapet i Guds øyne. Og la oss aldri glemme: Gud selv anerkjente dette og handlet deretter! Den uskyldige parten bærer intet av skylden for det som ble ødelagt av en annen. Og dette er avgjørende, kjære hellige, for din frihet: **Påtvunget sølibat på ubestemt tid for en uskyldig ektefelle er ikke bibelsk; det er et tillegg til Skriften, en byrde Gud aldri hadde til hensikt at Hans barn skulle bære.**

Dette er da den guddommelige balansen, sannheten jeg ber om at skal sette deg fri:

Gud tar ekteskapet mer alvorlig enn lærere som tillater skilsmisse ofte gjør, og Han tar den uskyldige parten mer alvorlig enn lærere som forfekter ekteskapets uoppløselighet for enhver pris ofte gjør.

14.2 Hvordan vet jeg om dette gjelder meg?

Jeg vet hva du kanskje tenker, min venn. Du har fulgt argumentasjonen gjennom Skriften, du har sett bevisene lagt fram kapittel for kapittel, og likevel sitter du her med det spørsmålet som virkelig betyr noe: *Gjelder dette min situasjon?*

La meg sitte overfor deg ved bordet, med Guds ord åpent mellom oss, og gå gjennom de spørsmålene som betyr mest. Dette er ikke smutthull. Det er selve kategoriene som Skriften selv etablerer. Svar ærlig på dem for Guds ansikt, og du vil vite hvor du står.

Men før det første spørsmålet, la meg legge én sannhet i dine hender, for hvert spørsmål som følger avhenger av at du holder fast ved den på rett måte. **I de fleste ødelagte ekteskap har begge ektefeller syndet. I de fleste ødelagte ekteskap brøt bare én av dem pakten.** Dette er to forskjellige regnskap, og de må aldri slås sammen.

Ethvert ekteskap rommer to syndere – det har vært sant siden Eden, og det er sant om ditt. Du var noen ganger kald. Du sa ord du ikke kan ta tilbake. Hvis du ser ærlig på det, vil du finne reelle oppføringer i ditt eget regnskap, og du må omvende deg fra dem, for de er sannelig dine. Men å være en mangelfull ektefelle er ikke det som bryter en pakt. En pakt brytes av de brytende handlingene – porneia, forlatelse, tilbakeholdelse av det man skylder – og knyttneven, dens voldelige ytterpunkt – og i de fleste ekteskap som dør, var det én hånd som utførte bruddet.

Så avvis de to falske regnskapene, for begge er løgner. Det første sier: «*Det kreves to. Du må dele skylden for bruddet.*» Nei. Skriften reviderer aldri den forurettede parten før den setter dem fri. 2 Mosebok 21:11 spør ikke om hustruen var behagelig; Paulus spør ikke

hva den forlatte troende bidro med. Dine feil var reelle, og de er dine å bekjenne – men de ga ikke lisens til deres porneia, og de signerte ikke deres forlatelse. Det andre falske regnskapet hvisker: «*Du er den uskyldige. Du har ingenting å omvende deg fra.*» Heller ikke sant. Uskyld i paktens brudd er ikke uskyld i alt, og selvrettferdighet er et dårlig reisefølge inn i en ny begynnelse.

Så gå gjennom disse spørsmålene med begge regnskap åpne: vær rask med å eie alt som sannelig er ditt, og vær uvillig til å bære en eneste linje som ikke er det. Og hvis du, mens du leser ærlig, finner den brytende handlingen i *ditt* regnskap – ikke lukk denne boken. Den gir deg ikke en stein å kaste. Gud som løper mot den som vender om, løper mot deg også, og veien hjem er omvendelse, ikke fortvilelse.

14.3 1. Har din ektefelle begått porneia?

Hvis din ektefelle har vært seksuelt utro mot ekteskapspakten — enten gjennom hor, vedvarende pornografiavhengighet som har erstattet ektesengen, eller noen form for seksuelt svik — da gjelder unntaket Jesus selv ga i Matteus 19:9 direkte for din situasjon:

Matteus 19:9 · Men jeg sier dere at den som skiller seg fra sin kone, unntatt på grunn av hor, og gifter seg med en annen, begår ekteskapsbrudd; og den som gifter seg med en fraskilt kvinne, begår ekteskapsbrudd.

Legg merke til hva Jesus sier her: Den som skiller seg på grunn av *porneia* og gifter seg på nytt, bryter *ikke* ekteskapet. Ett-kjøtt-båndet var allerede brutt av selve utroskaps-handlingen. Skilsmisseattesten skaper ikke bruddet — den anerkjenner bare det den utro ektefellen allerede har knust. Du er den krenkede part. Jesus overfører ikke deres skyld til deg. Det har Han aldri gjort.

14.4 2. Har din ektefelle forlatt pakten?

Kanskje er situasjonen ikke seksuelt svik, men svikt. Din ektefelle har dratt — fysisk, emosjonelt, eller gjennom vedvarende avvísning av alle ekteskapelige forpliktelser — og de avviser ethvert forsøk på forsoning. I så fall taler Paulus' instruksjon i 1. Korinter 7:15 direkte til deg:

1 Korinterbrev 7:15 · Men hvis den vantro skiller seg, så la ham skille seg. Broren eller søsteren er ikke trellbundet i slike tilfeller; men Gud har kalt oss til fred.

Husk hva vi oppdaget tidligere i denne boken: Paulus' ord for «ikke-troende» her er *apistos ἄπιστος*^{G571} — troløs. Det beskriver noen ut fra deres handlinger, ikke bare ut

fra deres bekjennelse. En person som hevder å være kristen, men som permanent har gått bort fra enhver forpliktelse i ekteskapspakten — ved å nekte nærhet, nekte fellesskap, nekte tilstedeværelse — har klassifisert seg selv som troløs gjennom det de gjør, uavhengig av hva de sier søndag morgen. Handlingsmønsteret deres har talt. Og når den atferden har gått sitt fulle, uomvendte løp, befaler Jesus selv menigheten å behandle personen som nøyaktig det (Matteus 18:17). Du er ikke trellbundet til en pakt som bare én part holder.

14.5 3. Har din ektefelle brutt paktene innenfra?

Kanskje har ikke din ektefelle begått porneia. Kanskje har de ikke gått ut døren. De er fortsatt i huset — og paktene er borte likevel. De har holdt tilbake nettopp det de lovet å gi: forsørgelse, nærvær, ektesengen. Eller de har gått lenger, og hånden som lovet å holde deg, er blitt løftet mot deg. La ingen fortelle deg at Skriften tier her, min venn. Den tier ikke — den er bare blitt glemt.

Andre Mosebok 21:10-11 · Hvis han tar seg en annen, skal han ikke minske hennes kost, klær og ekteskapelige rett. Men dersom han ikke gjør disse tre tingene for henne, skal hun gå fri for intet, uten penger.

Vi møtte denne teksten i kapittel tre, og vi så rabbinerne slutte fra det mindre til det større: Hvis selv en slavehustru kunne gå fri fra en mann som holdt tilbake disse tingene, hvor mye mer da en fri kvinne. Men se nærmere på hebraisk nå. De tre tingene er hennes she'er שֶׁ'ר^{H7607}, hennes kesut כֶּסוּת^{H3682} og hennes onah עֹנָה^{H5772} — og she'er betyr ikke bare «kost». Det betyr *kjøtt* — kjøttet nærmest benet, og i videre forstand ens eget kjød og blod, ens eget selv. Og verbet Gud forbyr er gara גָּרַע^{H1639} — ikke bare å «minsk», men å *skrape av*, å klippe bort, å barbere ned. Hør hva Toraen faktisk sier: Du skal ikke skrape kjøttet av henne. Og merk deg nå det kirken har forlagt, mine elskede, for her ligger hele barmhjertigheten i teksten: **Gud krevde ikke at mannen skulle dra sin vei før hun kunne gå fri.** Han drar aldri. Han bare holder tilbake — og Loven rekker henne døren likevel. Paulus sier intet mildere om ham. Den som ikke sørger for sitt eget hus, «har fornektet troen og er verre enn en vantro» (1. Timoteus 5:8) — verre enn en apistos ἄπιστος^{G571}. Men skrapingen stanser ikke alltid ved sjelen. Noen ganger vender den seg mot kroppen, og det spørsmålet avgjør Gud også, femten vers senere, i den samme lovens åndedrag:

Andre Mosebok 21:26-27 · Når en mann slår sin slave eller sin slavekvinne i øyet og ødelegger det, skal han la ham gå fri som erstatning for øyet. Og hvis han slår ut en tann på sin slave eller sin slavekvinne, skal han sende ham fri som erstatning for tannen.

Ett øye. Én tann. Det er hele prisen for en slaves frihet — og en slave hadde i den tidens ordning den laveste stillingen av alle. Nå er dette rettspraksis, min venn, ikke lov-paragraf: Prinsippene rekker dit detaljene ikke når. Så tenk dette gjennom sammen med meg, fra det mindre til det større, akkurat slik rabbinerne gjorde. Hvis det å holde tilbake hennes kost satte en hustru fri, og hvis én eneste tann satte en slave fri, si meg da hva Gud regner som skyldig en hustru — en fri kvinne, en paktspartner, skapt i Hans eget bilde — som får kroppen sin knust av mannen som lovet å elske og ære henne. Og én ting til, for det er nettopp den steinen de vil kaste på deg: *det der er en slave-lov, ikke en ekteskapslov*. Men se hva de samme tre forpliktelsene ble brukt til århundrer senere. I jødiske ekteskapsdokumenter fra det første og andre århundre forplikter en ektemann seg til å gi sin kone **kost, klær og seng** – nettopp disse tre. Du kan krangle hele dagen om hvor de skriftlærde mente de hentet dem fra; dette er uansett tydelig ut fra selve dokumentene. Kost, klær og seksuelt samliv var aldri noe som utelukkende tilhørte en slave. Det var det helt vanlige fundamentet i et helt vanlig ekteskap mellom frie mennesker. Det Andre Mosebok 21 gjør, er å angi dette fundamentet på sitt laveste punkt – for kvinnen med minst status av alle. Det er nettopp det som gjør dette til det minste tilfellet – og i denne typen resonnement er det det minste tilfellet som avgjør det største. Hvis fundamentet holder der statusen er lavest, holder det for enhver kvinne over henne. Og legg merke til hva Gud ikke ber om av den som ble slått. Han sender dem ikke tilbake for å prøve hardere. Han sier ikke at de skal holde ut litt lenger. Han sender dem ut i frihet — ikke for å forby forsoning, men for at den aldri mer skal være prisen for å overleve.

Men noen vil reise en innvending her, og gjøre det ærlig, ut fra en åpen Bibel: *nevnte ikke Jesus bare én grunn? «Bortsett fra porneia.» Hvis omsorgssvikt og vold kunne avslutte et ekteskap, hvorfor sa Han aldri det?*

La meg være presis om hva jeg hevder, for innvendingen fortjener presisjon. Jeg hevder ikke at Jesus listet opp disse grunnene. Jeg hevder at Hans dom aldri opphevet dem – og bevisbyrden for en slik lesning faller på teksten, så se på teksten. **«Er det tillatt for en mann å skille seg fra sin kone av en hvilken som helst grunn?»** (Matteus 19:3). Spørsmålet fariseerne brakte til Ham gjelder en mann – *anthrōpos* ἄνθρωπος^{G444} – som sender bort *sin* kone: ektemannens skilsmissebrev fra Femte Mosebok 24:1, vedtaket som Hillel hadde strukket til å gjelde «en hvilken som helst grunn». Og Hans svar dømmer den som bruker det: *«hver den som skiller seg fra sin kone, bortsett fra ved porneia, og gifter seg med en annen, han begår ekteskapsbrudd.»* Markus skriver at Han også lukker den andre døren – en kone som avskjediger sin uskyldige ektemann står under samme dom (Markus 10:12). Hvert ord av dette styrer **den som utfører avskjedigelsen**. Ikke én gang, i noe evangelium, faller dommen over den som blir avskjediget – i Matteus 5:32 er den bortsendte kvinnen den det *syndes mot*, offeret som avskjedigeren skaper. Og kvinnen fra Andre Mosebok 21 står på den siden av regnskapet. Hun avskjediger ingen. Hun er en forurettet kone som går ut fri fra en ektemann som har brutt pakten med henne. Å strekke

Jesu dom over paktbrytere til den fordømmer den som holder pakten, er ikke en grundig lesning. Det er dommen snudd på hodet.

Og vi er ikke de første som leser Ham slik – **det gjorde Paulus**. Han kjente Herrens påbud og siterte det: ingen separasjon, ingen avskjedigelse (1 Korinter 7:10–11). Så, mens han skrev under den samme Ånd fem vers senere, konfronterte han et tilfelle som påbudet ikke hadde navngitt – den troende som blir forlatt av en vantro – og han sa ikke «det er ingen porneia her, så ingenting kan gjøres». Han sa *ikke bundet* (1 Korinter 7:15). Uansett hva den setningen ellers betyr – og vi har gått gjennom hva den betyr i Paulus' rammeverk – så er det en frigjøring, gitt utelukkende på grunnlag av forlatelse. Apostelen som hadde unntaksbestemmelsen i sine hender, behandlet den ikke som det siste ordet om ethvert ødelagt ekteskap. Det er ikke min slutning. Det er hva han gjorde, på siden, i Skriften.

Når det gjelder hvorfor Jesus aldri på eget initiativ tok opp omsorgssvikt og vold – det sier ikke Skriften, og jeg vil ikke legge ord i munnen på Ham. Jeg vil bare peke på hva beretningene viser: Hans generasjon rev seg selv i stykker over skilsmisser av «en hvilken som helst grunn», og det er den tvisten evangeliene bringer til Ham. Ingen brakte frihetene i Andre Mosebok 21 til Ham for å få en avgjørelse. Det vi ikke kan gjøre, er å gjøre et spørsmål de aldri stilte, om til en kjennelse Han aldri ga.

14.6 4. Har du søkt forsoning?

Dette spørsmålet betyr mye, fordi Paulus' første instruks alltid er forsoning der det er mulig:

1 Korinterbrev 7:10-11 · Men til de gifte påbyr jeg, ikke jeg, men Herren, at en kone ikke skal skille seg fra sin mann. Men dersom hun likevel skiller seg, skal hun forbli ugift eller forlike seg med mannen – og en mann skal ikke skille seg fra sin kone.

Det guddommelige idealet er gjenopprettelse. Har du oppriktig søkt det? Har du gått til din ektefelle med et åpent hjerte? Har du involvert kirken, søkt råd, tilbudt tilgivelse der den kunne tas imot? Hvis du har det, og den andre parten har nektet — hvis de har forherdet sitt hjerte, avvist alle fremstøt og gjort det klart gjennom ord og handling at de ikke vil vende tilbake — da hviler den vegringen på dem, ikke på deg. Du har gjort det Gud ba om. Du kan ikke tvinge et annet menneske til å omvende seg. Selv ikke Gud gjør det.

14.7 5. Var ekteskapet noe Gud hadde føyd sammen?

Dette er et spørsmål mange lærere aldri tenker på å stille, men Jesu egne ord krever det. Da Han sa «det som Gud har føyd sammen, skal ingen mennesker skille» (Matteus 19:6), kom Han med et spesifikt utsagn: Gud føyer visse ekteskap sammen. Implikasjonen er viktig — ikke enhver juridisk forening bærer automatisk den fulle tyngden av denne guddommelige sammenføyningen.

Hvis et ekteskap ble inngått i direkte strid med Guds eksplisitte befalinger — hvis det var et ulikt åk i åpen tross mot Hans bud, hvis det innebar bedrag om fundamentale spørsmål knyttet til tro og karakter — kan det ha vært en menneskelig sammenføying snarere enn en guddommelig. Gud kan i sin nåde absolutt arbeide innenfor slike foreninger og bringe godt ut av dem. Men de bærer ikke automatisk den paktbeskyttelsen som tilhører et ekteskap Han selv har ført sammen. Dette er ikke et smutthull; det er en anerkjennelse av at Jesu egne ord trekker et skille.

Og fordi dette spørsmålet er det som lettest blir misbrukt av de seks, la meg lukke en dør jeg vet noen skotter mot. Et ekteskap inngått før du kom til troen er **ikke** det dette spørsmålet beskriver. Paulus møtte nøyaktig det tilfellet og avklarte det:

1 Korinter 7:12-14 · Men til de andre sier jeg, ikke Herren: Dersom en bror har en vantro kone, og hun samtykker i å bo hos ham, skal han ikke skille seg fra henne. Og en kvinne som har en vantro mann, og han samtykker i å bo hos henne, skal hun ikke skille seg fra ham. For den vantro mannen er helliget ved sin kone, og den vantro konen er helliget ved sin mann. Ellers ville jo barna deres være urene, men nå er de hellige.

Hvis din vantro ektefelle samtykker i å bli, skal du ikke skille deg fra dem. Din ektefelle er helliget ved deg, og dine barn er hellige – Paulus' egne ord, som verken hevder mer eller mindre. Esras generasjon sto under en eksplisitt vedtekt gitt til det nasjonale Israel; du står under Paulus' ord til menigheten. Spørsmål fem spør ikke om ekteskapet ditt begynte i uvitenhet – nesten ethvert ekteskap gjør det. Det spør om det begynte i **tross**.

14.8 6. Brenner du?

Til slutt, hvis du befinner deg i den kategorien Paulus kaller agamos ἄγαμος^{G22} — uten ektefelle — og du ikke kan leve i avholdenhet med fred, er Paulus' påbud ikke et forslag. Det er tydelig og direkte:

1 Korinterbrev 7:9 · Men hvis de ikke kan beherske seg, la dem gifte seg. For det er bedre å gifte seg enn å brenne.

Paulus begrenset aldri dette påbudet til dem som aldri hadde vært gift. Ordet *agamos* inkluderer de skilte — Paulus bruker det slik eksplisitt i 1. Korinter 7:11. Hvis du er skilt gjennom en rettmessig oppløsning, og du brenner, gjelder Paulus' instruksjon for deg. Gift deg. Det er bedre å gifte seg enn å brenne. Apostelen skrev disse ordene under Den hellige ånds inspirasjon, og de bærer Skriftens fulle autoritet.

Gå ærlig gjennom disse spørsmålene, min venn. Legg dem fram for Gud i bønn. Hvis du kan svare ja på ett av de tre første spørsmålene, og ja på det fjerde, da taler Skriften frihet over ditt liv. Du er ikke fanget. Du er ikke fordømt. Du er sett, og du er elsket.

14.9 Hvordan gjengifte bør se ut

Når det finnes selv et pust av håp, når den andre parten er villig til å omvende seg, når Guds Ånd tydelig arbeider for å dra dem tilbake, da ja, min bror, min søster, bør gjenoppsettelse alltid søkes av hele ditt hjerte. Akkurat som Hosea tok tilbake Gomer, akkurat som vår Gud selv ropte til det troløse Israel med åpne armer:

Jeremia 3:12 · Gå og rop ut disse ordene mot nord og si: Vend tilbake, du frafalne Israel, sier Herren. Jeg vil ikke la mitt ansikt falle i vrede mot dere, for jeg er miskunnelig, sier Herren; jeg vil ikke gjemme på vrede til evig tid.

Å, Guds makt til å gjenopprette er enorm! Barna, den delte historien, de hellige løftene — dette er mektige tråder som Gud fryder seg over å veve sammen på nytt. Undervurder aldri Hans evne til å helbrede og gjøre hel igjen.

Men hva skjer, min venn, når gjenoppsettelse definitivt har blitt avvist? Hva skjer når den andre parten virkelig har dratt sin vei, brutt pakten hinsides reparasjon, og ikke vist noe som helst tegn til å vende tilbake til Herren eller til ekteskapet? Under slike knusende omstendigheter står den uskyldige parten i den friheten som Skriften så tydelig forkynner. Du er **«ikke trellbundet»**. Apostelen Paulus' ord er et fyrtårn av lys for deg:

1 Korinterbrev 7:15 · Men hvis den vantro skiller seg, så la ham skille seg. Broren eller søsteren er ikke trellbundet i slike tilfeller; men Gud har kalt oss til fred.

Skylden, min kjære, reflekteres tilbake på den som dro. Skilsmisseattesten i slike tilfeller bare navngir og formaliserer det sviket allerede hadde skapt i Guds øyne. Du bærer ingen skam, ingen skyld, for en annens synd.

Så, hvis du, som en uskyldig part, befinner deg i en slik tid med rettmessig oppløsning, hvordan ser gjengifte ut? Det er ikke en lettvint sak, ikke en forhastet beslutning, men et hellig steg. Det må være:

- **I Herren**, slik 1. Korinter 7:39 minner oss om.
- **Under samme åk**, slik 2. Korinter 6:14 befaler.
- Med noen som deler din grunnleggende tro, en sann medvandrer på den smale vei.
- Inngått med full bevissthet om og ærbødighet for paktens enorme tyngde, for du kjenner dens pris.
- Gjøres ikke tilfeldig, ikke impulsivt, men med dyp bønn, søken etter visdom fra de hellige, og ja, med profetisk bekreftelse fra Guds Ånd.

Men la meg si noe her som jeg tror på av hele mitt hjerte, fordi altfor mange av Guds barn går inn i et nytt ekteskap med en bør av skam som ikke tilhører dem: **Gjengifte etter rettmessig oppløsning er ikke et annensorters ekteskap.**

Det er ikke Plan B. Det er ikke å «nøye seg». Det er ikke Gud som gjør det beste ut av en dårlig situasjon. Det er en ny pakt, inngått med Guds egen fulle velsignelse og plan.

Og her er grunnen til at jeg kan si det med slik selvsikkerhet. Se på den største historien som noen gang er fortalt. Guds pakt med Israel var reell, hellig, tungveiende. Den bar Hans navns fulle autoritet. Og likevel brøt Israel den — ugjenkallelig, vedvarende, uten anger. Gud selv utstedte et skilsmissebrev (Jeremia 3:8). Og hva gjorde Han så? Han opprettet en *ny* pakt. Med en *ny* brud. Kirken.

Var den nye pakten underlegen den gamle? Var den annensorters? Var det Gud som motvillig slo seg til ro? Du kjenner svaret, min venn. Den nye pakten var *større*. Den ble skrevet ikke på steintavler, men i menneskehjarter. Den ble beseglet ikke med blod fra okser og bukker, men med Jesus Kristus' eget dyrebare blod. Den var alt den første pakten pekte fram mot.

Hebreerne 8:6 · Men nå har han fått en så mye ypperligere prestetjeneste, i samme grad som han også er mellommann for en bedre pakt, som er lovfestet på bedre løfter.

Hvis Guds eget «gjengifte» — Hans nye pakt med kirken etter å ha skilt seg fra det troløse Israel — ikke var underlegent, men *overlegent*, på hvilket bibelsk grunnlag skulle vi da si at ditt nye ekteskap, inngått i tro, i lydighet, med en medtroende, på en eller annen måte er mindre verdt? Det kan vi ikke. Skriften tillater det ikke.

Ditt nye ekteskap, hvis det inngås i Herren og på bibelsk grunnlag, bærer den fulle tyngden av Guds plan for ekteskapet. Det er en pakt. Det er hellig. Det er velsignet. Gå inn i det ikke med skam, men med takknemlighet; ikke med unnskyldninger, men med tilbedelse. Gud gjør noe nytt — og Han har alltid vært i ferd med å gjøre alle ting nye.

Og her, mine elskede hellige, er det største bildet av alle, det ultimate teologiske fundamentet for din frihet og ditt håp:

Jeremia 3:8 · Og jeg så at fordi den frafalne Israel hadde drevet hor, sendte jeg henne bort og ga henne skilsmissebrev. Men hennes troløse søster Juda fryktet ikke; også hun gikk av sted og drev hor.

Men forble Han ugift for alltid? Forble Han alene for alltid? Nei! Han opprettet deretter en ny pakt med et nytt folk, en ny brud som ville være trofast! Kirken, du og jeg, vi er Kristi brud!

Efeserne 5:25-27 · Dere menn, elsk deres hustruer, liksom også Kristus elsket menigheten og ga seg selv for den. for at han skulle hellige den, idet han rensset den med vannbadet i ordet. for at han skulle fremstille menigheten for seg selv i herlighet, uten flekk eller rynke eller noe slikt, men for at den skulle være hellig og ulastelig.

Åpenbaringen 19:7-9 · La oss glede oss og fryde oss og gi ham æren! For Lammets bryllup er kommet, og hans brud har gjort seg rede. Og det ble gitt henne å kle seg i fint lin, skinnende og rent. For det fine linet er de helliges rettferdige gjerninger. Og han sier til meg: «Skriv: Salige er de som er innbudt til Lammets bryllupsmåltid.» Og han sier til meg: «Disse ordene er Guds sanne ord.»

Kan du se det, min venn? Dette er, i den dypeste teologiske forstand, **Guds eget gjengifte etter skilsmisse!** Hvis Gud selv, ekteskapets selve opphavsmann, giftet seg på nytt etter å ha skilt seg fra den troløse parten, hvordan kan da vi, Hans barn, si at gjengifte etter rettmessig oppløsning i seg selv er syndig for den uskyldige? Det er rett og slett umulig!

Mitt hjerte forteller meg at de menneskene som trenger denne boken mest, ikke er de som leter etter tillatelse til å skille seg lettvtint. Nei, de menneskene drar bare, ofte uten en tanke på Guds ord. De menneskene som trenger denne boken, de jeg snakker til akkurat nå, er de hellige som sitter i ekte, knusende smerte, fanget i åndelig destruktive situasjoner, som har blitt fortalt av sin kirke, av sine ledere, at Gud krever at de blir, at enhver tanke på å dra eller gifte seg på nytt er en synd for Ham. Du bærer på en knusende vekt av skyld som **Skriften ikke tildeler deg.**

Min bønn for deg, mitt dyrebare Guds barn, er at du skal finne veien videre, opplyst av den fulle sannheten i Hans ord. Måtte du vandre i den friheten Kristus kjøpte for deg, ubundet av menneskeskapte regler, og finne fred i vår himmelske Fars urokkelige

og barmhjertige hjerte. Han ser deg. Han kjenner din smerte. Og Han tilbyr deg ikke for-dømmelse, men en vei til helbredelse, til håp og til nytt liv.

Kapittel 15

Kontakt

Hvis denne boken har talt inn i din situasjon — hvis du har båret på en skyld som Skriften ikke legger på deg — så vit at du ikke er alene.

De som trenger denne boken mest, er ikke mennesker som leter etter tillatelse til å skille seg lettvin. De menneskene bare går. De som trenger denne boken, er de som sitter i ekte smerte, i åndelig ødeleggende situasjoner, og som har fått høre av menigheten sin at Gud krever at de blir værende, og at enhver tanke om å gå eller gifte seg igjen er synd.

Gud viste i Jeremia 3 at en rettferdig ektefelle rettmessig kan avslutte en pakt når den andre parten har brutt den fundamentalt. Han var ikke skyldig i å utstede skilsmissebrevet. Israel var skyldig fordi hun gjorde det nødvendig.

15.1 Kolofon

Utgitt av **Publifye AS / TruthBeTold Ministry**.

Forskningen er samlet ved hjelp av **Darash Bible Service** (darash.publifye.pro) og orkestrert av **Claude** (Anthropic). Darash gir tilgang til 59 bibeloversettelser på over 30 språk, 11 vitenskapelige oppslagsverk (deriblant International Standard Bible Encyclopedia, Easton's, Smith's, Fausset's, Nave's Topical Bible, Torrey's, Hitchcock's, Wilson's, Hawker's, ATS og Webster's), Strongs konkordans med fullstendig morfologisk analyse, og Treasury of Scripture Knowledge med kryssreferanser.

En interaktiv utgave er tilgjengelig på junifye.publifye.pro/the-case-for-marriage-n-o, med klikkbare bibelhenvvisninger som viser hele versteksten, og klikkbare greske og hebraiske ord som viser definisjonene fra Strongs konkordans.

Utgiver

Publifye AS / TruthBeTold Ministry

Kontakt

publifye.org/contact

Soli Deo Gloria

Hvordan dette ble laget

Dette er forfatterens eget verk. Det ble satt sammen med **junifye** og en KI-assistent.

En gave til støtte — [Stripe](#) eller **Vipps 909 24 934**

Skann for å lese denne boken på nett